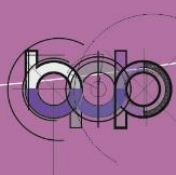

Podnoszenie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej. Analiza wyników ankiety skierowanej do gmin oraz placówek wychowania przedszkolnego województwa łódzkiego

Łódź, czerwiec 2022

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne
Województwa Łódzkiego

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

województwo
łódzkie

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

***Podnoszenie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej.
Analiza wyników ankiety skierowanej do gmin oraz placówek
wychowania przedszkolnego województwa łódzkiego***

DYREKTOR BIURA:

Roman Sasin

Opracowanie wykonano

w REGIONALNYM OBSERWATORIUM TERYTORIALNYM WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

pod kierownictwem Anny Szymańskiej

Opracowanie:

Aleksandra Wejt-Knyżewska

Współpraca:

Lucyna Cichocka

Paulina Kaszuba

Łódź, czerwiec 2022 r.

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Cel badania.....	3
1.2. Podstawowe definicje	4
1.3. Opis metodologii badania	5
2. Uwarunkowania edukacji przedszkolne.....	8
2.1. Wychowanie przedszkolne w Ustawach i rozporządzeniach	8
2.2. Wychowanie przedszkolne w dokumentach strategicznych.....	9
2.3. Wychowanie przedszkolne w dokumentach operacyjnych	12
3. Wychowanie przedszkolne w województwie łódzkim	15
3.1. Statystyczny obraz wychowania przedszkolnego	15
3.2. Realizowane projekty w ramach RPO WŁ 2014-2020 w zakresie edukacji przedszkolnej	20
3.3. Dostępność przestrzenna do ośrodków wychowania przedszkolnego w województwie łódzkim	21
3.4. Prezentacja wyników ankiety	26
3.4.1. Ankieta skierowana do jednostek samorządu terytorialnego dotycząca ośrodków wychowania przedszkolnego	27
3.4.2. Ankieta skierowana ośrodków wychowania przedszkolnego na potrzeby FEŁ 2021-2027	45
3.4.3. Case study.....	59
4. Wnioski i rekomendacje	63
5. Aneks	67
5.1. Tabele	67
5.2. Ankieta skierowana do jednostek samorządu terytorialnego dotycząca ośrodków wychowania przedszkolnego	72
5.3. Ankieta skierowana ośrodków wychowania przedszkolnego na potrzeby FEŁ 2021-2027....	78
6. Spis rysunków.....	84
7. Spis tabel	88

1. Wprowadzenie

Wczesny okres życia dziecka przesądza o jego rozwoju i dalszych losach, ponieważ znacząca część możliwości intelektualnych człowieka kształtuje się w tym okresie. Umysł dziecka jest niezwykle chłonny i większość wrodzonych predyspozycji rozwija się intensywnie w wieku przedszkolnym, w tym zdolność uczenia się oraz przyswajania sobie nowej wiedzy. Dlatego też wszelkie działania o charakterze edukacyjnym, stymulujące rozwój intelektualny oraz społeczny dziecka osiągają najlepsze rezultaty właśnie w pierwszych latach życia dziecka, w tym w okresie przedszkolnym. Jest to również najlepszy czas, aby zapobiegać ewentualnym trudnościom w nauce – niwelowanie dysharmonii rozwojowych, terapia zaburzeń, wyrównywanie zaniedbań środowiskowych. Umiejętności, które małe dzieci wynoszą z przedszkola, procentują w szkole lepszymi wynikami w nauce, a w dorosłym życiu lepszym funkcjonowaniem społecznym i zawodowym. Najskuteczniejszym sposobem na wyrównywanie szans edukacyjnych jest zapewnienie jak najlepszego dostępu najmłodszych dzieci do edukacji, dlatego tak istotne jest inwestowanie w edukację już małych dzieci.

Priorytetem w obszarze edukacji jest zapewnienie wysokiej jakości, włączającej i dostępnej edukacji przedszkolnej dla dzieci w wieku od 3. roku życia do rozpoczęcia edukacji szkolnej. Cel ten stanowi odpowiedź na zmiany demograficzne, konieczność zapewniania dzieciom odpowiedniej wiedzy, umiejętności i kompetencji na przyszłość, przeciwdziałania zagrożeniu przedwczesnym zakończeniem nauki szkolnej, ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz stwarzania warunków do osiągania sukcesów w życiu dorosłym.

Badanie zostało zrealizowane na potrzeby Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego w celu właściwego ukierunkowania wydatkowania środków EFS+ w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027. Dodatkowo samo narzędzie (ankieta) było konsultowane z dwoma innymi Departamentami UMWŁ: Departamentem Polityki Regionalnej i Departamentem Kultury i Edukacji.

1.1. Cel badania

Głównym celem badania było rozpoznanie potrzeb gmin jako organów prowadzących ośrodki wychowania przedszkolnego oraz samych placówek w celu zaprogramowania skutecznej interwencji i działań w ramach nowego programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027. Program regionalny jest kluczowym dokumentem określającym strategię wykorzystania w regionie środków europejskich na lata 2021-2027. Za programowanie EFS+ w obszarze edukacji odpowiada Departament Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027 Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego. Właściwe zaprogramowanie interwencji z EFS+ przyczyni się do efektywnego wydatkowania funduszy europejskich w nowej perspektywie Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

Realizacja badania została powierzona Regionalnemu Obserwatorium Terytorialnemu Województwa Łódzkiego, działającemu w strukturach Biura Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi.

W ramach badania wyróżniono cele szczegółowe, odpowiadające na potrzeby zgłoszone przez Departament EFS:

- Diagnoza wykorzystania miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego, stanu infrastruktury przedszkolnej oraz działań podejmowanych na rzecz wysokiej jakości edukacji.
- Rozpoznanie potrzeb gmin prowadzących ośrodki wychowania przedszkolnego oraz samych placówek w zakresie infrastruktury przedszkolnej.
- Rozpoznanie potrzeb gmin prowadzących ośrodki wychowania przedszkolnego oraz samych placówek w zakresie poprawy jakości wychowania przedszkolnego.

- Rozpoznanie potrzeb gmin prowadzących ośrodki wychowania przedszkolnego oraz samych placówek w zakresie wyposażenia.
- Rozpoznanie potrzeb gmin prowadzących ośrodki wychowania przedszkolnego oraz samych placówek w zakresie podnoszenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego.
- Rozpoznanie potrzeb gmin prowadzących ośrodki wychowania przedszkolnego oraz samych placówek w zakresie edukacji włączającej.

1.2. Podstawowe definicje

Edukacja włączająca - podejście w procesie kształcenia i wychowania, którego celem jest zwiększanie szans edukacyjnych wszystkich osób uczących się poprzez zapewnianie im warunków do rozwijania indywidualnego potencjału, tak by w przyszłości umożliwić im pełnię rozwoju osobistego na miarę swoich możliwości oraz pełne włączenie w życie społeczne.

Placówki wychowania przedszkolnego (ośrodki wychowania przedszkolnego) - placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/2009 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne (GUS).

Przedszkole – instytucja opiekuńczo-wychowawcza, do której uczęszczają dzieci w wieku od 3 lat (w Polsce – w szczególnych przypadkach od 2,5) do rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego. Głównym zadaniem przedszkola jest zapewnienie dzieciom opieki, oraz wielostronnego rozwoju psychofizycznego i społecznego, a tym samym przysposobienie ich do pokonania progu szkolnego. Liczba dzieci w oddziale ogólnodostępnego przedszkola nie może przekraczać 25.

Przedszkola specjalne - organizowane są dla dzieci z wadami wzroku, wadami słuchu, z niepełnosprawnością ruchową, przewlekłe chorych (placówki wykonujące działalność leczniczą), z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnością sprzężoną. Przedszkole specjalne może być placówką samodzielną bądź organizacyjnie związaną ze szkołą podstawową specjalną, specjalnym ośrodkiem szkolno-wychowawczym lub zakładem opieki zdrowotnej (GUS).

Przedszkole publiczne – jest przedszkolem realizującym programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego, zapewniającym bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie ustalonym przez organ prowadzący, nie krótszym niż 5 godzin dziennie. Rekrutacja przeprowadzana jest w oparciu o zasadę powszechnej dostępności. Przedszkole publiczne zatrudnia nauczycieli posiadających kwalifikacje określone w przepisach odrębnych. Może być prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, inne osoby prawne oraz osoby fizyczne. Gmina ma prawo przekazać przedszkole do prowadzenia w drodze umowy, osobie prawnej niebędącej JST. Przekazane przedszkole nie przestaje być przedszkolem publicznym¹.

Przedszkole niepubliczne - realizuje programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego. Może być założone przez osoby fizyczne lub prawne, niebędące jednostką samorządu terytorialnego (np. fundacje, stowarzyszenia).

Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej – jest podstawową jednostką organizacyjną przedszkola i mieści się w budynku szkoły podstawowej. Stanowi specyficzną jednostkę, pośrednią pomiędzy szkołą samodzielną i zespołem wychowania przedszkolnego. Oddział przedszkolny w szkole podstawowej zachowuje odrębności programowe, a kształcenie i wychowanie w nim jest zorganizowane odmiennie niż w oddziałach szkoły podstawowej, na zasadach odnoszących się

¹<https://www.portaloswiatowy.pl/organizacja-pracy/zasady-przekazania-przedszkola-gminnego-stowarzyszeniu-19957.html> (dostęp na dzień 5.05.2022 r.)

do oddziałów przedszkola, tj. zgodnie z ramowym statutem przedszkola. Liczba dzieci w ogólnodostępnym oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej nie może przekraczać 25.

Punkt przedszkolny – to inna forma wychowania przedszkolnego, w której zajęcia prowadzone są przez cały rok szkolny, z wyjątkiem przerw ustalonych przez organ prowadzący. Czas pracy punktu powinien być elastyczny, uzależniony od lokalnych potrzeb i możliwości, dostosowany do liczebności grupy dzieci oraz do potrzeb i oczekiwań rodziców, aby zapewnić możliwość zrealizowania wymagań, wynikających z podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Liczba dzieci w punkcie przedszkolnym nie może przekraczać 25.

Zespół wychowania przedszkolnego – to inna forma wychowania przedszkolnego, w której zapewnia się bezpłatne nauczanie, zajęcia są prowadzone przez cały rok szkolny w niektóre dni tygodnia (minimum 3 godziny w ciągu jednego dnia i minimum 12 godzin w ciągu tygodnia), z wyjątkiem przerw ustalonych przez organ prowadzący. Liczba dzieci w zespole wychowania przedszkolnego nie może przekraczać 25.

1.3. Opis metodologii badania

Dla realizacji celu badania niezbędne było pozyskanie aktualnych informacji na temat wszystkich ośrodków wychowania przedszkolnego funkcjonujących na terenie województwa łódzkiego. Ponieważ dane statystyczne publikowane są z pewnym opóźnieniem, zdecydowano o konieczności przeprowadzenia badań własnych. Pozwoliło to na zebranie danych dotyczących bieżącego roku szkolnego, tj. 2021/2022.

Badania własne zrealizowane zostały techniką CAWI (ang. Computer Assisted Web Interview), czyli ankiet przesyłanych drogą elektroniczną do samodzielnego wypełnienia przez respondentów. Kwestionariusz ankiety do gmin składał się z 23 pytań i skierowany został do wszystkich (177) urzędów miast i gmin w województwie łódzkim.

Narzędziem badawczym był zestandaryzowany kwestionariusz ankiety. Za pomocą kwestionariusza pozyskano następujące informacje od gmin:

- liczba dzieci w gminie w wieku przedszkolnym (3 – 6 lat);
- liczba przedszkoli, oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, punktów przedszkolnych oraz zespołów wychowania przedszkolnego funkcjonujących na terenie gminy w podziale na placówki publiczne oraz placówki niepubliczne;
- liczba miejsc w poszczególnych ośrodkach wychowania przedszkolnego funkcjonujących na terenie gminy – w podziale na placówki publiczne i niepubliczne;
- liczba dzieci uczęszczających do ośrodków wychowania przedszkolnego w podziale na placówki publiczne i niepubliczne;
- liczba dzieci, którym wychowanie przedszkolne jest dofinansowywane z innych gmin;
- liczba wolnych miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego w gminie;
- liczba gmin, które korzystały w ostatnich 5 latach z dodatkowych środków (np. funduszy unijnych, programów rządowych, darowizn);
- liczba gmin, w których uruchomiono nowe miejsca wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022 oraz sposób ich uruchomienia;
- plany gmin w zakresie uruchomienia nowych miejsc wychowania przedszkolnego w przeciągu najbliższych 5 lat oraz pozyskania na ten cel środków z Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej 2021-2027;
- stan infrastruktury placówek wychowania przedszkolnego w obszarze dostosowania architektonicznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz place zabaw dla dzieci;

- liczba gmin organizujących bądź planujących dowóz dzieci do przedszkoli oraz ponoszących wydatki tytułem zwrotu kosztów dowozu dzieci do przedszkola przez rodziców/opiekunów;
- liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, w których gmina podejmowała działania na rzecz poprawy jakości edukacji przedszkolnej;
- liczba placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie infrastruktury;
- liczba placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości edukacji przedszkolnej;
- liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie ich wyposażenia;
- liczba placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby nauczycieli wychowania przedszkolnego w zakresie doskonalenia zawodowego;
- liczba dzieci w gminie, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które korzystały z ośrodków wychowania przedszkolnego;
- liczba dzieci w gminie, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którym gmina dofinansowywała wychowanie przedszkolne w innych gminach;
- liczba dzieci w gminie, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którym inne gminy dofinansowywały wychowanie przedszkolne;
- liczba gmin, w których ośrodki wychowania przedszkolnego posiadają potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami.

Kwestionariusz ankiety do ośrodków wychowania przedszkolnego składał się z 22 pytań i został skierowany do wybranych placówek (381), w tym wszystkich placówek specjalnych. Przy wyborze ośrodków wychowania przedszkolnego do badania zastosowano dobór losowo-kwotowo-warstwowy. Ankiety zostały skierowane do placówek przy uwzględnieniu odsetka placówek publicznych i niepublicznych, formy wychowania przedszkolnego oraz odsetka placówek z poszczególnych gmin województwa łódzkiego (przy czym warto zaznaczyć, że ankietę skierowano do wszystkich placówek z gmin, w których była tylko ta placówka wychowania przedszkolnego). Podstawą do wyznaczenia próby wielkości 381 ośrodków wychowania przedszkolnego stanowiła baza adresowa placówek pochodząca z SIO. Zastosowane wielkość i sposób doboru próby odzwierciedlają rzeczywistą sytuację w województwie łódzkim.

Za pomocą kwestionariusza pozyskano następujące informacje od placówek wychowania przedszkolnego:

- liczba miejsc w placówce;
- liczba dzieci w placówce;
- liczba wolnych miejsc w placówce;
- liczba dzieci spoza gminy, w której funkcjonuje placówka;
- liczba placówek, które korzystały w ostatnich 5 latach z dodatkowych środków (np. funduszy unijnych, programów rządowych, darowizn), przeznaczenie tych środków oraz zaspokojenie potrzeb w zakresie infrastruktury oraz jakości wychowania przedszkolnego;
- liczba placówek, w których uruchomiono nowe miejsca wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022, ich liczba oraz sposób ich uruchomienia;
- stan infrastruktury placówek wychowania przedszkolnego w obszarze stan techniczny budynków, dostosowanie architektoniczne dla osób z niepełnosprawnościami oraz place zabaw dla dzieci;
- godziny otwarcia placówek;
- liczba placówek, do których organizowany jest dowóz dzieci;

- liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które podejmowały działania na rzecz poprawy jakości edukacji przedszkolnej;
- liczba placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie infrastruktury;
- liczba placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości edukacji przedszkolnej;
- liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie ich wyposażenia;
- liczba placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby nauczycieli wychowania przedszkolnego w zakresie doskonalenia zawodowego;
- liczba dzieci w placówce, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy;
- liczba dzieci spoza gminy funkcjonowania placówki, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- liczba placówek współpracujących/zatrudniających poszczególnych specjalistów w zakresie realizacji specjalnych potrzeb kształcenia;
- liczba placówek posiadających potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami.

W ankietach proszono, aby wszystkie wartości liczbowe były podawane na dzień 30 września 2021 r. (wyjątkiem jest liczba dzieci w gminie w wieku przedszkolnym – stan na dzień 31.12.2021 r.). Uwzględnienie tego warunku gwarantuje porównywalność danych oraz stanowi istotną informację opisową dla zgromadzonych informacji – dotyczą one bowiem zjawiska relatywnie wysoko zmiennego w czasie (oferta ośrodków wychowania przedszkolnego w gminach województwa łódzkiego niewątpliwie zmienia się na bieżąco, dostosowując do potrzeb mieszkańców i możliwości samorządu).

Faza terenowa badania skierowanego do gmin trwała od 22 marca 2022 r. do 9 maja 2022 r. Ankiety do gmin rozesłano w dniu 22 marca 2022 r. – z prośbą o odesłanie wypełnionych kwestionariuszy do 31 marca 2022 r. Następnie został wysłany mail przypominający z prośbą o odesłanie wypełnionej ankiety do dnia 8 kwietnia 2022 r. W dniach 12 kwietnia – 9 maja 2022 r. kontaktowano się telefonicznie z gminami, które dotychczas nie odesłały wypełnionej ankiety. W wyniku tych działań udało się uzyskać odpowiedzi od wszystkich gmin województwa łódzkiego (177). Okazało się jednak, iż w wielu ankietach występowały braki danych (nie wszystkie pytania zostały przez respondentów wypełnione) lub – już we wstępnej analizie dostrzeżone zostały niejasności albo błędy logiczne w udzielonych informacjach. Kontynuowano zatem pozyskiwanie informacji – drogą telefoniczną dopytując o dane, których respondenci nie podali lub rozstrzygając kwestie problematyczne – dla prawidłowej interpretacji odpowiedzi.

Faza terenowa badania skierowanego do placówek trwała od 22 marca do 11 kwietnia 2022 r. Ankiety do placówek rozesłano w dniu 22 marca 2022 r. – z prośbą o odesłanie wypełnionych kwestionariuszy do 31 marca 2022 r. Następnie został wysłany mail przypominający z prośbą o odesłanie wypełnionej ankiety do dnia 8 kwietnia 2022 r. W wyniku podjętych działań udało się uzyskać odpowiedzi od 149 placówek (38% oczekiwanych odpowiedzi).

Wzory ankiet stanowią załączniki do niniejszego opracowania.

Poza badaniami ankietowymi podstawowym źródłem danych wykorzystanym w opracowaniu była statystyka publiczna: Bank Danych Lokalnych, GUS oraz publikacje GUS, System Informacji Oświatowej.

Analiza źródeł zastanych dotyczyła przeglądu strategicznych dokumentów szczebla europejskiego, krajowego oraz regionalnego w zakresie problematyki edukacji przedszkolnej.

2. Uwarunkowania edukacji przedszkolnej

2.1. Wychowanie przedszkolne w Ustawach i rozporządzeniach

Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 17 czerwca 2021 r. poz. 1082; Dz. U. z 11 marca 2022 r. poz. 655)

Prawo oświatowe reguluje sprawy związane z realizacją wychowania przedszkolnego. Zgodnie z art. 11 pkt 2 zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej, jest zadaniem oświatowym gmin.

Wychowaniem przedszkolnym objęte są dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wychowaniem przedszkolnym może także zostać objęte dziecko, które ukończyło 2,5 roku. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego (punktach przedszkolnych oraz zespołach wychowania przedszkolnego). W przypadku dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wychowaniem przedszkolnym może być objęte dziecko w wieku powyżej 7 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 9 lat. Obowiązek szkolny tych dzieci może być odroczony do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 9 lat.

Dziecko w wieku 6 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego.

Na wniosek rodziców naukę w szkole podstawowej może także rozpocząć dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat.

Dyrektor szkoły podstawowej przyjmuje dziecko 6-letnie do pierwszej klasy, jeżeli:

- 1) korzystało z wychowania przedszkolnego w roku szkolnym poprzedzającym rok szkolny, w którym ma rozpocząć naukę w szkole podstawowej, albo
- 2) posiada opinię o możliwości rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, wydaną przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Zgodnie z art. 153 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, rodzice dzieci przyjętych do danego publicznego przedszkola corocznie składają na kolejny rok szkolny deklarację o kontynuowaniu wychowania przedszkolnego w tym przedszkolu, w terminie 7 dni poprzedzających termin rozpoczęcia postępowania rekrutacyjnego.

Wybór miejsca realizacji dalszej edukacji pozostaje w kompetencjach rodziców.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji publicznej, a taką potrzebą jest m.in. organizacja wychowania przedszkolnego należy do zadań własnych gminy. W związku z tym, rada gminy ustala sieć prowadzonych przez gminę publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

W przypadkach uzasadnionych warunkami demograficznymi i geograficznymi Rada Gminy może uzupełnić sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych o inne formy wychowania przedszkolnego.

Rada gminy określa wysokość opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach prowadzonych przez gminę w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki, z zastrzeżeniem, że wysokość opłaty nie może być wyższa niż 1 zł za godzinę zajęć.

Jeżeli droga dziecka realizującego obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego oraz dziecka pięcioletniego z domu do najbliższego publicznego przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej przekracza 3 km, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka lub zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice. Przepis ten obowiązuje także w sytuacji, gdy gmina wskazała inne miejsce edukacji przedszkolnej w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego lub oddziale przedszkolnym w innej szkole podstawowej (nie najbliższe).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280)

Na mocy Rozporządzenia pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana w przedszkolu, szkole i placówce polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w przedszkolu, szkole i placówce, w celu wspierania potencjału rozwojowego ucznia i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu przedszkola, szkoły i placówki oraz w środowisku społecznym. Pomoc ta jest bezpłatna i dobrowolna, organizuje ją Dyrektor danej jednostki, a udzielają jej różnego rodzaju specjaliści m.in. psychologzy, pedagodzy, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni. O potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną informowani są rodzice ucznia albo pełnoletni uczeń.

2.2. Wychowanie przedszkolne w dokumentach strategicznych

Zagadnienia dotyczące zakresu kształcenia ogólnego zostały uwzględnione m.in. w następujących dokumentach:

Projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (maj 2022)²

Umowa Partnerstwa jest najważniejszym dokumentem określającym, jak będą inwestowane Fundusze Europejskie na lata 2021-2027 w Polsce. Dokument ten jest odpowiedzią zarówno na polskie potrzeby rozwojowe, jak i priorytety unijne.

Wyzwania dotyczące edukacji przedszkolnej przedstawione zostały w Celu 1.4. „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4). Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 środki unijne będą kierowane na wsparcie działań na rzecz upowszechnienia i podnoszenia jakości edukacji przedszkolnej, zapewnienia edukacji włączającej na wszystkich etapach edukacji oraz poprawy dostępności placówek oświatowych, a także zapobiegania przedwczesnemu wypadaniu z systemu edukacji, wyrównywania szans edukacyjnych osób z grup czy obszarów defaworyzowanych.

Umowa Partnerstwa wskazuje, że środki z EFS+ zostaną ukierunkowane na wsparcie procesów edukacyjnych, które będą sprzyjać kształtowaniu kompetencji i umiejętności, istotnych dla rozwoju gospodarczego: zarówno umiejętności podstawowych, jak i umiejętności przekrojowych i zawodowych. Wsparcie będzie wzmocnione przez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury, pozwalającej m.in. na zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie. W tym zakresie zasadne jest, jako priorytet wsparcie zwiększania dostępności placówek edukacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami na wszystkich poziomach edukacji. Zgodnie z Umową Partnerstwa istotną kwestią będzie edukacja włączająca, dlatego konieczne jest podjęcie działań na rzecz jej dalszego rozwoju poprzez wsparcie uczniów, rodziców, kadry oraz otwierania się istniejącego systemu, a także międzysektorowy system wczesnego wspomaganie dzieci i wsparcia rodziny z wykorzystaniem oceny funkcjonalnej. Edukacja włączająca to nie tylko integracja uczniów z niepełnosprawnościami, ale także zindywidualizowane

² Załącznik 1 do Uchwały Nr 190/22 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 14 marca 2022 r.

podejście do każdego dziecka. W tym kontekście konieczne jest wsparcie kształcenia uczniów zdolnych, w tym w szczególności tych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Niezbędne jest także przygotowanie kadry systemu oświaty do pracy z dziećmi i rodzicami, którzy doświadczyli migracji, a także bezpośrednie wsparcie tych dzieci i uczniów. Istotna jest możliwość nauki języka, wsparcie edukacji i integracji dzieci i ich rodziców/opiekunów oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów bytowych. Kwestia ta jest szczególnie ważna w kontekście osób uciekających z Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym mającym miejsce w 2022 r., które będą wymagać kompleksowego i systemowego wsparcia w procesie integracji do polskiego systemu oświaty.

Istotne jest wspieranie wysokiej jakości, dostępnej edukacji przedszkolnej, oferującej usługi prowadzące do wszechstronnego rozwoju dzieci, przygotowującej do kolejnych etapów edukacyjnych i zwiększającej późniejsze szanse na rynku pracy. Ważne jest wychwytywanie na wczesnym etapie edukacyjnym ewentualnych deficytów rozwojowych i reagowanie odpowiednimi zajęciami o charakterze kompensacyjnym i wyrównującym szanse dzieci w wieku przedszkolnym, co przyczyni się do wczesnego wspomagania ich rozwoju. Wczesny dostęp do wysokiej jakości zajęć w przedszkolu pozwoli wyrównywać szanse edukacyjne dzieci, zwłaszcza wywodzących się z rodzin o niższym potencjale do samodzielnego przygotowania dzieci do szkoły. W Umowie Partnerstwa wskazano, że należy kontynuować wsparcie, w szczególności uwzględniające zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, w tym osób w niekorzystnej sytuacji oraz na obszarach wiejskich, wykorzystując w sposób komplementarny EFS+ i EFRR w zakresie zidentyfikowanych braków w infrastrukturze przedszkolnej czy pod kątem poprawy dostępności istniejącej infrastruktury. Działania finansowane w ramach EFRR będą ukierunkowane w szczególności na zwiększanie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym na obszarach charakteryzujących się słabym dostępem do edukacji.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 jest odpowiedzią na wyzwania, jakie stoją przed Polską w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Zagadnienia związane ze sferą edukacji zawarto w Celu szczegółowym 1. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Poprawa jakości i efektywności edukacji formalnej i pozaformalnej stanowi jedno z wyzwań w obszarze Kapitału Ludzkiego. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 dostrzega również wyzwanie związane z zapewnieniem wysokiej jakości kształcenia dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnym. Strategia wskazuje, że szczególną rolę we wspieraniu rozwoju dzieci i młodzieży pełnią poradnie psychologiczno-pedagogiczne poprzez zapewnianie dostępu do specjalistycznej diagnozy, pomocy bezpośredniej skierowanej do dzieci oraz ich rodziców, a także prowadząc działania wspierające nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z dziećmi w przedszkolach.

W ramach kierunku interwencji „Lepsze dopasowanie edukacji i uczenia się do potrzeb nowoczesnej gospodarki” przewidziano jeden program strategiczny oraz program uzupełniający, z których dzieci w wieku przedszkolnym mogły bezpośrednio skorzystać. Projekt strategiczny WŁĄCZENI W EDUKACJĘ ma realizować działania w zakresie wspierania poradni psychologiczno-pedagogicznych, jak i podniesienia skuteczności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez poprawę dostępności i jakości edukacji włączającej³. Program rozwoju kompetencji cyfrowych skierowany jest również do dzieci w wieku przedszkolnym. Działania realizowane w ramach Programu mają doprowadzić do ukształtowania aktywnej postawy wobec technologii cyfrowych oraz świadomości szans będących wynikiem ich rozwoju⁴.

³ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, str. 85-86

⁴ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, str. 92

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część ogólna⁵ i część szczegółowa⁶)

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 została opracowana w wyniku szerokich konsultacji, przy uwzględnieniu: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu Strategia Umiejętności OECD: Polska oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności. W dokumencie uwzględniono również znajdujące się w Zaleceniach Rady UE działania w zakresie rozwoju umiejętności cyfrowych oraz zapisy dotyczące poprawy jakości kształcenia nauczycieli oraz zwiększenia atrakcyjności zawodu nauczyciela.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności, które są niezbędne do osiągnięcia wysokiej jakości życia, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego oraz wzmocnienia kapitału społecznego. Strategia jest dokumentem regulującym i porządkującym umiejętności rozwijane w szkołach.

W części ogólnej Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 wskazano, że poziom umiejętności dzieci na początku edukacji szkolnej między innymi uwarunkowany jest tym, czy i jak długo korzystali z edukacji przedszkolnej. Wysoka jakość edukacji, w tym przedszkolnej, ma też szczególne znaczenie w kontekście integracji społecznej i wyrównywania szans edukacyjnych dzieci wychowywanych w rodzinach o różnym statusie społeczno-ekonomicznym. Działania związane z wychowaniem przedszkolnym wpisują się w cel strategiczny: *stworzenie możliwości i warunków do rozwoju i doskonalenia umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia*, priorytet 1: *Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych*.

W części szczegółowej kwestie związane z edukacją przedszkolną wpisują się w dwa obszary oddziaływania. Obszar oddziaływania *I. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych* zawiera dwa tematy, których kierunki działań przyczynią się do poprawy jakości wychowania przedszkolnego:

1. Upowszechnienie istniejących oraz opracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań diagnozujących predyspozycje i umiejętności dzieci i młodzieży i osób dorosłych,
2. Upowszechnienie istniejących oraz opracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań na rzecz rozwoju umiejętności podstawowych i przekrojowych oraz zawodowych dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Z kolei obszar oddziaływania *III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące* wskazuje jako cel *wsparcie kadr uczących w edukacji formalnej poprzez rozwój systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz przez tworzenie optymalnych warunków do rozwijania umiejętności osób uczących się*, co bezpośrednio przyczyni się do poprawy jakości edukacji przedszkolnej, w tym włączającej.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030⁷

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, który określa wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia.

Jednym z wyzwań wskazanych w obowiązującej Strategii jest niewystarczający dostęp do infrastruktury i usług na rzecz integracji społecznej. Dostrzeżono, że dostęp do placówek wychowania przedszkolnego warunkuje uczestnictwo w rynku pracy, zwłaszcza kobietom. Odpowiedź na zdiagnozowane wyzwanie znajduje się w celu strategicznym nowoczesna i konkurencyjna gospodarka, celu operacyjnym 1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego, kierunku działania 1.2.4.

⁵ Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część ogólna) została przyjęta Uchwałą Nr 12/2019 Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2019 roku

⁶ Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa) została przyjęta Uchwałą Nr 195/2020 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2020 r.

⁷ SRWL 2030 została przyjęta Uchwałą Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.

Rozwój kompetencji kluczowych. W ramach tego kierunku SRWŁ 2030 przewiduje wzmocnienie potencjału szkół prowadzących kształcenie ogólne oraz przedszkolne i innych form wychowania przedszkolnego, m.in. poprzez rozwój i doposażenie bazy dydaktycznej placówek oświatowych, doposażenie szkół (np. sprzęt TIK, pracownie przyrodnicze, baza sportowa), podnoszenie kompetencji nauczycieli i kadr dydaktycznych, rozwój systemów nauczania opartych o technologie komputerowe, integrację dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami oraz specjalnymi potrzebami edukacyjnymi⁸.

Strategia w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku (projekt, wersja z 13 kwietnia 2022 roku)⁹

Strategia w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku stanowi integralną część strategii rozwoju województwa. Strategia ta uwzględnia kluczowe dla polityki społecznej województwa łódzkiego dokumenty szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego oraz łączy zapisy projektu dokumentu z przyjętymi i wypracowywanymi w latach 2020-2021 kierunkami polityki publicznej w obszarze włączenia społecznego, uwzględniając linię demarkacyjną pomiędzy działaniami krajowymi a regionalnymi.

Kwestie związane z edukacją przedszkolną znajdują odzwierciedlenie w obszarach: Edukacja, opieka i wychowanie; ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne; zdrowy styl życia oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu. Działania w ramach ww. celów przyczynią się do poprawy dostępności oraz jakości wychowania przedszkolnego, w tym edukacji włączającej.

Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim 2020

Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim jest syntetycznym ujęciem celów i kierunków działania w ramach polityki publicznej, będących odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację demograficzną regionu.

Na podstawie diagnozy określono, że korzystanie z opieki przedszkolnej jest jedną z mocnych stron regionu. Wspieranie edukacji przedszkolnej zostało wpisane w priorytet *IV. Aktywność edukacyjna* w cel *IV.1 Poprawa jakości usług świadczonych w systemie oświaty oraz równy poziom kształcenia na obszarach wiejskich i miejskich*.

W *Planie* wskazano, że barierą w kwestii korzystania z placówek wychowania przedszkolnego może być niedostateczna liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego. W związku z tym Województwo powinno podejmować działania na rzecz poprawy jakości oraz dostępności wychowania przedszkolnego, ponieważ będzie to miało pozytywne znaczenie zarówno dla dalszego rozwoju dzieci, jak i dla aktywności zawodowej rodziców.

2.3. Wychowanie przedszkolne w dokumentach operacyjnych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

W perspektywie finansowej 2014-2020 wychowanie przedszkolne finansowane jest z regionalnych programów operacyjnych, które są programami dwufunduszowymi (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

Sposób wydatkowania środków unijnych na projekty związane z wychowaniem przedszkolnym określają „Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020”. Wytyczne zostały opracowane przez Ministerstwo Rozwoju we wrześniu 2016 r. Zgodnie z wytycznymi celem interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego jest zwiększenie dostępu i poprawa jakości usług świadczonych w placówkach wychowania

⁸ SRWŁ 2030, str. 85

⁹ Projekt przyjęty Uchwałą Nr 376/22 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 17.05.2022 r.

przedszkolnego, co powinno przyczynić się do: zwiększenia dostępu do wychowania przedszkolnego na obszarach o niskim stopniu upowszechnienia wychowania przedszkolnego, w tym zwłaszcza wśród dzieci 3-4 letnich i dzieci z niepełnosprawnościami, wyrównywania szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz poprawy jakości wychowania przedszkolnego.

Upowszechnianie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej świadczonej w ośrodkach wychowania przedszkolnego (w tym również w innych funkcjonujących formach wychowania przedszkolnego), w szczególności w przedszkolach specjalnych i integracyjnych ma obejmować w szczególności:

- wsparcie istniejących placówek wychowania przedszkolnego w zakresie generowania i funkcjonowania nowych miejsc przedszkolnych oraz poprawy jakości i oferty zajęć edukacyjnych,
- tworzenie placówek wychowania przedszkolnego na bazie istniejącej infrastruktury lub adaptacja infrastruktury przedszkolnej w celu dostosowania do potrzeb i możliwości dzieci w wieku przedszkolnym – na terenach o najwyższym zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej,
- rozszerzanie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o organizację i prowadzenie dodatkowych zajęć wspierających na rzecz zwiększania szans edukacyjnych dzieci w zakresie wyrównywania stwierdzonych deficytów oraz zajęć rozwijających kompetencje kluczowe, postawy i umiejętności,
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci, w szczególności o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- doskonalenie zawodowe nauczycieli zatrudnionych w ośrodkach wychowania przedszkolnego.

W „Kryteriach wyboru projektów dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020” (zał. Nr 3) jako kryterium dostępu dla poddziałania XI.1.1 określono, iż: „Projekt jest realizowany w gminach z terenu województwa o najwyższym zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej tj. gdzie stopień upowszechnienia edukacji przedszkolnej jest niższy niż wskazany w Regulaminie konkursu (tj. od średniej wojewódzkiej)”.

W ww. załączniku wyszczególniono także kryteria premiujące dla poddziałania XI.1.1:

- projekt jest realizowany przez jednostki, które nie korzystały ze wsparcia w tym obszarze ze środków EFS w latach 2007-2013,
- projekt obejmuje wsparciem dzieci z niepełnosprawnościami,
- projekt zlokalizowany jest na obszarze wiejskim.

Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027 (projekt)¹⁰

Projekt programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 określa główne obszary i szczegółowe kierunki działań na rzecz rozwoju województwa łódzkiego przy wykorzystaniu zaplanowanych dla regionu funduszy UE na lata 2021-2027. Dzięki FEŁ 2027 do regionu trafi aż 2 636 312 374 EUR w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus oraz Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

W treści dokumentu wskazano, że ważnym wyzwaniem w obszarze edukacji jest wyrównywanie szans rozwojowych dzieci, w tym zapewnienie dostępu do edukacji na każdym etapie rozwoju. Dostrzeżono, że nadal występują dysproporcje w poziomie upowszechnienia wychowania przedszkolnego między miastami, a obszarami wiejskimi. Z zapisów wynika, że niezbędne są inwestycje w rozwój edukacji przedszkolnej, w tym wsparcie doposażenia i infrastruktury, w celu zapewnienia dostępności do odpowiedniego poziomu edukacji już na najwcześniejszym etapie edukacji.

Działania na rzecz edukacji przedszkolnej znajdują swoje odzwierciedlenie w priorytecie 6. *FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM* w celu szczegółowym:

¹⁰ Projekt FEŁ 2027 przyjęty uchwałą Nr 190/22 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 14 marca 2022 r.

RSO4.2. *Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (EFRR) oraz ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+).*

W ramach pierwszego z ww. celów dzięki wsparciu planuje się podnieść jakość i dostępność już od wczesnej edukacji przedszkolnej. Wsparcie infrastrukturalne w przedszkolach zostanie ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc przedszkolnych lub innych form edukacji przedszkolnej, w szczególności na obszarach o słabym dostępie do tego typu usług. Działania dotyczące infrastruktury, obejmującej także wyposażenie, w celu tworzenia nowych miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym i wypełniania luki w dostępie do tego typu usług, muszą uwzględniać trendy demograficzne zachodzące na danym obszarze w celu zapewnienia trwałości ich funkcjonowania. Wsparcie obejmować też będzie dostosowanie infrastruktury do potrzeb edukacji włączającej pod kątem umożliwienia dzieciom z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego nauki w placówkach ogólnodostępnych (tworzenie nowej lub modernizacja istniejącej infrastruktury placówek edukacyjnych na potrzeby dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami).

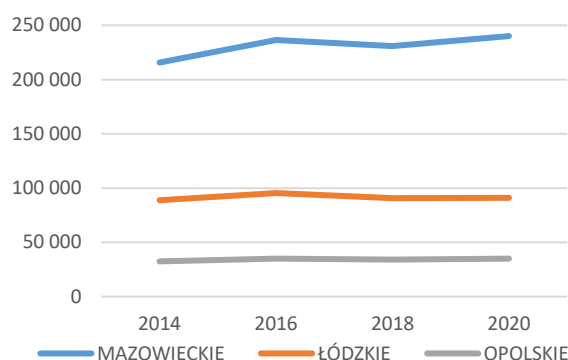
Z kolei w ramach celu szczegółowego ESO4.6. planuje się podejmowanie działań na rzecz poprawy i upowszechniania wysokiej jakości wychowania przedszkolnego, w tym wśród dzieci z niepełnosprawnościami. Na obszarach o niskim stopniu upowszechnienia i dostępności wychowania przedszkolnego tworzone będą nowe miejsca przedszkolne. Działania w tym zakresie będą obejmować placówkę, wszechstronny rozwój dzieci, w tym rozwój kompetencji kluczowych i uniwersalnych, wychwytywanie i korygowanie deficytów rozwojowych, działania rehabilitacyjno-kompensacyjne, wsparcie psychologiczne, doksztalcenie nauczycieli, oraz działania szkoleniowe i świadomościowe dla rodziców lub opiekunów dzieci.

3. Wychowanie przedszkolne w województwie łódzkim

3.1. Statystyczny obraz wychowania przedszkolnego

Pierwsze lata życia dziecka to okres bardzo intensywnego rozwoju. W tym czasie kształtuje się szereg zdolności fizycznych, intelektualnych i społecznych. Dlatego bardzo ważne jest, aby dziecko jak najwcześniej miało umożliwiony dostęp do wychowania przedszkolnego. W Polsce wychowaniem przedszkolnym objęte są dzieci od trzeciego roku życia do momentu podjęcia nauki w szkole. Pobyt dziecka w przedszkolu kształtuje dojrzałość emocjonalną i rozwija samodzielność, przygotowuje do pójścia do szkoły. Dziecko uczy się funkcjonowania w grupie rówieśniczej, poszerza zasób słownictwa, uczy się formułowania własnych myśli, a w trakcie zabawy nabywa wielu nowych doświadczeń i umiejętności. Głównym celem wychowania przedszkolnego jest wszechstronny rozwój dziecka dostosowany do jego indywidualnych możliwości. Każde dziecko ma obowiązek odbyć roczne przygotowanie przedszkolne przed rozpoczęciem nauki w szkole podstawowej. Jeśli dziecko nie uczęszczało do przedszkola (lub innej tego typu placówki), rodzice mogą zapisać go do pierwszej klasy pod warunkiem, że uzyskają pozytywną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Rys. 1. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat w latach 2014, 2016, 2018 i 2020 w województwach o najwyższej (mazowieckie) i najniższej (warmińsko-mazurskie) liczbie w 2020 roku oraz w województwie łódzkim

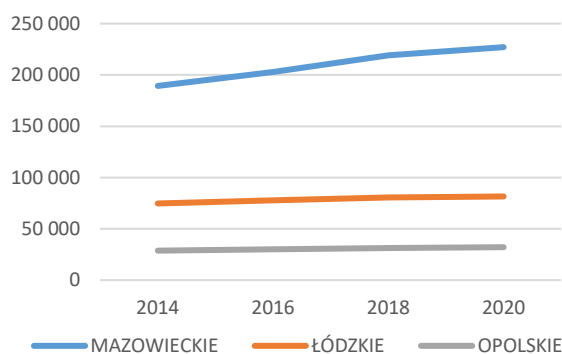

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

We wrześniu 2020 r. w województwie łódzkim znajdowało się 91 009 dzieci w wieku 3 - 6 lat, z czego 24,9% stanowiły dzieci w wieku 6 lat. Od 2014 r. liczba dzieci w tym wieku wzrosła o 2 239, co stanowiło o 2,5% początkowej wartości. Najwięcej dzieci w analizowanym wieku przedszkolnym zamieszkiwało województwa: mazowieckie, śląskie oraz wielkopolskie. Natomiast najmniej dzieci w wieku 3 - 6 lat zamieszkiwało województwa opolskie, lubuskie oraz świętokrzyskie. Wśród gmin miejskich województwa łódzkiego największy przyrost liczby dzieci wystąpił w Konstantynowie Łódzkim (11%) oraz Kutnie (13%), natomiast wśród gmin

wiejskich w Sokolnikach (49%), Pabianicach (45%) oraz Kiełczygłowie (44%). Z kolei spośród gmin miejsko-wiejskich zaobserwowano największy wzrost liczby dzieci w Szadku (20%), Wolborzu (16%), Złoczewie i Tuszynie (po 14%). Dzieci z obszarów miejskich stanowiły 59,8% dzieci w analizowanym wieku przedszkolnym, a dzieci z obszarów wiejskich 40,2%.

Rys. 2. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014, 2016, 2018 i 2020 w województwach o najwyższej (mazowieckie) i najniższej (opolskie) liczbie w 2020 roku oraz w województwie łódzkim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

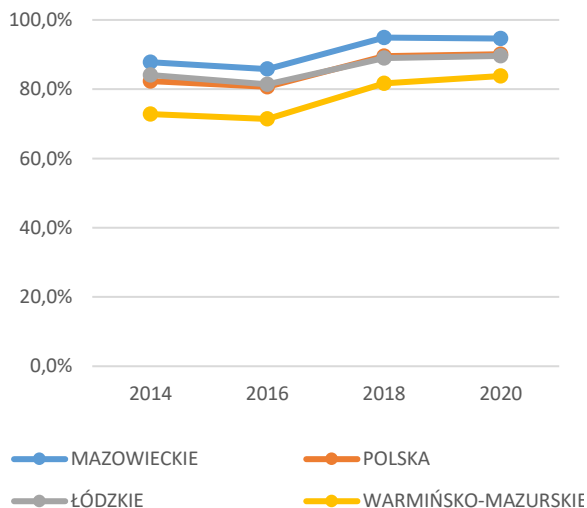
W latach 2014-2020 wzrosła liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przedziale wiekowym 3 – 6 lat o 3 841 dzieci do poziomu 81 528. Tempo przyrostu liczby dzieci plasowało województwo na 14. miejscu w skali kraju (średnia dla Polski 10%). Dzieci w wieku 6 lat, które były objęte wychowaniem przedszkolnym, stanowiły 27% wszystkich dzieci w analizowanym wieku w placówkach wychowania przedszkolnego w 2020 r. Udział 6-latków w województwie był na tym samym poziomie, co średnia dla kraju. Dzieci z obszarów wiejskich stanowiły 31% dzieci w wieku 3 - 6 lat, które były objęte wychowaniem przedszkolnym.

W gminach miejskich największy wzrost liczby dzieci w wieku 3 – 6 uczęszczających do placówek

wychowania przedszkolnego wystąpił w Konstancynie Łódzkim (27%), Zgierzu (12%) oraz Radomsku (11%). Z kolei na terenach wiejskich największy wzrost liczby dzieci w analizowanym wieku w placówkach wychowania przedszkolnego wystąpił w Dłutowie (95%), Aleksandrowie (58%) oraz Nowosolnej (58%). Wśród gmin miejsko-wiejskich największy przyrost odnotowano w Rzgowie (30%), Żłoczewie (24%), Warcie oraz Aleksandrowie Łódzkim (po 20%). 66 gmin województwa łódzkiego odnotowało spadek liczby dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym.

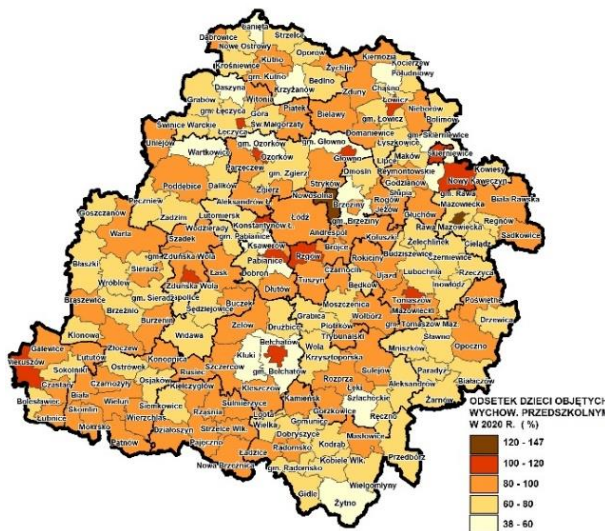
W latach 2014 – 2020 obserwuje się w Polsce zwiększanie się odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W 2020 r. 90,1% dzieci w kraju w wieku 3 – 6 lat była objęta wychowaniem przedszkolnym, a w samym województwie łódzkim wartość tego wskaźnika wyniosła 89,6%. Województwo łódzkie pod względem odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym znajdowało się na 8. pozycji. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat przekraczał bądź był równy 100% w 15 gminach regionu. Wartości wyższe niż średnia województwa zanotowało w 51 gminach, a wartości równe bądź niższe w pozostałych 126. W zakresie upowszechnienia edukacji przedszkolnej najlepsze wyniki odnotowały Nowosolna (146,2%), Rawa Mazowiecka (120,8%) oraz Łowicz (113,8%). Łódź z wartością 94,6% uplasowała się na 26. miejscu. Najniższe wartości odsetka dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym zanotowano w gminach wiejskich: Brzeziny (38,9%), Krzyżanów (39,4%) oraz Daszyna (44,8%). Zatem różnica pomiędzy najwyższym i najniższym poziomem upowszechniania edukacji przedszkolnej wynosiła 107,3 pkt. proc. Większość gmin wiejskich i miejsko-wiejskich to gminy, w których odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat nie przekroczył 89,6%, czyli średniej dla województwa łódzkiego. Tylko jedna gmina miejska miała wartość wskaźnika poniżej średniej wojewódzkiej.

Rys. 3. Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014, 2016, 2018 i 2020 w województwach o najwyższym (mazowieckie) i najniższym (warmińsko-mazurskie) udziale w 2020 roku oraz w województwie łódzkim i średnio dla kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

Rys. 4. Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2020 r. w województwie łódzkim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

W roku szkolnym 2021/2022 wychowaniem przedszkolnym było objętych 83% dzieci w wieku 3-4 lat. Wprawdzie średnia województwa była o 0,2 pkt. proc. wyższa niż średnia kraju, to należy zauważyć, że aż 127 gmin w regionie miało odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym poniżej średniej. Najgorsza sytuacja była w trzech gminach wiejskich: Krzyżanowie, Brzeziny oraz Daszynie, gdzie mniej niż 30% dzieci w wieku 3-4 lata było objętych wychowaniem przedszkolnym. Największe wartości odnotowano w Nowosolnej oraz miastach Rawa Mazowiecka i Łęczysca. W tej kategorii wiekowej jest najniższy poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego w całym województwie.

W grupie 4-6 latków w roku szkolnym 2021-2022 objętych wychowaniem przedszkolnym było 94,3% z nich. Średnia wojewódzka była niższa niż średni wielkość w kraju – 95%. W 119 gminach województwa łódzkiego było mniej dzieci w wieku 4 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym niż średnio w regionie. Najgorsza sytuacja była w Brzezinach, Krzyżanowie oraz Głownie, gdzie mniej niż 50% dzieci w tej kategorii wiekowej było objętych wychowaniem przedszkolnym.

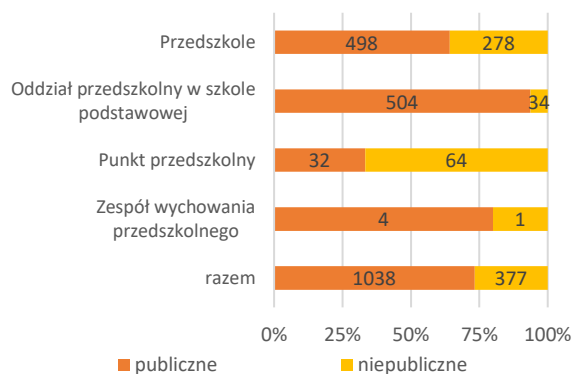
Na 30 września 2020 r. różnymi formami wychowania przedszkolnego objętych było w regionie 97,1% sześciolatków. W miastach w 2020 r. odsetek dzieci sześciolatków objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł 107,9%, a na wsi 81,2%. Wartość wskaźnika dla miast powyżej 100% wynika z faktu, że część dzieci z terenów wiejskich otaczających miasta korzysta z edukacji przedszkolnej w sąsiadujących miastach. 35 miast województwa łódzkiego miało odsetek dzieci w wieku 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym powyżej średniej wojewódzkiej. Największe wartości odsetka odnotowano w Kamieńsku – 325% oraz Piątku – 310%. Jedynie w Radomsku wskaźnik ten nie przekroczył 100% i wyniósł 99,5%. Z kolei na wsi średnia wartość odsetka była na poziomie 81,2%. W 95 gminach na obszarach wiejskich wartość odsetka dzieci sześciolatków objętych edukacją przedszkolną przekraczała średnią regionu. Największe wartości odnotowano w gminach Kiełczygłów (167,7%), Dalików (135,7%) oraz Dąbrowce (133,3%). Najniższy odsetek dzieci w wieku 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na terenach wiejskich wystąpił w gminie Kamieńsk – 8,3%.

Przyjmując założenie, że gminy, w których obecnie poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego jest poniżej średniej wojewódzkiej należy stwierdzić, że są to potencjalne gminy o największym zapotrzebowaniu na dalsze działania w zakresie poprawy dostępności do edukacji przedszkolnej.

W tabeli umieszczonej w Aneksie przedstawiono zróżnicowanie gmin pod względem poziomu upowszechnienia wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022 w podziale na różne kategorie wiekowe i gminy, w tym na obszary miejskie i wiejskie.

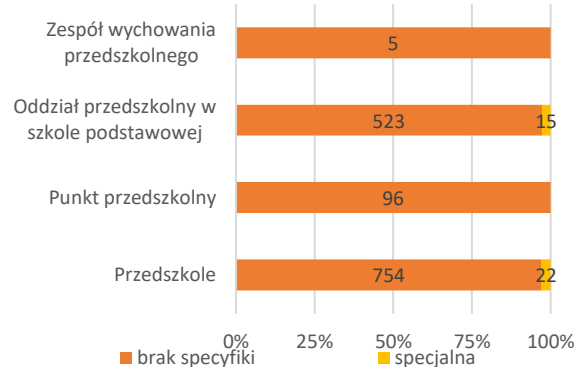
Zgodnie z informacjami zawartymi w Systemie Informacji Oświatowej we wrześniu 2021 r. w województwie łódzkim znajdowało się 1 415 placówek wychowania przedszkolnego, z czego 73% stanowiły placówki publiczne. W 2021 r. w województwie łódzkim znajdowało się 37 placówek specjalnych, co stanowiło 2,6% ogółu placówek. W zdecydowanej większości placówki specjalne były publicznymi przedszkolami bądź oddziałami w szkołach podstawowych – 65%. Według danych SIO 336 ośrodków wychowania przedszkolnego (23,7%) w województwie łódzkim miało różnego rodzaju tereny sportowe (boiska, bieżnie, rzutnie). Wśród placówek z terenami sportowymi dominowały szkoły podstawowe (91%). Ponadto 21,8% placówek wychowania przedszkolnego zatrudniało psychologa, 47,4% logopedę, a psychologa i logopedę 14,9%. Języki obce były nauczane w zdecydowanej większości ośrodków – 96,5%.

Rys. 5. Placówki wychowania przedszkolnego według typu oraz jej publiczności we wrześniu 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SIO

Rys. 6. Placówki wychowania przedszkolnego według typu oraz specyfiki placówki we wrześniu 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SIO

Według danych GUS w 2020 r. na terenie województwa łódzkiego działało 1 313 placówek wychowania przedszkolnego, co oznacza przyrost o 0,8% w stosunku do 2014 r. Na uwagę zasługuje

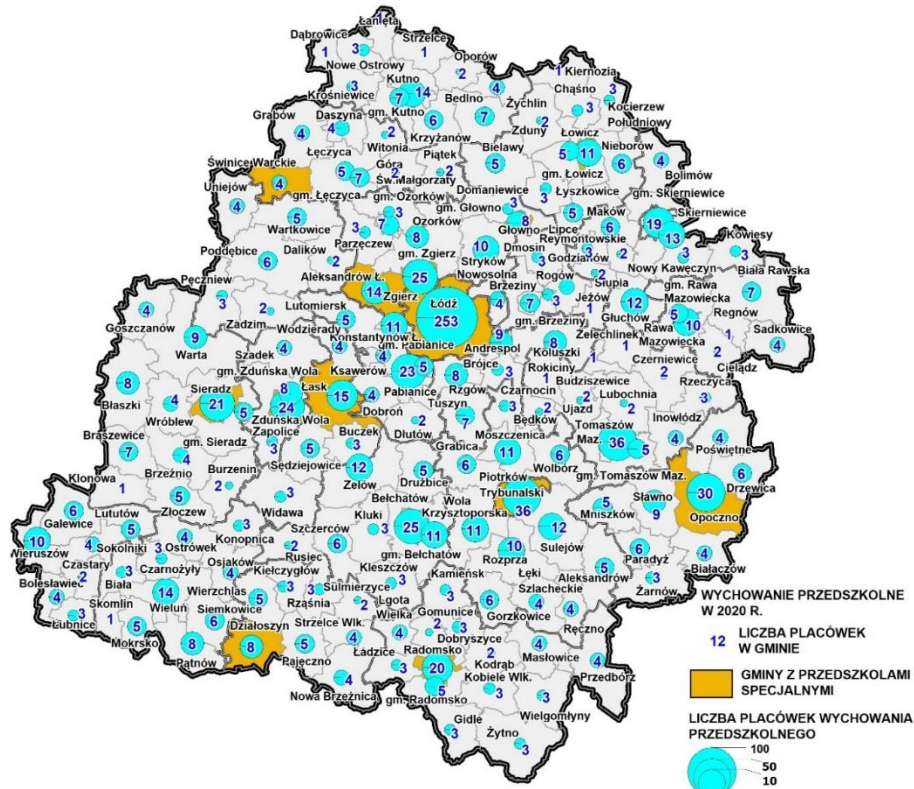
fakt, że w mimo ogólnego wzrostu liczby placówek zmniejszyła się liczba szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi (o 12,8%), punktów przedszkolnych (o 21,7%) oraz zespołów wychowania przedszkolnego (o 28,6%). Wraz ze zwiększeniem się liczby ośrodków zmieniała się liczba oddziałów. W porównaniu z 2014 r. przybyły w województwie 592 oddziały (16,2%), zarówno na skutek powstawania nowych placówek, jak i w efekcie powstawania nowych miejsc w istniejących placówkach. Jedynie w przypadku szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi liczba oddziałów na przestrzeni analizowanego okresu nie uległa zmianie. Największy przyrost liczby oddziałów wystąpił w przypadku przedszkoli specjalnych i wyniósł on 45,6%. W 2020 r. łączna liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat wynosiła 81 528 (wzrost w porównaniu z 2014 r. o 9,1%). W przypadku szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi oraz zespołów wychowania przedszkolnego liczba dzieci w tych placówkach zmniejszyły się odpowiednio o 9,6% oraz 6,9%.

Tabela 1. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, oddziałów oraz dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie łódzkim w roku 2014 oraz 2020

Ośrodki wychowania przedszkolnego	Liczba placówek		Liczba oddziałów		Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	
	2014	2020	2014	2020	2014	2020
oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	554	483	854	854	15 659	14 154
przedszkola bez specjalnych	621	721	2608	3 158	56 973	65 237
przedszkola specjalne	15	21	68	99	227	270
punkty przedszkolne bez specjalnych	106	83	119	129	1 706	1 746
zespoły wychowania przedszkolnego	7	5	8	9	130	121
Razem	1 303	1313	3657	4249	74 695¹¹	81 528¹²

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDL GUS

Rys. 7. Placówki wychowania przedszkolnego w 2020 r.

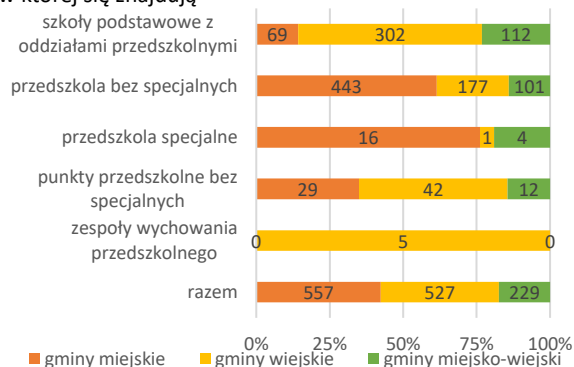

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

¹¹ Łączna liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego w 2014 r. wg GUS wyniosła 76 614.

¹² Łączna liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego w 2020 r. wg GUS wyniosła 83 492.

Rys. 8. Placówki wychowania przedszkolnego województwa łódzkiego w 2020 r. według ich typu oraz rodzaju gminy, w której się znajdują

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

z oddziałami przedszkolnymi niż gminy miejskie. Wszystkie zespoły wychowania przedszkolnego działające w województwie łódzkim znajdowały się w gminach wiejskich.

Wszystkie gminy województwa łódzkiego w 2020 r. zapewniały dzieciom edukację przedszkolną. Najwięcej ośrodków wychowania przedszkolnego znajdowało się w Łodzi (253), Piotrkowie Trybunalskim oraz Tomaszowie Mazowieckim (po 36). W 2020 r. w Łódzkiem było 11 gmin, w których działała tylko jedna placówka wychowania przedszkolnego.

Brak przedszkoli odnotowano w 35 gminach wiejskich. Wychowanie przedszkolne zapewniały w tych gminach funkcjonujące oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, punkty przedszkolne oraz zespoły wychowania przedszkolnego. Na obszarze gmin wiejskich i miejsko-wiejskich stopień zaspokojenia potrzeb w zakresie wychowania przedszkolnego jest niezadawalający. Na obszarach wiejskich dzieci często nie uczęszczają do przedszkoli, a jedynie do oddziałów przedszkolnych w szkołach. W niektórych gminach nie ma ani jednego przedszkola, a wychowanie przedszkolne dla dzieci w wieku 3-6 lat odbywa się w zespołach wychowania przedszkolnego w szkołach podstawowych.

Tabela 2. Wykaz gmin bez przedszkoli* w województwie łódzkim w 2020 roku

Lp.	Gminy wiejskie				
1.	Bedno	13.	Grabów	25.	Radomsko
2.	Białaczów	14.	Kobiele Wielkie	26.	Rawa Mazowiecka
3.	Brzeziny	15.	Kocierzew Południowy	27.	Regnów
4.	Budziszewice	16.	Kodrąb	28.	Rzeczycza
5.	Chąśno	17.	Konopnica	29.	Sieradz
6.	Cielądz	18.	Krzyżanów	30.	Skierniewice
7.	Czarnożyły	19.	Łęczyca	31.	Sławno
8.	Dalików	20.	Łowicz	32.	Słupia
9.	Daszyna	21.	Mniszków	33.	Wielgomłyn
10.	Dmosin	22.	Nowy Kawęczyn	34.	Zduny
11.	Drużbice	23.	Oporów	35.	Żelechlinek
12.	Grabica	24.	Paradyż		

* Przedszkola bez specjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Brak oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w 2020 r. odnotowano w 28 gminach, w tym 5 gminach miejskich, 22 wiejskich oraz 1 gminie miejsko-wiejskiej. W tych wszystkich gminach edukację przedszkolną zapewniały przedszkola oraz w przypadku 5 gmin – punkty przedszkolne.

Tabela 3. Wykaz gmin bez oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w województwie łódzkim w 2020 roku

Lp.	Gminy miejskie				
1.	Kutno	3.	Główno	5.	Piotrków Trybunalski
2.	Pabianice	4.	Ozorków		
Lp.	Gminy wiejskie				
1.	Kleszczów	9.	Burzenin	17.	Bolesławiec
2.	Rusiec	10.	Klonowa	18.	Łubnice
3.	Dąbrowice	11.	Lubochnia	19.	Sokolniki
4.	Łanięta	12.	Rokiciny	20.	Główno
5.	Strzelce	13.	Ujazd	21.	Parzęczew
6.	Kiernoza	14.	Biała	22.	Jeżów
7.	Dłutów	15.	Mokrsko		
8.	Sulmierzyce	16.	Skomlin		
Lp.	Gminy miejsko - wiejskie				
1.	Kamieńsk				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2020 r. w województwie łódzkim funkcjonowały 83 punkty przedszkolne w 41 gminach: 9 w miejskich, 22 w wiejskich oraz 9 w miejsko-wiejskich. Na terenie Łodzi znajdowało się 19,3% tego typu placówek, a w gminie Skierniewice 8,4%. Po jednym punkcie przedszkolnym działało w 24 gminach, co stanowiło 28,9% takich placówek w Łódzkiem. Z kolei zespoły wychowania przedszkolnego zlokalizowane były w trzech gminach: Krzyżanów (3), Kobiele Wielkie (1) oraz Kowiesy (1). Wszystkie z tych gmin są gminami wiejskimi.

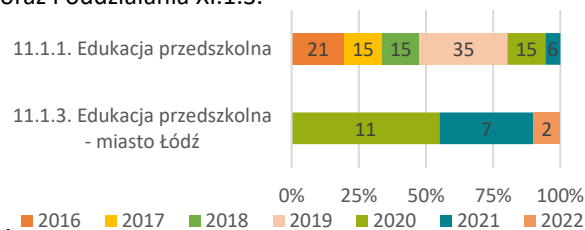
Przyjmując założenie, że gminy, w których obecnie poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego jest poniżej średniej wojewódzkiej należy stwierdzić, że są to potencjalne gminy o największym zapotrzebowaniu na edukację przedszkolną i jest ich 125 w regionie.

Szczegółowy wykaz gmin województwa łódzkiego, w których wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2020/2021 uporządkowany jest pod względem wartości, obrazuje tabela 41 umieszczona w Aneksie.

Dostępność do przedszkola, zwłaszcza w przypadku obszarów wiejskich ma także wymiar przestrzenny. Przedszkole powinno być zlokalizowane w pobliżu miejsca zamieszkania dziecka, a liczba miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego nie zawsze ma decydujący wpływ na faktyczną dostępność tych placówek.

3.2. Realizowane projekty w ramach RPO WŁ 2014-2020 w zakresie edukacji przedszkolnej

Rys. 9. Rozpoczęte projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa XI Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.1. Edukacja Przedszkolna oraz Poddziałania XI.1.3.

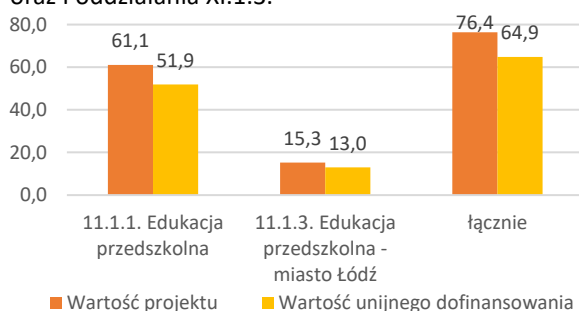
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020”, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/projekty/lista-projektow/lista-projektow-realizowanych-z-funduszy-europejskich-w-polsce-w-latach-2014-2020/>, (dostęp 17.05.2022)

przez 80 beneficjentów, będących przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, placówkami

Zgodnie z zasadami unijnymi środki finansowe w ramach perspektywy 2014-2020 powinny być wydatkowane do końca 2023 r. Stąd też mimo zakończenia perspektywy finansowej projekty są nadal realizowane m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Od 2014 r. przeznaczono środki finansowe w postaci dotacji bezzwrotnej na realizację 127 projektów, które realizowały Oś priorytetową XI Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.1. Edukacja Przedszkolna oraz Poddziałania XI.1.3. Edukacja przedszkolna - miasto Łódź w ramach RPO WŁ 2014-2020. Projekty zostały zgłoszone

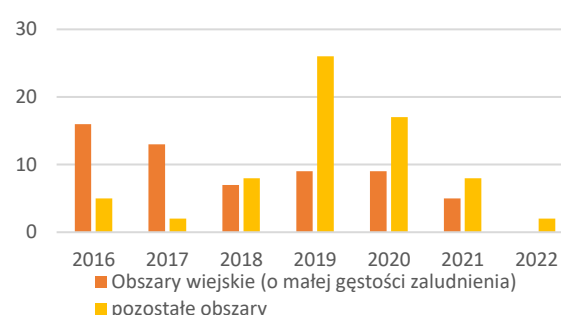
wychowania przedszkolnego, osobami fizycznymi, a także fundacjami i stowarzyszeniami. W ramach poddziałania XI.1.1. Edukacja Przedszkolna pozyskano środki na realizację 107 projektów, a XI.1.3. Edukacja przedszkolna - miasto Łódź - 20. Łączna wartość projektów wyniosła 76,4 mln zł, a łączna wartość dofinansowania ze środków unijnych 64,9 mln zł. W zależności od projektu dofinansowanie unijne było na poziomie od 82,63% do 85%, co oznacza, że w zdecydowanej większości działania na rzecz poprawy jakości i dostępności wychowania przedszkolnego były realizowane ze środków unijnych. Wśród projektów dotyczących wychowania przedszkolnego 46% zostało rozpoczętych na obszarach wiejskich o małej gęstości zaludnienia.

Rys. 10. Wartość projektów oraz wartość unijnego dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa XI Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.1. Edukacja Przedszkolna oraz Poddziałanie XI.1.3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020”, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/projekty/lista-projektow/lista-projektow-realizowanych-z-funduszy-europejskich-w-polsce-w-latach-2014-2020/>, (dostęp 17.05.2022)

Rys. 11. Rozpoczęte projekty według typu obszaru jego realizacji w ramach RPO Wł 2014-2020, Oś priorytetowa XI Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.1. Edukacja Przedszkolna oraz Poddziałanie XI.1.3

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020”, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/projekty/lista-projektow/lista-projektow-realizowanych-z-funduszy-europejskich-w-polsce-w-latach-2014-2020/>, (dostęp 17.05.2022)

3.3. Dostępność przestrzenna do ośrodków wychowania przedszkolnego w województwie łódzkim

Istotną kwestią dostępności placówek wychowania przedszkolnego jest jej wymiar przestrzenny. Szczególne znaczenie ma to na obszarach wiejskich. Przedszkole powinno być zlokalizowane w pobliżu miejsca zamieszkania dziecka, a liczba miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego nie zawsze ma decydujący wpływ na faktyczną dostępność tych placówek.

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. droga dziecka z domu do publicznego przedszkola lub innego publicznego lub niepublicznego ośrodka wychowania przedszkolnego nie powinna przekraczać 3 km. W sytuacji, gdy droga do placówki przedszkolnej przekracza 3 km obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu dzieci do takiej placówki, a także opieki w czasie przewozu dziecka. W ramach niniejszego opracowania sporządzono szczegółowe mapy wskazujące obszary zabudowy, które znajdują się w zasięgu i poza zasięgiem tak określonej dostępności. Mapki zostały sporządzone dla 5 podregionów województwa łódzkiego (NTS 3): podregion miasto Łódź, podregion łódzki, podregion piotrkowski, podregion sieradzki, podregion skierniewicki.

Pod względem dostępności przestrzennej do placówek wychowania przedszkolnego zdecydowanie najkorzystniej wypadł podregion miasto Łódź, w którym zaledwie 1% powierzchni miasta znajdowało się poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do przedszkoli (tab. 4). Obszary podregionu z niewystarczającą dostępnością były zlokalizowane na peryferiach miasta w dzielnicy Górna (Osiedle

nad Nerem i Wiskitno) i nie uległy zmianie od roku szkolnego 2015/2016¹³.

Korzystną sytuację pod względem dostępności przestrzennej do placówek wychowania przestrzennego zaobserwowano w podregionie łódzkim (obszar Aglomeracji Łódzkiej bez Łodzi). Poza zasięgiem dostępności przestrzennej 3 km do przedszkoli znajdowało się 24,3% powierzchni podregionu (tab. 4). Zdecydowanie najkorzystniej pod tym względem wypadały gminy miejskie oraz gminy miejsko-wiejskie. Dobry dostęp przestrzenny do placówek wychowania przedszkolnego posiadały gminy zlokalizowane w pierścieniu wokół Łodzi, znacznie gorszą gminy peryferyjne należące do podregionu łódzkiego. W porównaniu do roku szkolnego 2015/2016 w okresie objętym analizą sytuacja poprawiła się w gminach: Nowosolna, Tuszyn, północnej części gminy wiejskiej Pabianice oraz częściowo w gminach wiejskich: Ozorków, Głowno, czy Lutomiersk.

Mniej korzystnie przedstawiała się sytuacja w pozostałych podregionach województwa łódzkiego, w których odsetek powierzchni podregionu poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do przedszkoli wynosił powyżej 30% (tab. 4). Mieszkańcy podregionu skierniewickiego posiadali przeciętną dostępność do przedszkoli – 30,6% powierzchni podregionu nie znajdowało się w zasięgu dostępności przestrzennej do placówek tego typu. W porównaniu do roku szkolnego 2015/2016 dostępność do przedszkoli zwiększyła się w następujących gminach: Oporów, Bedlno, Chąsno, Góra Św. Małgorzaty, Nowy Kawęczyn. W dwóch gminach wiejskich Krzyżanów oraz Łęczyca w analizowanym okresie dostępność do przedszkoli pogorszyła się. W podregionie sieradzkim sytuacja przedstawiała się mniej korzystnie niż w podregionie skierniewickim – 31,6% powierzchni znajdowało się poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do placówek wychowania przedszkolnego (tab. 4). Analizując zmiany dostępności przestrzennej w roku szkolnym 2015/2016 i 2021/2022 zaobserwowano poprawę sytuacji pod tym względem w następujących gminach: Poddębice, Zadzim, Błaszki, Pajęczno oraz Ostrówek. Pogorszenie dostępności nastąpiło w gminie Widawa.

Najgorsza sytuacja pod względem dostępności drogowej do placówek wychowania przedszkolnego występuje w podregionie piotrkowskim, w którym poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km znalazło się prawie 36% powierzchni podregionu (tab. 4). Mimo to zaobserwowano poprawę sytuacji w porównaniu do roku szkolnego 2015/2016 w następujących gminach: Żelów, Rzeczyca, Ręczno, Wielgomłyny, częściowo w gminie Żarnów oraz we wschodniej części gminy Żytno.

Tabela 4. Obszary poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do przedszkoli w podregionach województwa łódzkiego

Lp.	Nazwa podregionu	Powierzchnia podregionu poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do przedszkoli [w km kw.]	Powierzchnia podregionu [w km kw.]	Odsetek powierzchni podregionu poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do przedszkoli [%]
1.	Podregion piotrkowski	2 140,00	5 949,00	35,97
2.	Podregion sieradzki	1 798,00	5 646,00	31,85
3.	Podregion skierniewicki	1 244,00	4 066,00	30,60
4.	Podregion łódzki	533,10	2 197,00	24,26
5.	m. Łódź	3,05	292,10	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Systemu informacji przestrzennej o terenie województwa łódzkiego, Bazy Danych o Obiektach Topograficznych oraz bazy danych o ośrodkach wychowania przedszkolnego.

Największy odsetek budynków o funkcji mieszkaniowej znajdujących się poza zasięgiem dostępności przestrzennej do placówek wychowania przedszkolnego w analizowanym okresie występował w podregionie sieradzkim – 18,34%. Z kolei w podregionach piotrkowskim i skierniewickim kształtował się on na zbliżonym poziomie – odpowiednio 16,32% i 16,20%. W aglomeracji łódzkiej sytuacja pod tym względem przedstawiała się korzystniej niż w pozostałych podregionach. W podregionie łódzkim liczba budynków poza zasięgiem dostępności przestrzennej do przedszkoli

¹³ W 2017 r. powstał raport „Analiza poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej na obszarze województwa łódzkiego”. Zawiera on analizę dostępności przestrzennej do ośrodków wychowania przedszkolnego na rok szkolny 2015/2016.

wynosiła poniżej 10 tys., tj. 8,54%. Z kolei najlepiej sytuacja przedstawiała się w Łodzi, gdzie problem braku dostępu to usług tego typu dotknął zaledwie 0,33% budynków (tab. 5).

Tabela 5. Budynki posiadające funkcję mieszkaniową będące poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do placówek wychowania przedszkolnego.

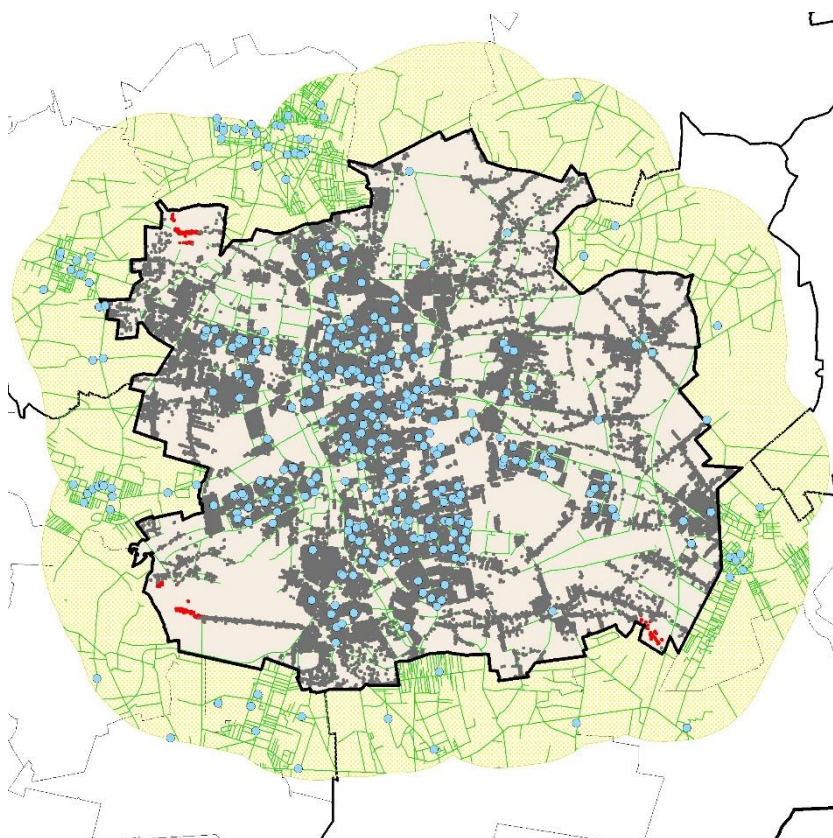
Lp.	Nazwa podregionu	Liczba budynków mieszkalnych poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do placówek wychowania przedszkolnego	Liczba budynków mieszkalnych w podregionie	Odsetek budynków poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do placówek wychowania przedszkolnego [%]
1.	Podregion piotrkowski	25 466	156 002	16,32
2.	Podregion sieradzki	23 706	129 271	18,34
3.	Podregion skierniewicki	14 242	87 931	16,20
4.	Podregion łódzki	9 522	111 529	8,54
5.	m. Łódź	174	53 155	0,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Systemu informacji przestrzennej o terenie województwa łódzkiego, Bazy Danych o Obiektach Topograficznych oraz bazy danych o ośrodkach wychowania przedszkolnego.

Gęsta sieć placówek przedszkolnych jest cechą charakterystyczną dla obszarów miejskich. Wynika to po części ze specyfiki miast, które generują różnego rodzaju usługi, w tym usługi edukacyjne. Wyższa dostępność do placówek wychowania przedszkolnego przekłada się na wyższy udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy w miastach i obszarach miejskich gmin miejsko-wiejskich. Placówki wychowania przedszkolnego w gminach wiejskich zlokalizowane były nierównomiernie, najczęściej w miejscowościach gminnych i większych wsiach. Tereny peryferyjne gmin cechowały się niedostatecznym dostępem do tego typu usług edukacyjnych. W podregionie łódzkim wokół Łodzi wykształcił się pierścień zabudowy charakteryzujący się dobrym dostępem do usług wychowania przedszkolnego, jednak im dalej od ośrodka wojewódzkiego tym dostępność przestrzenna w podregionie zmniejszała się.

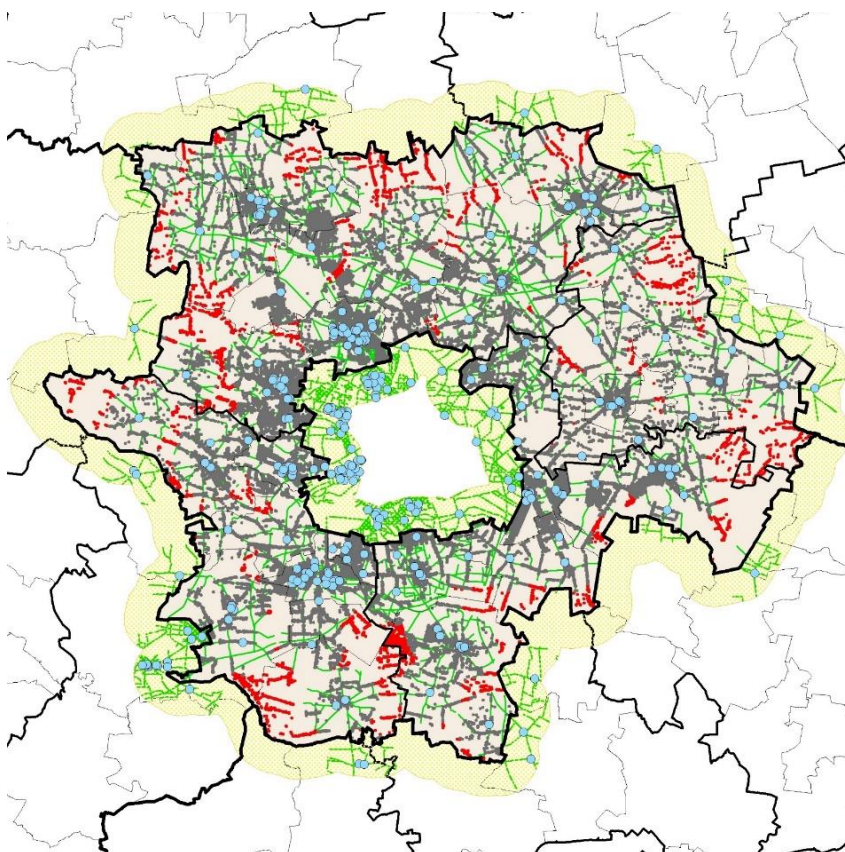
Niedostateczny dostęp do placówek wychowania przedszkolnego w gminach może być rekompensowany przez placówki znajdujące się w sąsiednich jst. Zgodnie z deklaracją respondentów biorących udział w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby badania 162 gminy deklarują, że dofinansowywały edukację dzieci w wieku przedszkolnym, które korzystały z placówek oświatowych poza gminą zamieszkania. Według analizy dostępności przestrzennej w 174 gminach z województwa łódzkiego placówki przedszkolne znajdowały się w zasięgu dostępności przestrzennej (gwarantowanej ustawowo) i mogły zapewnić edukację dla dzieci spoza gminy. Tylko dzieci mieszkające w gminach Budziszewice, Gidle oraz Żytno miały ograniczony dostęp do placówek przedszkolnych w gminach sąsiadujących (placówki nie znalazły się w gwarantowanej ustawowo odległości 3 km).

Rys. 12. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie m. Łódź w roku szkolnym 2021/2022

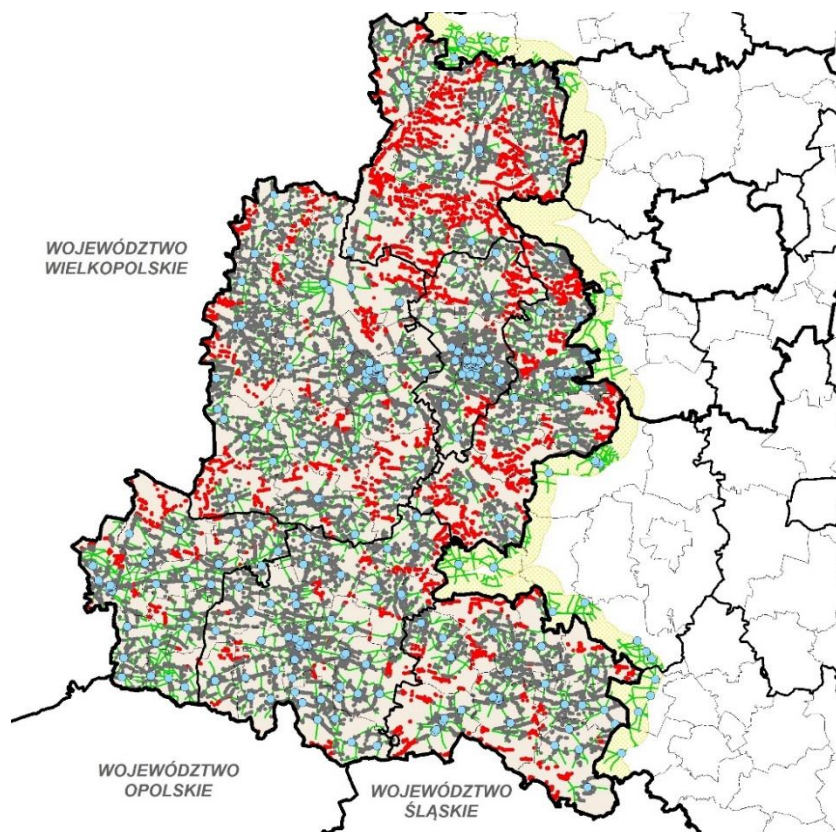
Źródło: opracowanie własne

Rys. 13. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie łódzkim w roku szkolnym 2021/2022

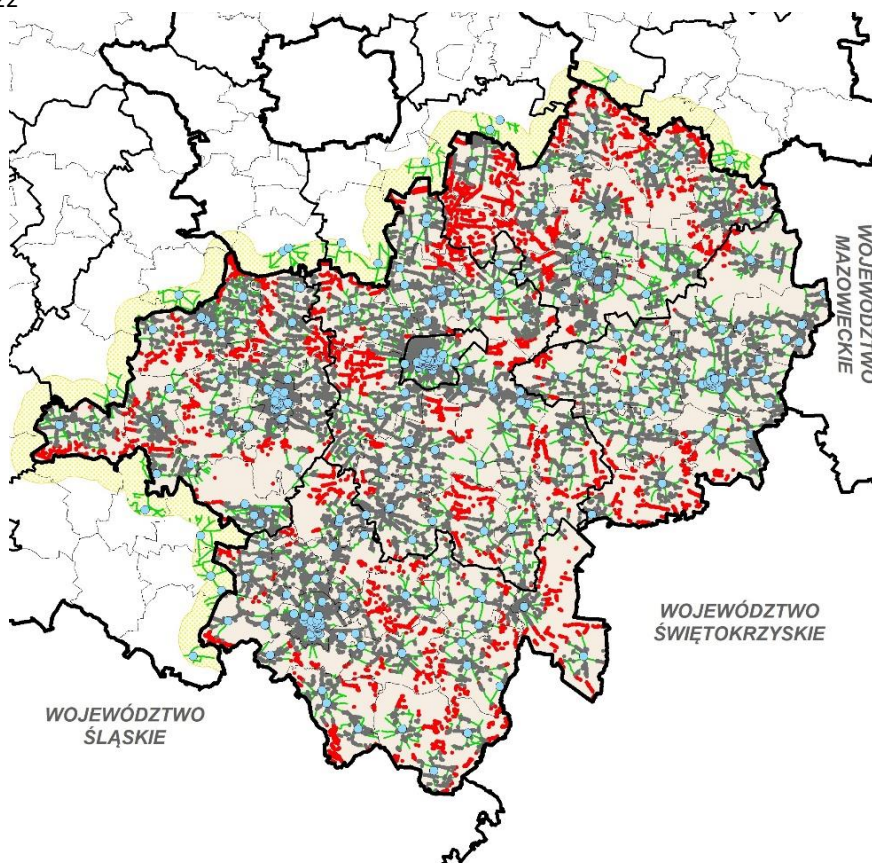
Źródło: opracowanie własne

Rys. 14. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie sieradzkim w roku szkolnym 2021/2022

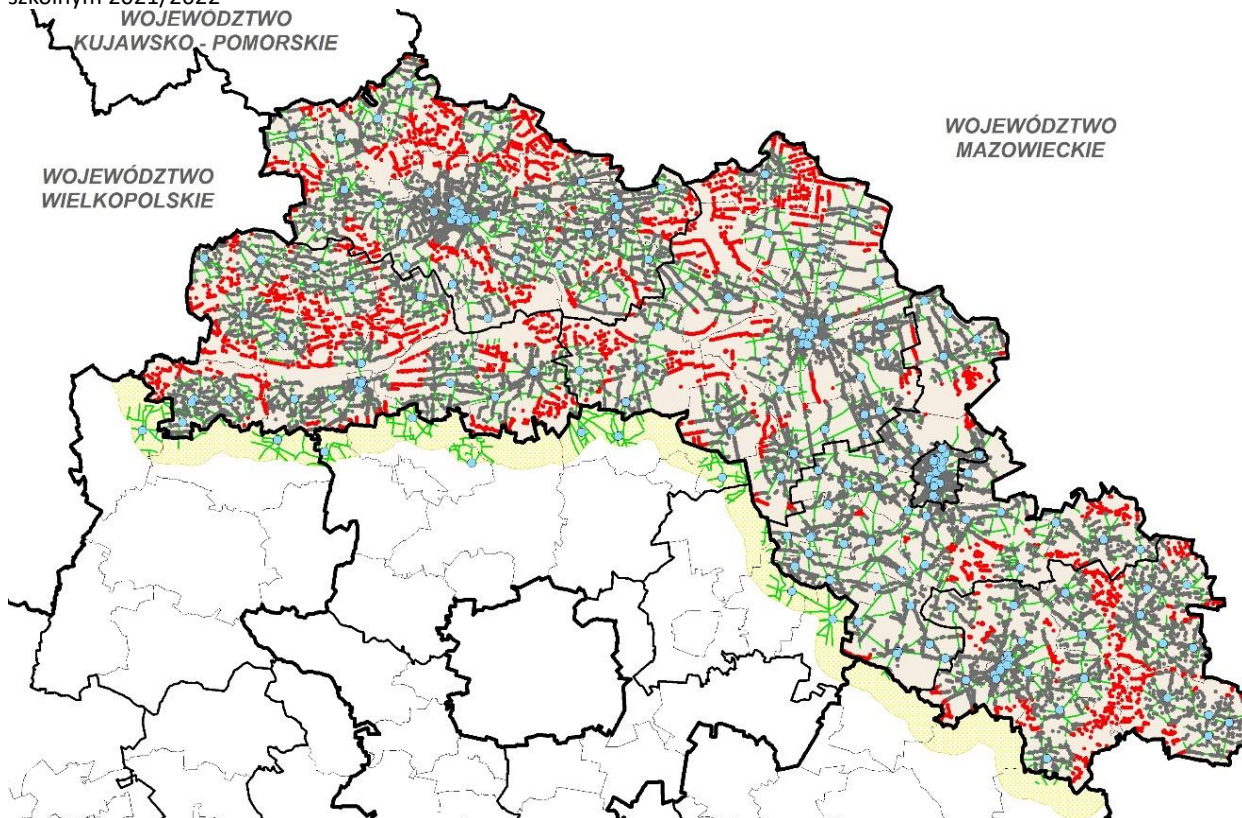
Źródło: opracowanie własne

Rys. 15. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie piotrkowskim w roku szkolnym 2021/2022

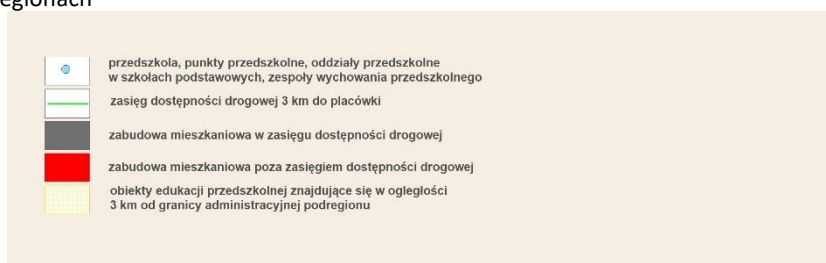
Źródło: opracowanie własne

Rys. 16. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie skierniewickim w roku szkolnym 2021/2022

Źródło: opracowanie własne

Rys. 17. Legenda do map dotyczących analizy dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w poszczególnych podregionach

Źródło: opracowanie własne

3.4. Prezentacja wyników ankiety

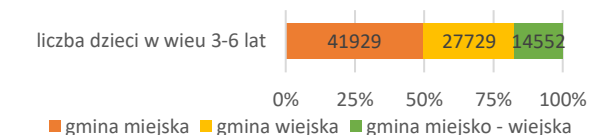
Omawiane poniżej dane pochodzą z badań własnych zrealizowanych w miesiącach marzec - maj 2022 r. Ankieta skierowana została do wszystkich urzędów miast i gmin w województwie łódzkim oraz wybranych placówek wychowywania przedszkolnego, a prośba o dane dotyczyła informacji na dzień 30 września 2021 r., a zatem stanowią one opis sytuacji w ośrodkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022.

3.4.1. Ankieta skierowana do jednostek samorządu terytorialnego dotycząca ośrodków wychowania przedszkolnego

Liczba dzieci i ośrodków wychowania przedszkolnego

Jedną z informacji uzyskanych w wyniku badania ankietowego gmin była liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3 – 6 lat). Niestety nie są to w pełni wiarygodne dane, z tego względu,

Rys. 18. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat w województwie łódzkim na dzień 31.12.2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=174)

że w części przypadków gminy podawały liczbę dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, a część z gmin (3) nie potrafiła podać takiej liczby. Z danych zebranych wynika, że województwo łódzkie na dzień 31 grudnia 2021 r. zamieszkiwało minimum 84 210 dzieci w wieku 3 – 6 lat. W gminach miejskich zamieszkiwało 50% dzieci w wieku

przedszkolnym, w gminach wiejskich 33%, a gminach miejsko-wiejskich 17%.

Podstawową informacją pozyskaną podczas badania ankietowego była liczba ośrodków wychowania przedszkolnego w województwie łódzkim z podziałem na placówki publiczne, czyli prowadzone przez gminę bądź na jej zlecenie oraz niepubliczne. Inwentaryzacja ośrodków wychowania przedszkolnego uwzględniała także podział na typy placówek, czyli policzono liczbę przedszkoli, liczbę szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi, punktów przedszkolnych oraz zespołów wychowania przedszkolnego.

Z odpowiedzi udzielonych przez gminy wynika, że w województwie łódzkim w roku szkolnym 2021/2022 funkcjonowało 1 349 ośrodków wychowania przedszkolnego, z czego 988 (73,2%) to placówki publiczne, a 361 (26,8%) – placówki niepubliczne. Okazuje się zatem, iż niemal ¾ ośrodków wychowania przedszkolnego, to placówki publiczne. Informacje te różnią się od danych podawanych przez GUS oraz tego, co zawarte jest w SIO. Według GUS w regionie jest o 36 placówek mniej. Różnica ta może wynikać z faktu, że GUS opublikował dane za 2020 r., więc mogły powstać nowe placówki. Z porównania danych z SIO oraz danych pozyskanych w wyniku badania wynika, że gminy podały o 66 placówek mniej. To z kolei może wynikać z faktu, że gminy podawały placówki, z których faktycznie korzystały dzieci, a nie tylko były gotowe zapewnić opiekę.

Tabela 6. Porównanie danych dotyczących ośrodków wychowania przedszkolnego w województwie łódzkim pochodzących z GUS, SIO oraz badań własnych.

typ placówki	GUS 2020	SIO 2021/2022	wyniki ankiety (dane na rok szkolny 2021/2022)
przedszkola	742	776	744
oddziały wychowania przedszkolnego w szkole podstawowej	483	538	500
zespoły wychowania przedszkolnego	5	5	7
punkty przedszkolne	83	96	98
łącznie	1313	1415	1349

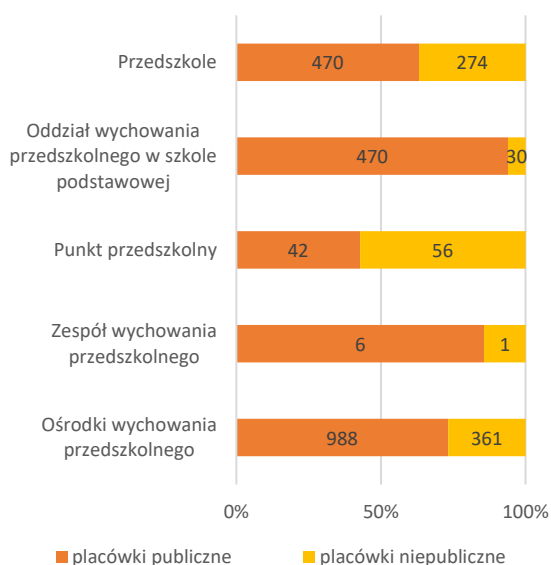
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL), SIO oraz badań własnych.

Odpowiedzi wskazane przez gminy pozwoliły na interpretację danych ze względu na rodzaj gmin, czyli gminy miejskie, których w województwie łódzkim jest 18, gminy wiejskie w liczbie 131 i 28 gmin miejsko-wiejskich.

W gminach miejskich znajduje się 39,5% wszystkich ośrodków wychowania przedszkolnego, gminach wiejskich 42,9%, a gminach miejsko-wiejskich – 17,6%. Najwięcej placówek publicznych w roku szkolnym 2021/2022 znajdowało się w gminach wiejskich – 49,7%. W gminach miejskich funkcjonowało 31,9% placówek publicznych, a gminach miejsko-wiejskich – 18,4%. W przypadku placówek niepublicznych bardziej widoczna jest ich kumulacja na obszarach gmin miejskich – 60,4%. W gminach wiejskich funkcjonowało 24,4% niepublicznych ośrodków wychowania przedszkolnego,

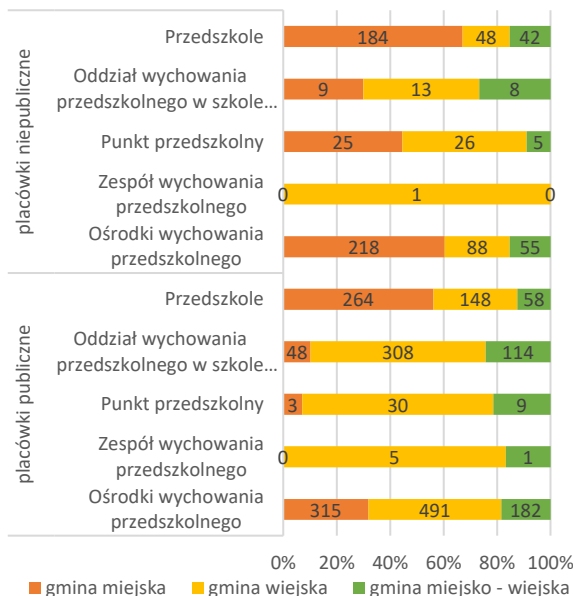
a w gminach miejsko-wiejskich – 15,2%. Największy udział gmin wiejskich w placówkach publicznych jest w przypadku punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego. Z kolei największy udział gmin miejskich wystąpił w przypadku oddziałów wychowania przedszkolnego oraz przedszkoli.

Rys. 19. Ośrodki wychowania przedszkolnego wg typu i publiczności w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (N=177)

Rys. 20. Ośrodki wychowania przedszkolnego wg typu, publiczności oraz rodzaju gminy w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (N=177)

Z odpowiedzi uzyskanych wynika, że w 42 gminach nie funkcjonuje żadne publiczne przedszkole. Edukacja przedszkolna w tych gminach jest zapewniona w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz innych formach wychowania przedszkolnego.

Tabela 7. Wykaz gmin, w których nie funkcjonuje publiczne przedszkole

1. Bedlno	15. Kodrąb	29. Parzęczew
2. Białaczów	16. Konopnica	30. Radomsko
3. Brzeziny	17. Kowiesy	31. Rawa Mazowiecka
4. Budziszewice	18. Krzyżanów	32. Regnów
5. Czarnożyły	19. Kutno	33. Ręczno
6. Dalików	20. Lutomiersk	34. Rzeczyca
7. Daszyna	21. Łęczyca	35. Sieradz
8. Dmosin	22. Łowicz	36. Skierniewice
9. Drużbice	23. Mniszków	37. Sławno
10. Grabica	24. Moszczenica	38. Słupia
11. Grabów	25. Nowosolna	39. Wielgomłyny
12. Inowódz	26. Nowy Kawęczyn	40. Zduny
13. Kobbie Wielkie	27. Oporów	41. Żarnów
14. Kocierzew Południowy	28. Paradyż	42. Żelechlinek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (N=177)

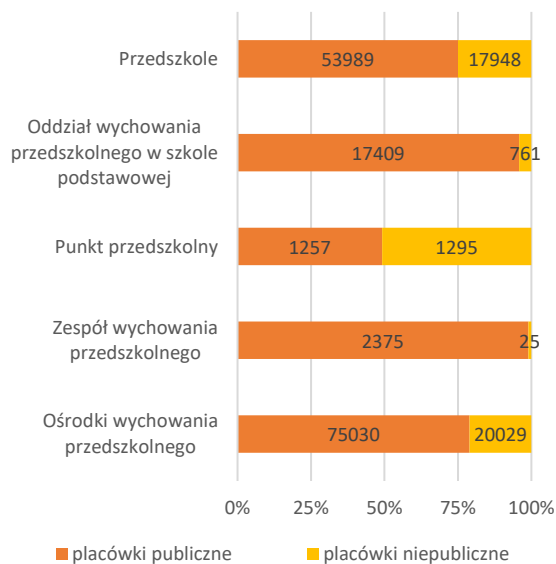
Liczba miejsc oraz dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego

Urzędy miast i gmin zostały poproszone również o podanie liczby miejsc w tych placówkach. Z pozyskanych informacji wynika, że w ośrodkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022 mogło być objętych wychowaniem przedszkolnym 95 059 dzieci. Z tych miejsc skorzystało 87 241 dzieci.

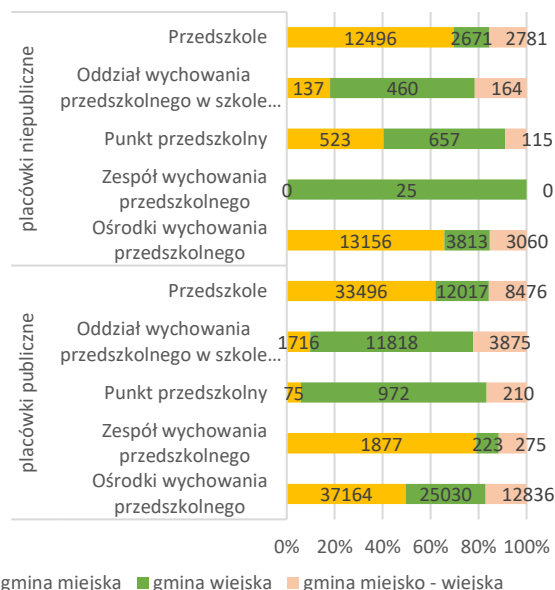
Według deklaracji gmin publiczne placówki oferowały 75 030 (73,9%) miejsc, a niepubliczne 20 029 (21,1%). Liczba miejsc oferowana przez placówki publiczne była 3,75 razy większa niż oferta

placówek niepublicznych. Jedynie w przypadku punktów przedszkolnych więcej dzieci mogło skorzystać z ich oferty w placówkach niepublicznych niż publicznych.

Rys. 21. Miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu i publiczności placówki w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Rys. 22. Miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu, publiczności placówki oraz rodzaju gminy w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

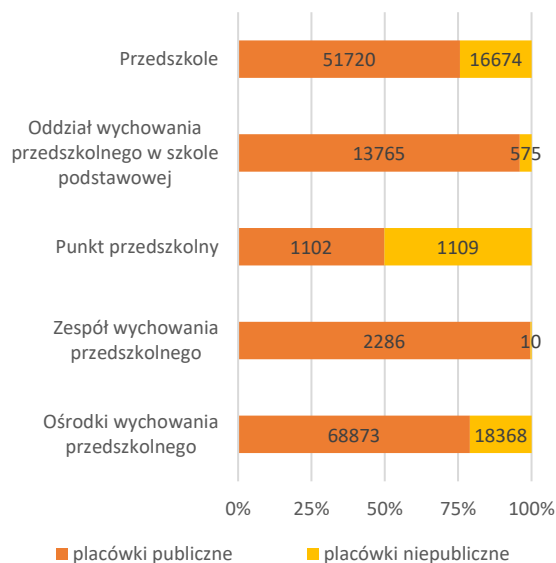
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (N=177)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (N=177)

Zarówno w przypadku placówek publicznych, jak i niepublicznych najwięcej miejsc w przedszkolach oferowały gminy miejskie. Aż 77,3% dostępnych miejsc w publicznych punktach przedszkolnych oraz 67,9% w publicznych oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych znajdowało się na obszarach gmin wiejskich. Gminy miejskie województwa łódzkiego mogły objąć wychowaniem przedszkolnym więcej dzieci w przypadku publicznych przedszkoli (65,5%), a gminy miejsko-wiejskie w zespołach wychowania przedszkolnego (55,2%).

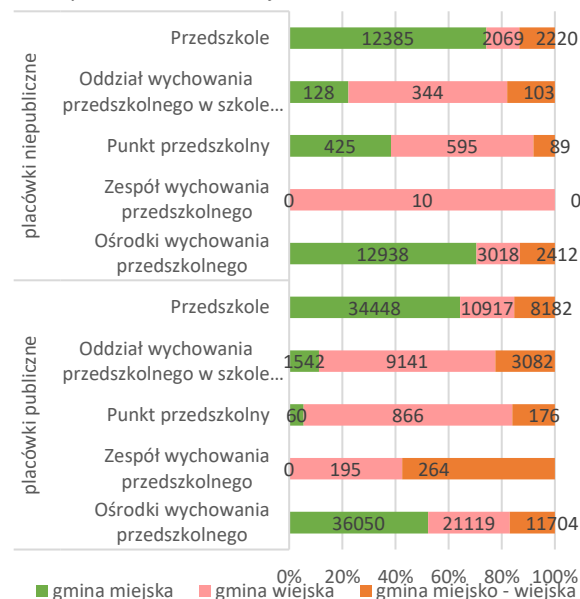
Z placówek publicznych wychowania przedszkolnego na dzień 30 września 2021 r. korzystało 68 873 dzieci, co stanowiło 78,9% przedszkolaków w regionie. Do niepublicznych ośrodków wychowania przedszkolnego uczęszczało 18 638 dzieci, tj. 21,1%. Analogicznie do miejsc w punktach przedszkolnych, więcej dzieci korzystało z tego typu placówek niepublicznych (1109) niż publicznych (1102). W pozostałych przypadkach publiczne ośrodki wychowania przedszkolnego zapewniały opiekę większej liczbie przedszkolaków.

Rys. 23. Dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu i jej publiczności placówki w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (N=177)

Rys. 24. Dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu, jej publiczności placówki oraz rodzaju gminy w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (N=177)

Do ośrodków wychowania przedszkolnego w gminach miejskich na dzień 30 września 2021 r. uczęszczała ponad połowa wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w regionie – 56,2%. Z placówek w gminach wiejskich skorzystało 27,7%, a gmin miejsko-wiejskich 16,2% dzieci. W gminach wiejskich najwięcej dzieci korzystało z oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz punktów przedszkolnych niezależnie od tego, czy placówka jest publiczna czy też nie. Ponadto z danych przedstawionych przez gminy wynika, że w przypadku dwóch gmin (Rogów oraz miasto Ozorków) z placówek publicznych korzystało więcej dzieci niż było miejsc.

Zestawiając liczbę miejsc w publicznych ośrodkach wychowania przedszkolnego wraz z liczbą dzieci w tychże w każdej gminie z osobna, okazuje się, że w regionie było 6 157 wolnych miejsc. Największa nadwyżka miejsc nad liczbą dzieci wystąpiła w: Łodzi (416 miejsc), Piotrkowie Trybunalskim (274 miejsca) oraz gminie Łyszkowice (156 miejsc). Według odpowiedzi gmin w 16 z nich nie było wolnych miejsc w publicznych placówkach wychowania przedszkolnego.

Dofinansowywanie wychowania przedszkolnego oraz wolne miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego wg gmin

Z odpowiedzi wskazanych przez respondentów wynika, że w roku szkolnym 2021/2022 91,5% z nich dofinansowywało wychowanie przedszkolne w innych gminach, dla łącznie 17 948 dzieci. Najwięcej gmin wiejskich (119) dofinansowywało edukację przedszkolną 13 447 dzieciom w innych gminach. Warto zauważyć, że 15 gmin miejskich (83,3%) ponosiło koszty opieki przedszkolnej dla 3 237 dzieci w innych gminach. Przyczyn takiej sytuacji, że dzieci z jednej gminy są w innych gminach, może być kilka. Jedną z nich jest, że przedszkole z innej gminy może być bliżej (bufor 3 km) niż przedszkole w gminie zamieszkania. Posyłanie dzieci do placówek w innych gminach może być też związane z ofertą bardziej dopasowaną do potrzeb/oczekiwań rodziców/ opiekunów prawnych. Taka sytuacja może mieć też miejsce, gdy rodzic/opiekun prawny dziecka nie pracuje w gminie zamieszkania, tylko dojeżdża do innej gminy i tam je posyła do placówki wychowania przedszkolnego.

Z odpowiedzi wskazanych przez urzędy miast i gmin wynika, że w 153 gminach z wychowania przedszkolnego korzysta 4 318 dzieci spoza gminy. W zdecydowanej większości są to gminy wiejskie – 119, z których korzysta 35% dzieci, którym dofinansowywane jest wychowanie przedszkolne.

Z placówek wychowania przedszkolnego w gminach miejskich korzystało 2 144 dzieci spoza gminy, co stanowiło łącznie 50% dzieci z dofinansowywanym wychowaniem przedszkolnym.

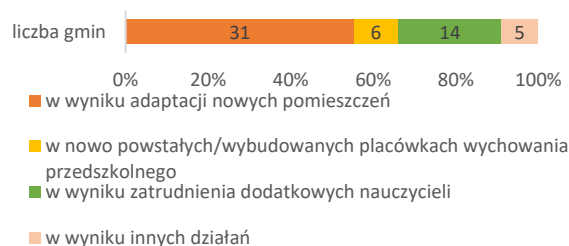
Gminy zostały poproszone o podanie liczby wolnych miejsc w publicznych ośrodkach wychowania przedszkolnego. Z odpowiedzi pozyskanych od poszczególnych urzędów miast i gmin wynika, że w 153 gminach znajdowało się 6 306 wolnych miejsc na dzień 30 września 2021 r. Jest to wartość większa (o 149 wolnych miejsc) niż ta, która wynikała z wyliczeń na podstawie odpowiedzi na pytanie o liczbę miejsc oraz dzieci w placówkach. 59% wolnych miejsc wskazanych przez gminy znajdowało się w 114 gminach wiejskich.

Korzystanie z dodatkowych środków oraz plany urzędów miast i gmin w zakresie utworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego

Do urzędów miast i gmin zostało skierowane pytanie o korzystanie przez placówki wychowania przedszkolnego, nad którymi sprawują nadzór, z dodatkowych środków (np. funduszy unijnych, programów rządowych, darowizn) w ostatnich 5 latach. Twierdząco odpowiadały na to pytanie 103 gminy (58%). Z dodatkowych środków skorzystało 15 gmin miejskich, 71 wiejskich oraz 17 miejsko-wiejskich.

Urzędy zostały poproszone również o wskazanie, czy w bieżącym roku szkolnym zostały uruchomione nowe miejsca oraz w jaki sposób to nastąpiło. Z odpowiedzi gmin wynika, że w roku szkolnym 2021/2022 utworzono 1 174 miejsc w 43 gminach. Warto zauważyć, że 27 spośród nich ma wielkość odsetka dzieci w wieku 3 - 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym poniżej średniej województwa. Największy udział w liczbie nowoutworzonych miejsc miały gminy wiejskie – 813 (69%). W 7 gminach miejsko-wiejskich utworzono 26% wszystkich miejsc, a w gminach miejskich 5%. Spośród gmin, które w ciągu ostatnich 5 lat skorzystały z dodatkowego dofinansowania, nowe miejsca (627) zostały utworzone w 29 z nich.

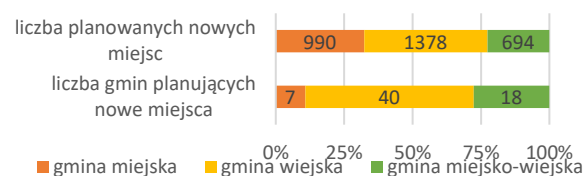
Rys. 25. Sposoby uruchomienia nowych miejsc przedszkolnych w roku szkolnym 2021/2022 oraz liczba wskazań

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=43)

oraz „ponownej analizy metrażu”.

Rys. 26. Liczba gmin planujących utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz liczba planowanych miejsc

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=65)

miejsc.

Spośród gmin planujących utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego 52 planują pozyskanie środków finansowych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 na ten cel.

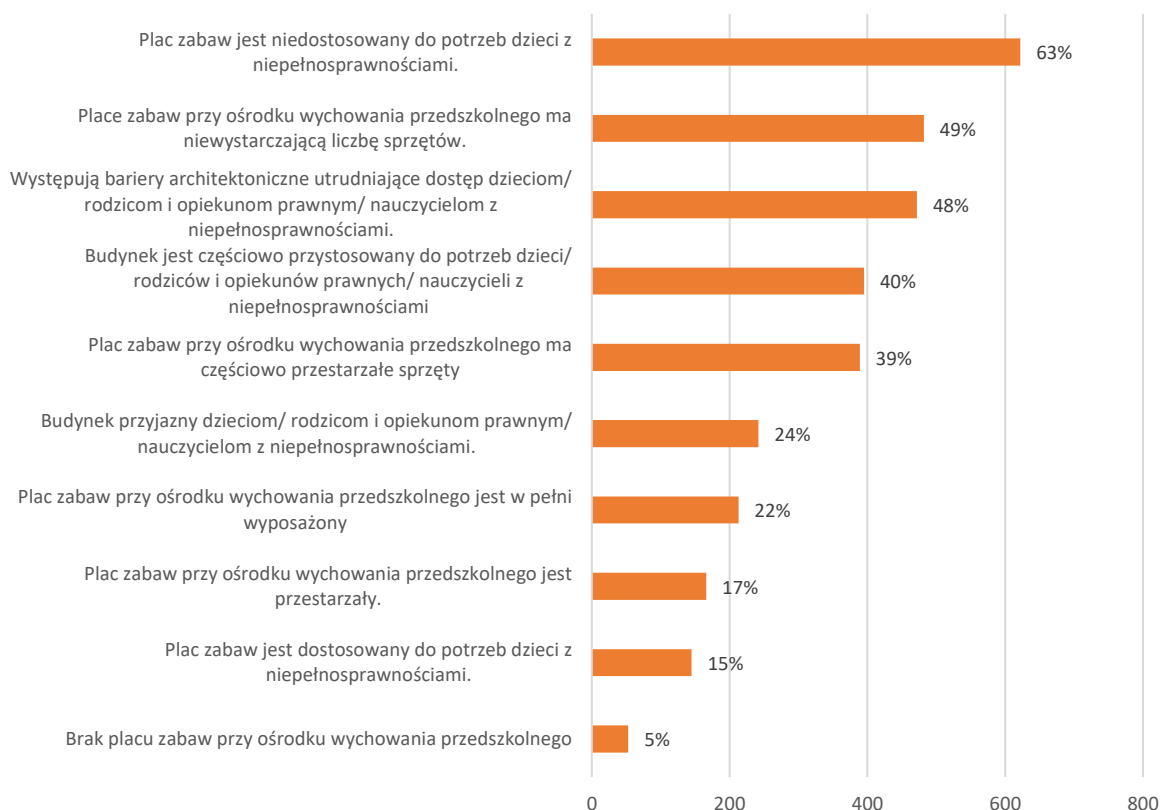
Jako sposób utworzenia nowych miejsc gminy najczęściej wskazywały adaptację nowych pomieszczeń. Jedynie 6 gmin wskazało, że nowe miejsca powstały w nowo powstałych/wybudowanych placówkach wychowania przedszkolnego. Wśród gmin, w których powstały nowe miejsca, 6 wskazało, że nastąpiło to w wyniku: modernizacji i rozbudowy istniejącego przedszkola/szkoły, modernizacji pomieszczeń, adaptacji dawnego budynku po przedszkolu dla niepublicznego przedszkola z oddziałami integracyjnymi

Gminy zostały poproszone również o wskazanie, czy mają w planach utworzenie nowych miejsc przedszkolnych w przeciągu najbliższych 5 lat. Takie plany zostały potwierdzone przez 65 gmin, co stanowiło ich 37%. W planach jest utworzenie łącznie 3 062 nowych miejsc. Najwięcej gmin wiejskich potwierdziło takie plany na przyszłość – 33 gminy chcą utworzyć 79% planowanych

Stan infrastruktury przedszkolnej

Gminy zostały poproszone o podanie liczby placówek, które najlepiej opisywały stwierdzenia dotyczące infrastruktury przedszkolnej. Z odpowiedzi wskazanych przez urzędy miast i gmin wynika, że 63% publicznych placówek wychowania przedszkolnego posiada place zabaw, które są niedostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Drugim najczęstszym wskazaniem było *Plac zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego ma niewystarczającą liczbę sprzętów*. To stwierdzenie wybrały gminy dla 482 placówek, tj. 49%. Na trzecim miejscu pod względem liczby placówek jest *występowanie barier architektonicznych utrudniających dostęp dzieciom/rodzicom i opiekunom prawnym/nauczycielom z niepełnosprawnościami*. To stwierdzenie wskazano dla 472 placówek, tj. 48% publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego w regionie. Najmniej było wskazań na stwierdzenie *brak placu zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego* (5% placówek).

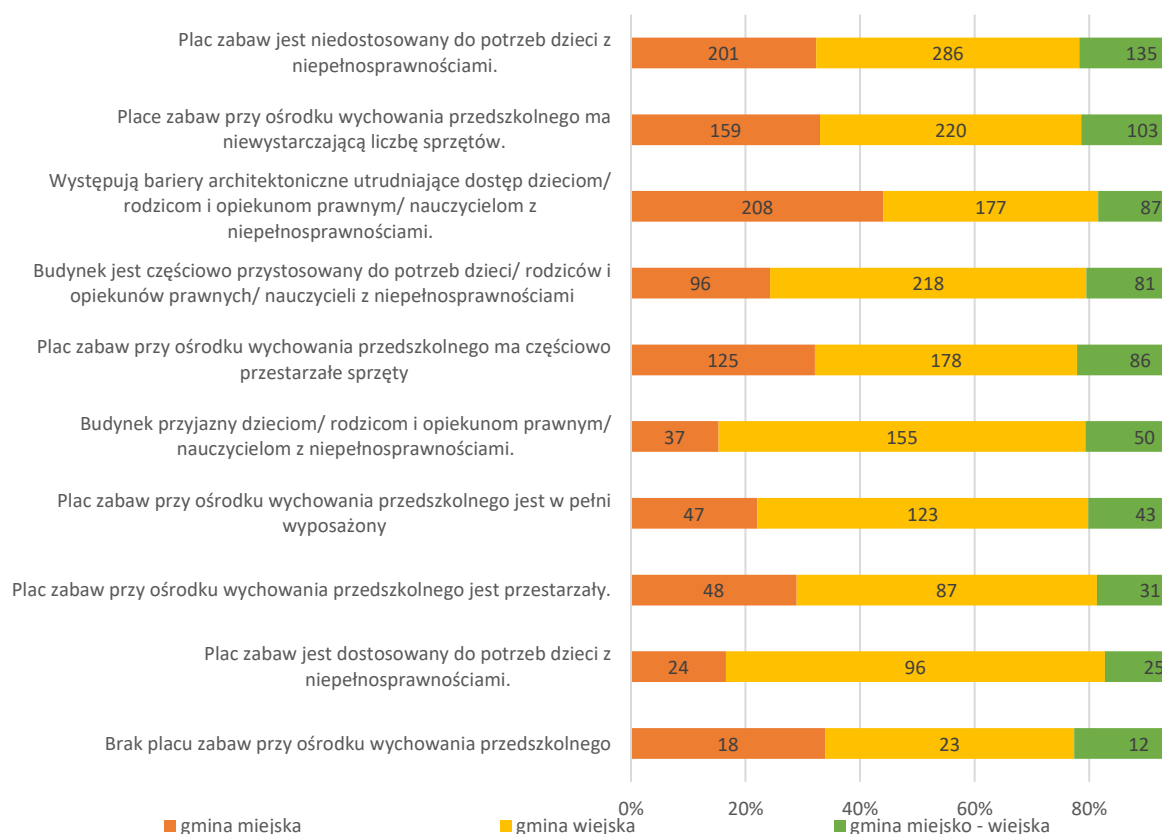
Rys. 27. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego opisywanych przez stwierdzenia dotyczące infrastruktury przedszkolnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Gminy miejskie wskazały, że w największym stopniu ośrodki wychowania przedszkolnego opisywane są przez stwierdzenie dotyczące występowania barier architektonicznych – 66%. W przypadku gmin wiejskich najwięcej placówek było opisanych przez nie jako posiadające plac zabaw niedostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami – 58%. Ten krótki opis był również najczęściej wybierany przez gminy miejsko-wiejskie do opisu podległych im placówek – 74%. Najrzadziej wskazywanym opisem, niezależnie od typu gminy było stwierdzenie mówiące o braku placu zabaw dla dzieci przy placówce.

Rys. 28. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego opisywanych przez stwierdzenia dotyczące infrastruktury przedszkolnej wg rodzaju gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Dowóz dzieci do placówek oraz zwrot kosztów z tytułu dowozu

Z przepisów wynika, że jeżeli droga do placówki wychowania przedszkolnego przekracza 3 km, to obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice. W świetle obowiązujących przepisów zostało skierowane pytanie do urzędów miast i gmin o organizację bądź planowanie dowozu do placówek oraz o ponoszenie wydatków z tytułu zwrotu kosztów dowozu indywidualnego dzieci do placówek.

Dowóz dzieci do placówek organizują bądź planują 132 gminy (74,6%) województwa łódzkiego. Spośród nich 129 już organizuje dowozy dla dzieci. Tylko 3 gminy wskazały, że mają to w planach.

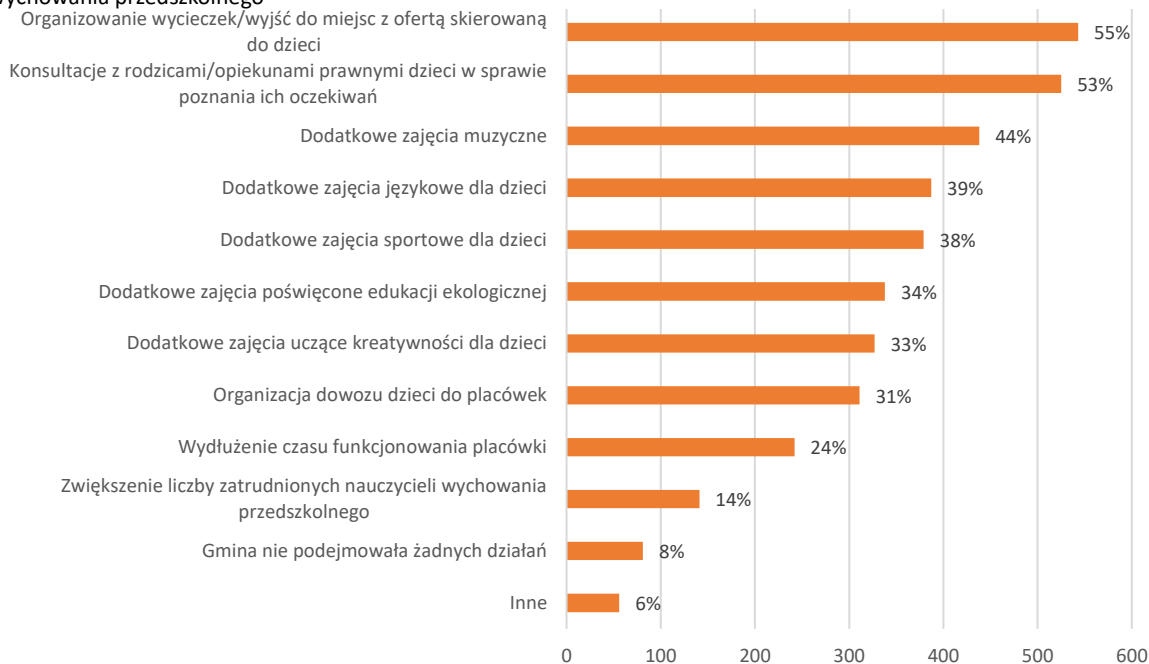
Wśród gmin, które odpowiedziały twierdząco na pytanie odnośnie organizacji bądź planowania dowozu, 63 ponoszą wydatki związane ze zwrotem kosztów z tytułu dowozu dziecka przez rodzica/opiekuna.

Działania podejmowane na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

W ankietach poproszono gminy również, aby wskazały liczbę placówek, w których były podejmowane poszczególne działania na rzecz poprawy jakości edukacji przedszkolnej. Z odpowiedzi udzielonych przez gminy wynika, że w ponad połowie placówek wychowania przedszkolnego (55%) organizowano wycieczki/wyjścia do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci. Na drugim miejscu uplasowały się konsultacje z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań. Według wskazań gmin takie działanie było podejmowane przez 53% wszystkich placówek. Z kolei na trzecim miejscu według liczby placówek znalazły się dodatkowe zajęcia muzyczne – 44% publicznych placówek. Inne działania niż te zaproponowane w ankiecie gminy wskazały dla 6% placówek. Wśród tych działań wyróżnić można: warsztaty taneczne, zajęcia logopedyczne, zajęcia ruchowe,

wycieczki tematyczne i krajoznawcze, udział w konkursach zewnętrznych, kodowanie programowe - Innowacja pedagogiczna, edukacja patriotyczna. Jedynie 8% placówek (81) nie podejmowało żadnych działań w zakresie poprawy jakości wychowania przedszkolnego.

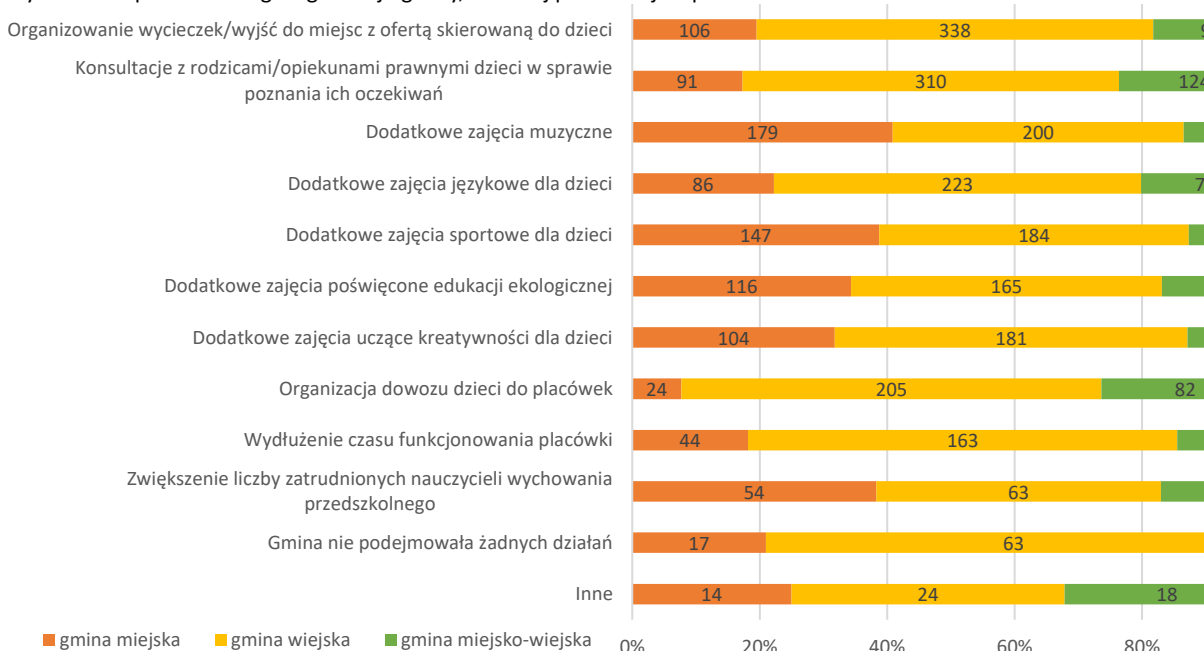
Rys. 29. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego podejmujących działania na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Gminy miejskie wskazały, że w placówkach im podległych najczęściej podejmowanym działaniem (57%) były dodatkowe zajęcia muzyczne. Z kolei w przypadku gmin wiejskich największą liczbę wskazań miała organizacja wycieczek/wyjść do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci – 69%. W przypadku gmin miejsko-wiejskich najwięcej placówek konsultowało się z rodzicami/ opiekunami prawnymi w celu poznania ich oczekiwań. Żadnych działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego nie podejmowały gminy miejsko-wiejskie w 18 swoich placówkach. W przypadku gmin miejskich nie podejmowano działań dla 5% placówek oraz dla 13% placówek z gmin wiejskich.

Rys. 30. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego podejmujących działania na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

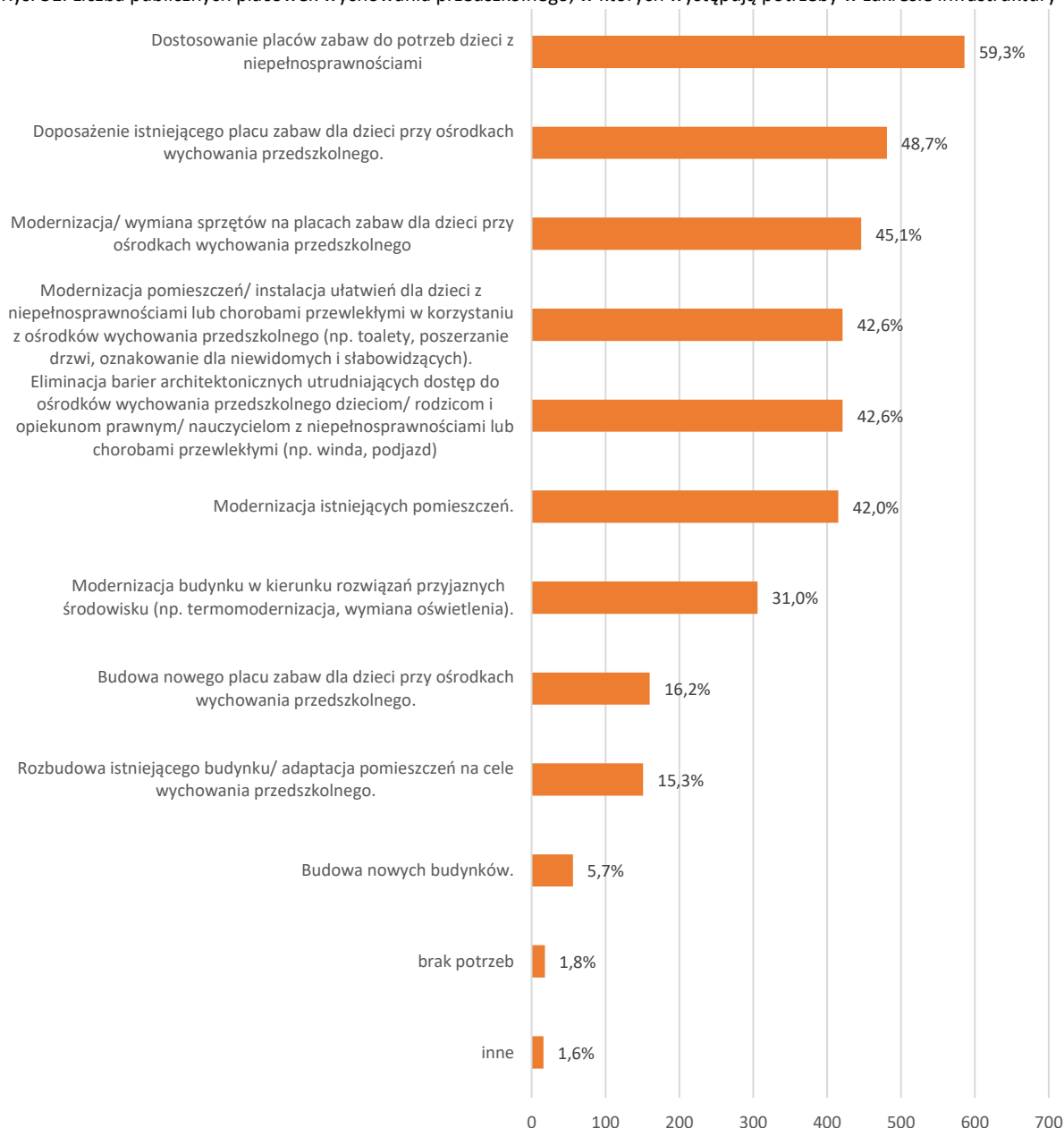
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Potrzeby ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie infrastruktury oraz działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Gminy zostały poproszone o wskazanie liczby placówek, w których występują potrzeby w zakresie infrastruktury oraz działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego.

Z odpowiedzi uzyskanych od gmin wynika, że najczęściej powtarzającą się potrzebą (dla 59% placówek) jest dostosowanie placów zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, co byłoby zbieżne ze wskazaniami aktualnego stanu infrastruktury. Na drugim miejscu pod względem wskazań znalazło się doposażenie istniejącego placu zabaw dla dzieci przy ośrodkach wychowania przedszkolnego. Działań w tym zakresie potrzebuje 49% placówek. Kolejną potrzebą o największej liczbie wskazań (45%) jest modernizacja/ wymiana sprzętów na placach zabaw dla dzieci przy ośrodkach wychowania przedszkolnego. Dla 16 placówek gminy wskazały jeszcze inne potrzeby jak np.: winda, zakup schodofażów, poprawa elewacji. Brak potrzeb gminy wskazały w przypadku 18 placówek.

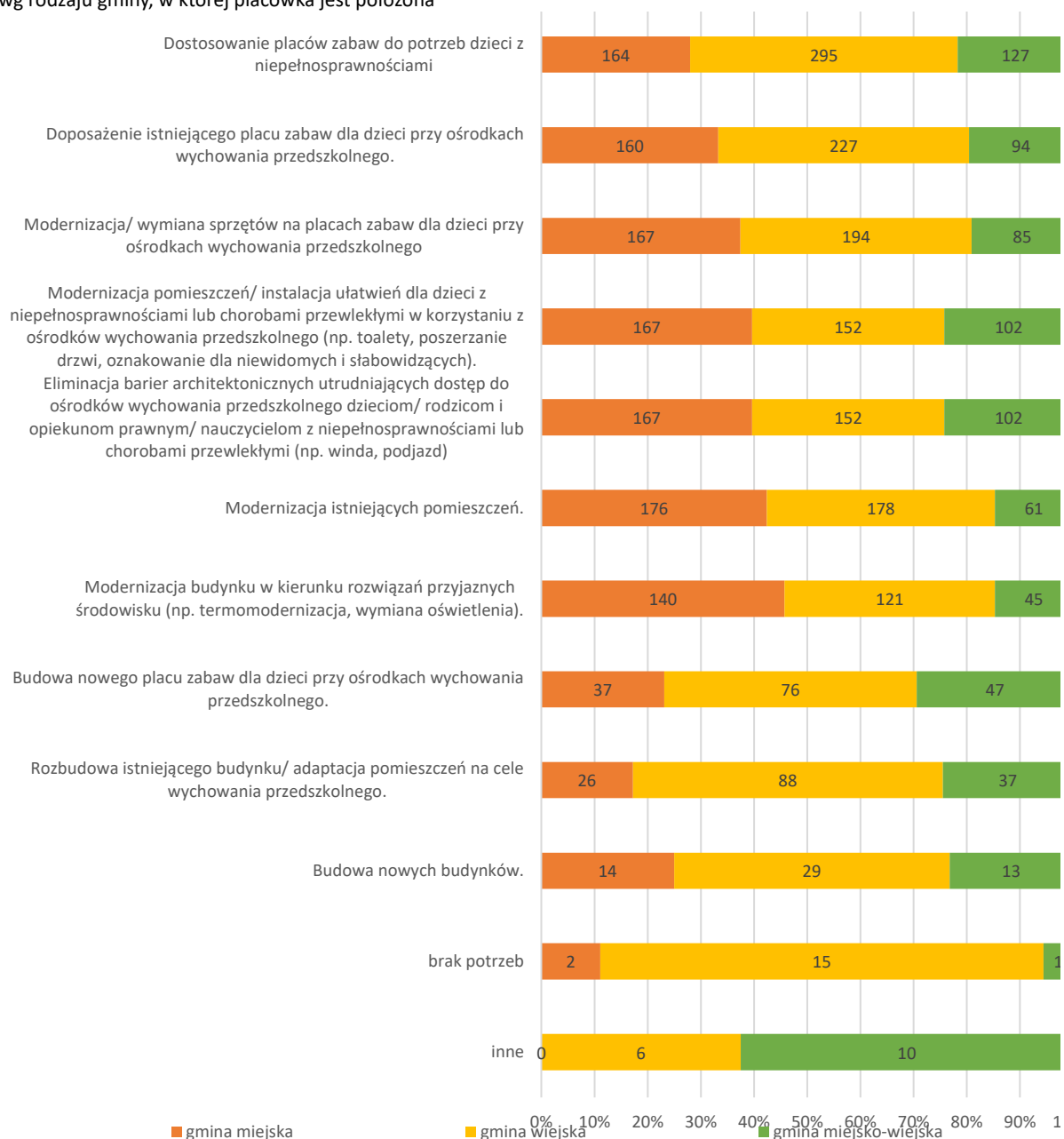
Rys. 31. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie infrastruktury

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Wśród gmin miejskich potrzebą, którą wskazano dla największej liczby placówek – 176 (56%), jest modernizacja istniejących pomieszczeń. W przypadku gmin wiejskich największą potrzebą (295 placówek – 60%) jest dostosowanie placów zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Również w przypadku gmin miejsko-wiejskich ta potrzeba miała najczęściej wskazań – 127. Inne potrzeby niż wskazane w kafeterii podało 6 gmin wiejskich oraz 10 miejsko-wiejskich. Wśród gmin, które wskazały, że podległe im ośrodki wychowania przedszkolnego nie mają potrzeb, najczęściej było gmin wiejskich.

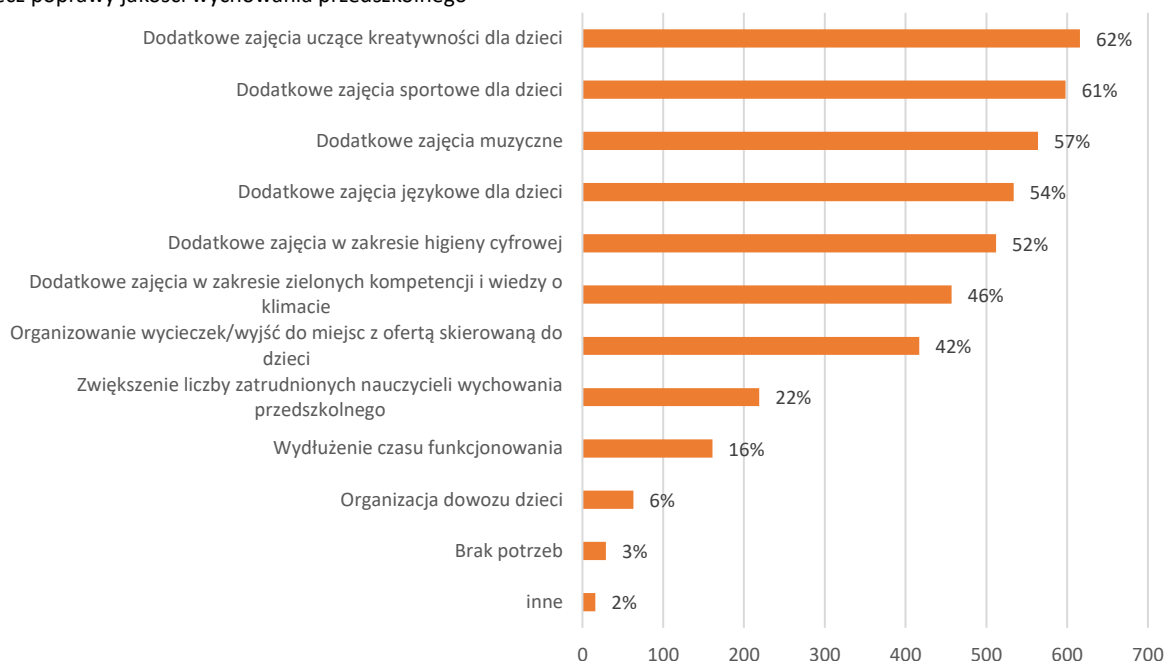
Rys. 32. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie infrastruktury wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Gminy wskazały, że 62% placówek im podległych wykazuje potrzeby w zakresie dodatkowych zajęć uczących kreatywności dla dzieci. Niewiele mniej, bo dla 61% placówek wskazano zapotrzebowanie na dodatkowe zajęcia sportowe. Na trzecim miejscu pod względem wskazań uplasowały się dodatkowe zajęcia muzyczne – 57%. Jedynie w przypadku 16 placówek gminy wskazały inne potrzeby niż wskazane w kafeterii (sala sensoryczna, zajęcia z zakresu emocjonalno-społecznego, autorskie projekty edukacyjne i innowacje pedagogiczne, zatrudnienie pomocy nauczyciela). Brak potrzeb w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego gminy wskazały dla 29 placówek.

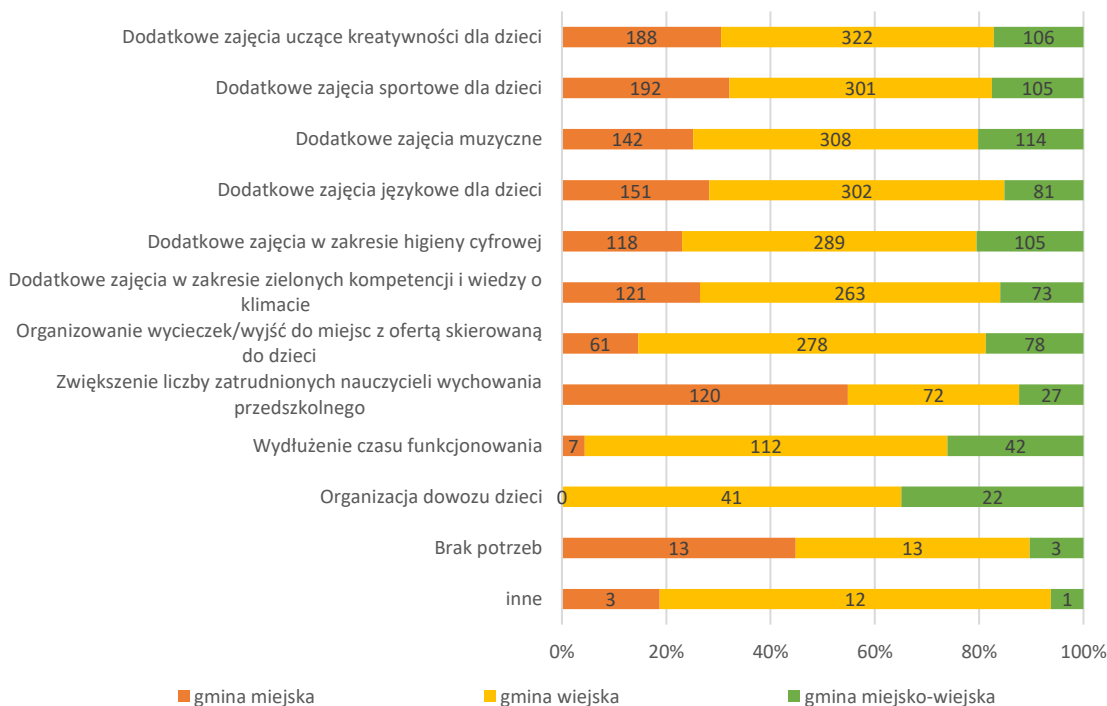
Rys. 33. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Gminy miejskie wskazały, że najwięcej placówek im podległych ma potrzeby w zakresie dodatkowych zajęć sportowych - 61%. Z kolei gminy wiejskie wskazały, że najwięcej placówek potrzebuje dodatkowych zajęć uczących kreatywności. W placówkach im podległych dodatkowe zajęcia muzyczne były działaniem najczęściej podejmowanym (57% placówek). W przypadku gmin miejsko-wiejskich najwięcej placówek ma zapotrzebowanie na dodatkowe zajęcia muzyczne – 63%.

Rys. 34. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

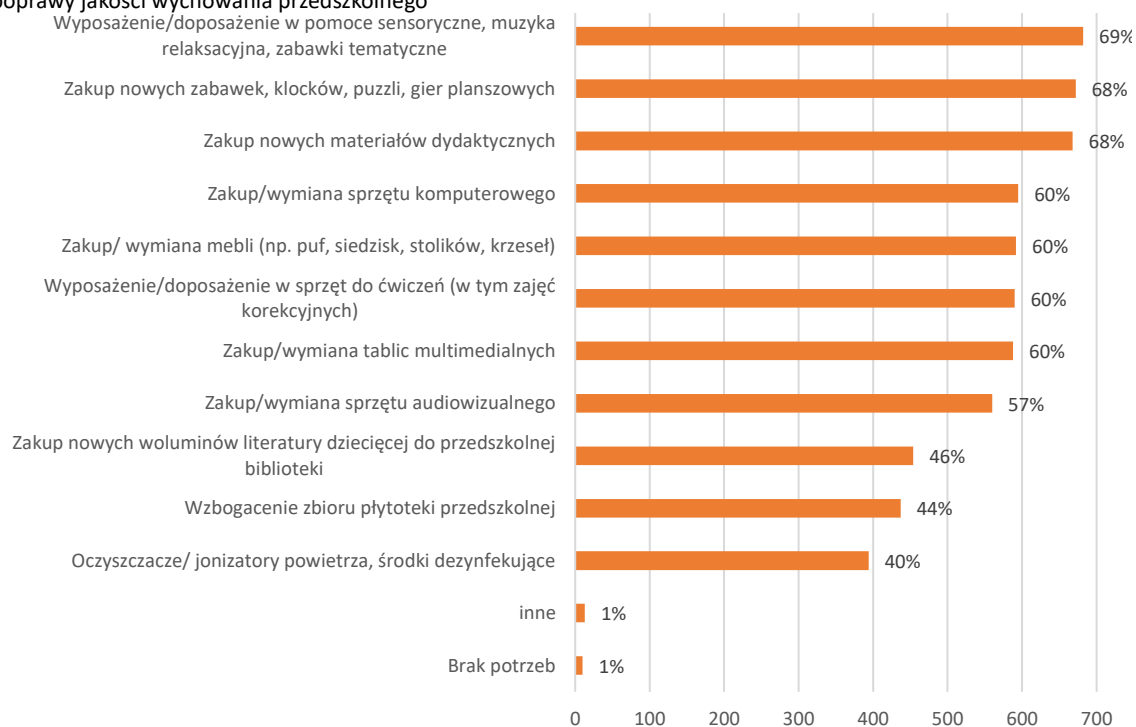

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Potrzeby w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych

Wśród pytań skierowanych do gmin jedno dotyczyło potrzeb w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych. Gminy wskazały, że największą potrzebą (dla 69% placówek) jest wyposażenie/doposażenie w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne. Pod względem liczby wskazań placówek przez gminy na drugim miejscu uplasował się zakup nowych zabawek, klocków, puzzli, gier planszowych – 68% oraz zakup nowych materiałów dydaktycznych. W przypadku 13 placówek gminy wskazały dodatkowo inne potrzeby (zakup klimatyzatora, zakup zabawek i gier kreatywnych PHOTONY i innych robotów edukacyjnych, zakup odkurzacza bezprzewodowego parowego oraz doposażenie kuchni). Jedynie w przypadku 10 placówek gminy wskazały, że nie mają one potrzeb w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych.

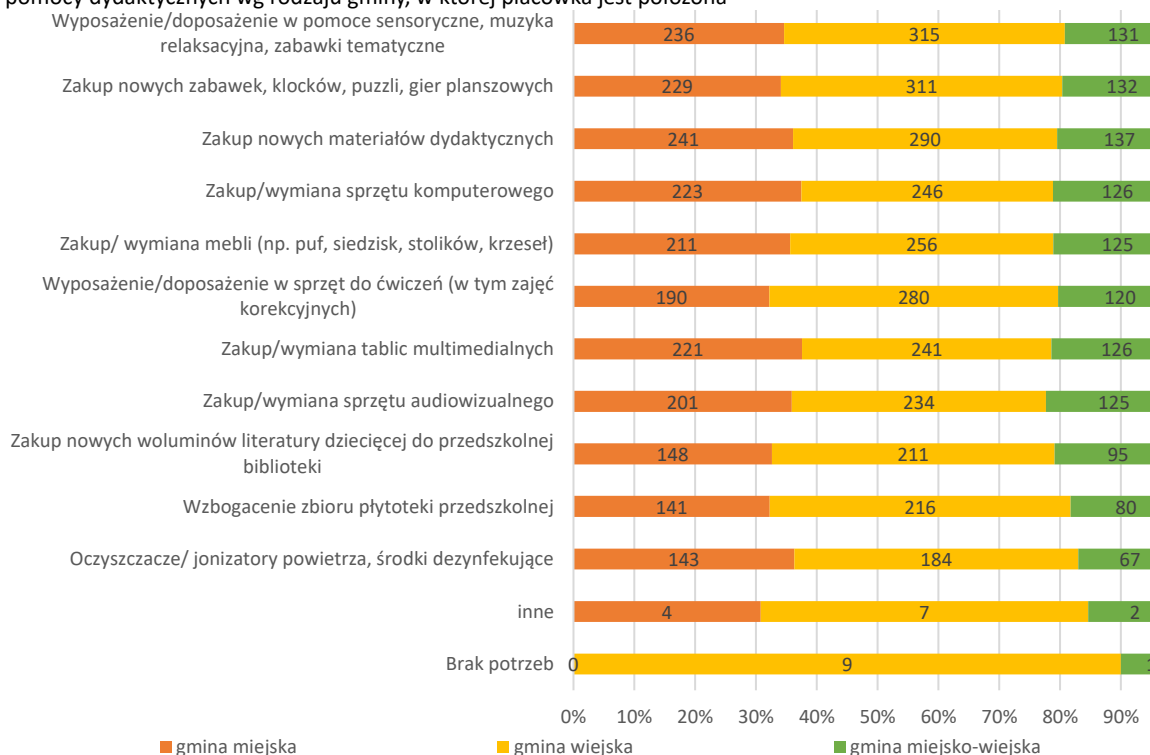
Rys. 35. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Gminy miejskie wskazały, że 241 podległych placówek wykazuje zapotrzebowanie w zakresie zakupu nowych materiałów dydaktycznych. Z kolei gminy wiejskie wskazały dla 315 placówek jako potrzebę wyposażenie/doposażenie w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne. Najczęściej powtarzającą się potrzebą dla placówek z gmin miejsko-wiejskich (137) jest zakup nowych materiałów dydaktycznych.

Rys. 36. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie wyposażenia oraz pomocy dydaktycznych wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego

Jedno z pytań, na które gminy odpowiadały, dotyczyło potrzeb w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli wychowania przedszkolnego. Gminy wskazały, że największą potrzebą (dla 56% placówek) są kursy/szkolenia nauczycieli w zakresie rozpoznawania deficytów/opóźnień rozwojowych. Potrzebę rozwijania kompetencji językowych gminy wskazały w przypadku 46% placówek. Na trzecim miejscu pod względem wskazań znalazło się doskonalenie umiejętności stosowania metod aktywizujących. Taką potrzebę gminy wskazały dla 45% placówek. W przypadku 13 placówek gminy wskazały dodatkowo inne potrzeby (kursy, logopedia, TUS, WWR, integracja sensoryczna, psycholog dziecięcy, zarządzanie oświatą w zmieniającej się rzeczywistości społecznej). W przypadku 4% placówek gminy wskazały, że nie mają one potrzeb w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego.

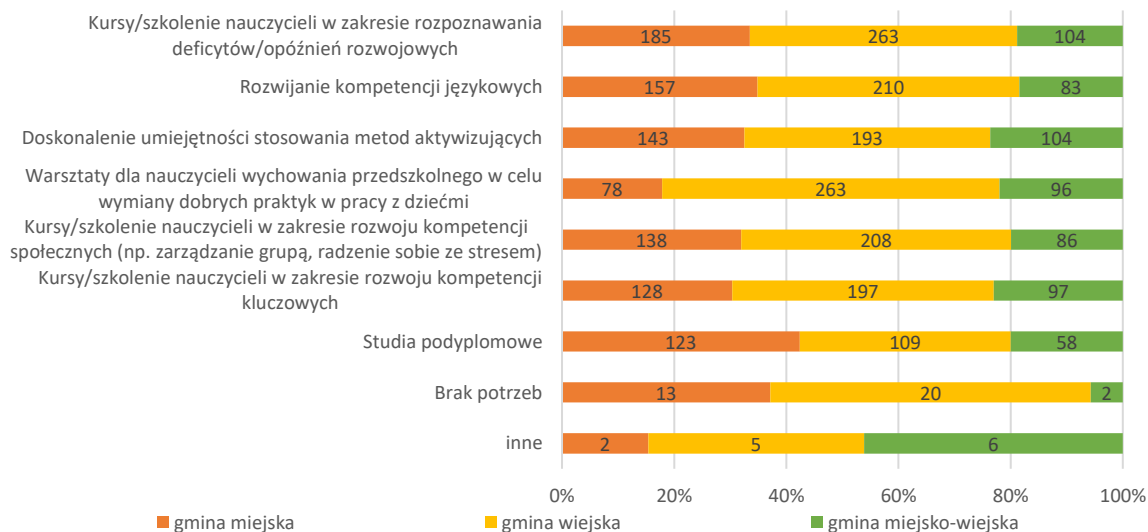
Rys. 37. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

W każdym z typów gmin zdaniem urzędów najwięcej placówek ma zapotrzebowanie na kursy/szkolenia nauczycieli w zakresie rozpoznawania deficytów/opóźnień rozwojowych.

Rys. 38. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=988)

Edukacja włączająca

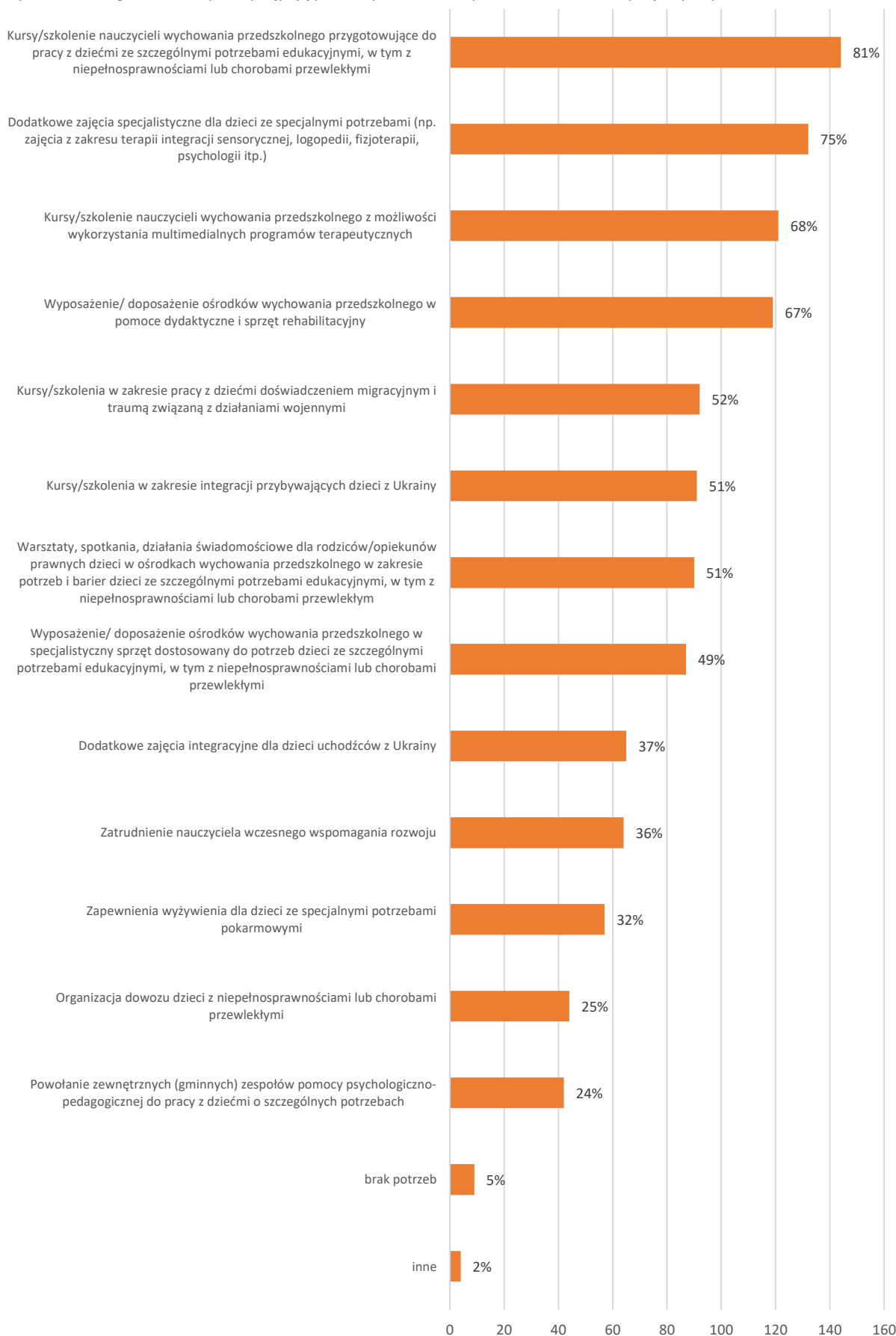
Ostatni blok pytań dotyczył edukacji włączającej. Gminy zostały poproszone o podanie liczby dzieci, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które korzystały z ośrodków wychowania przedszkolnego (stan na 30.09.2021 r.). Z odpowiedzi pozyskanych od gmin wynika, że w województwie łódzkim 1 302 dzieci posiadało takie orzeczenie. Gminy dofinansowywały opiekę w placówkach wychowania przedszkolnego poza gminą 183 dzieciom. Niemal 72% z nich było mieszkańcami gmin wiejskich. Z kolei liczba dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego spoza gminy wynosiła 140. I w tym przypadku większość dzieci (68%) korzystała z placówek w gminach miejskich, mimo iż nie było ich mieszkańcami.

Ostatnie pytanie dotyczyło potrzeb ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami. Z odpowiedzi uzyskanych od gmin wynika, że największą

potrzebą występują wśród placówek są kursy/szkolenia nauczycieli wychowania przedszkolnego przygotowujące do pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi (81%). Dodatkowe zajęcia specjalistyczne dla dzieci ze specjalnymi potrzebami (np. zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej, logopedii, fizjoterapii, psychologii itp.) uplasowały się na drugim miejscu z 75% wskazań przez gminy. Z odpowiedzi urzędów miast i gmin wynika, że 68% gmin wykazuje potrzeby w zakresie kursów/szkoleń nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych. Najmniej wskazań (4) było na jeszcze inne potrzeby: kursy/szkolenia w zakresie integracji przybywających dzieci z Ukrainy oraz jak przygotować się do pracy z dziećmi z Ukrainy.

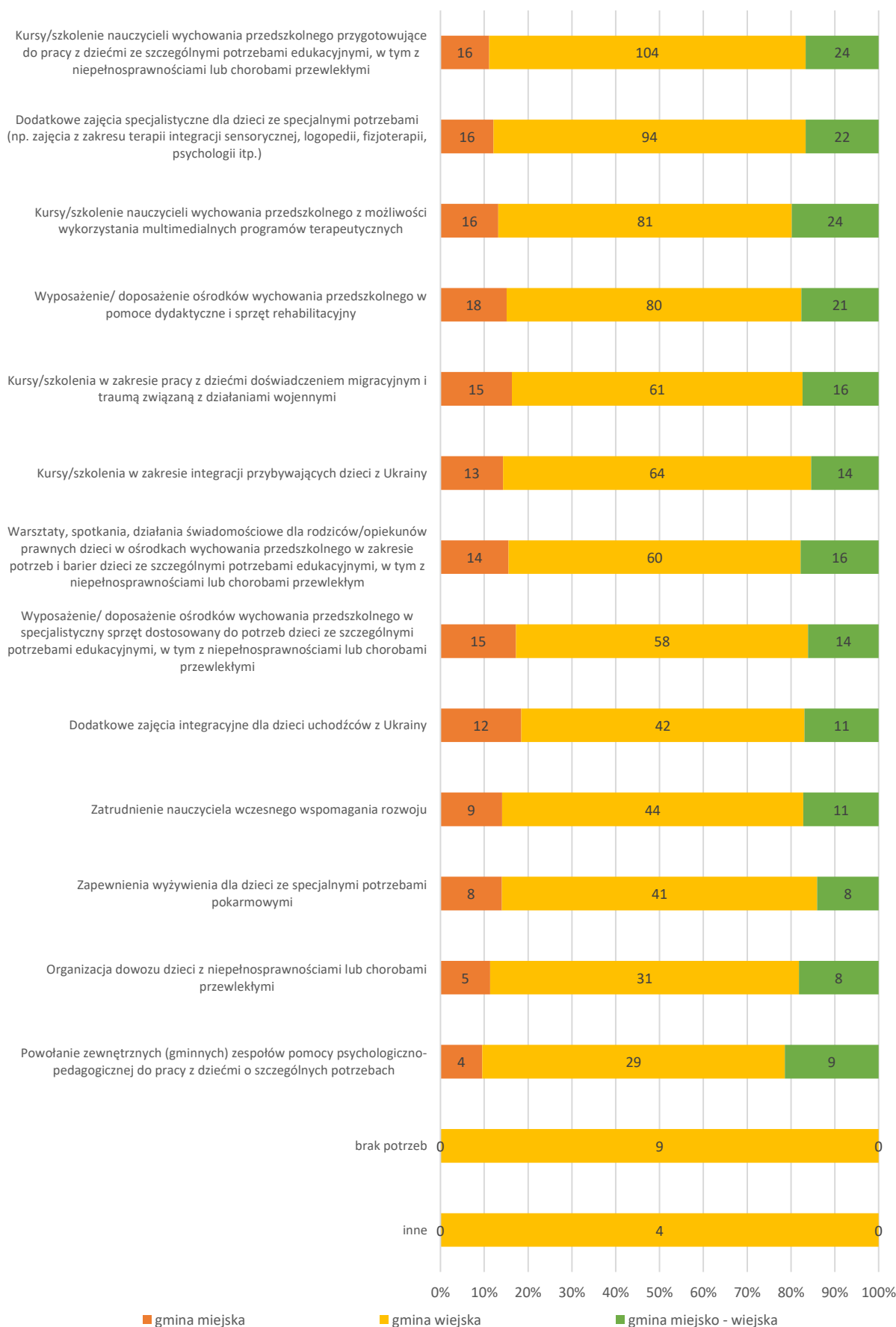
Najwięcej gmin miejskich (100%) wskazało na potrzebę w zakresie wyposażenia/ doposażenia ośrodków wychowania przedszkolnego w pomoce dydaktyczne i sprzęt rehabilitacyjny. Z kolei w przypadku gmin wiejskich najwięcej wskazań (79%) uzyskały kursy/szkolenie nauczycieli wychowania przedszkolnego przygotowujące do pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi. Wśród gmin miejsko-wiejskich największe zapotrzebowanie jest na kursy/szkolenia nauczycieli wychowania przedszkolnego przygotowujące do pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi oraz kursy/szkolenia nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych (po 86%).

Rys. 39. Liczba gmin, w których występują potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=177)

Rys. 40. Liczba gmin, w których występują potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=177)

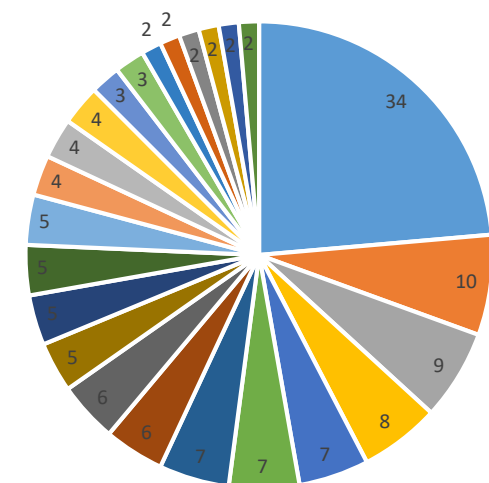
3.4.2. Ankieta skierowana do ośrodków wychowania przedszkolnego na potrzeby FEŁ 2021-2027

Charakterystyka analizowanych placówek

Na ankietę skierowaną do ośrodków wychowania przedszkolnego odpowiedziało 149 placówek, przy czym dwie z nich odpowiedziały, że w roku szkolnym 2021/2022 nie prowadziły oddziałów przedszkolnych. A trzy ze względu na ich specyfikę wyodrębniono z analizy (placówki specjalne przy ośrodkach). Do poniższej analizy wykorzystano odpowiedzi pochodzące od 144 placówek wychowania przedszkolnego.

Placówki, które wzięły udział w badaniu, reprezentowały wszystkie powiaty. Najwięcej placówek odpowiedziało z Łodzi (23,6%), powiatu opoczyńskiego (6,9%) oraz łęczyckiego (6,3%). Najmniejszy udział w badaniu miały placówki z powiatów łódzkiego wschodniego, pabianickiego, rawskiego, tomaszowskiego i wieruszowskiego, a także Skierniewic.

Rys. 41. Liczba placówek wg powiatu funkcjonowania

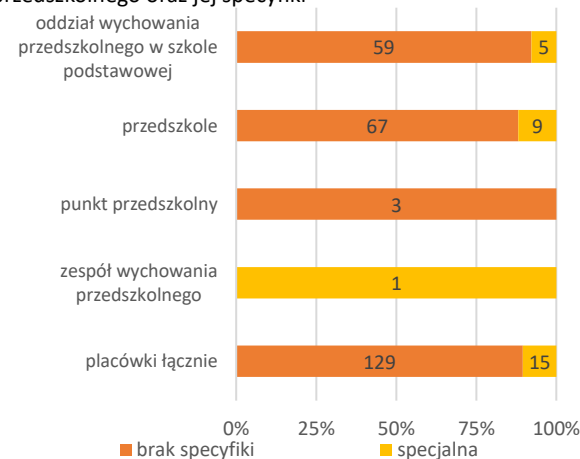
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Rys. 42. Liczba placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Rys. 43. Liczba placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki

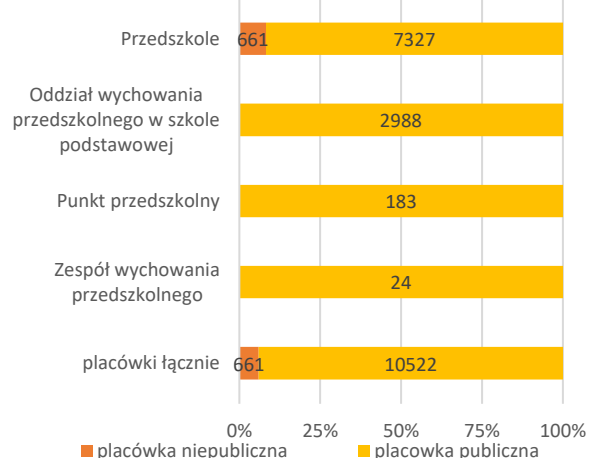
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Wśród analizowanych placówek 76 było przedszkoli, 64 szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi, 3 punkty przedszkolne oraz 1 zespół wychowania przedszkolnego. Placówki publiczne stanowiły 92,6% analizowanych placówek, a niepubliczne (przedszkola) – 7,6%. Odpowiedzi z placówek specjalnych stanowiły 10,4% wszystkich odpowiedzi.

Liczba miejsc i dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego

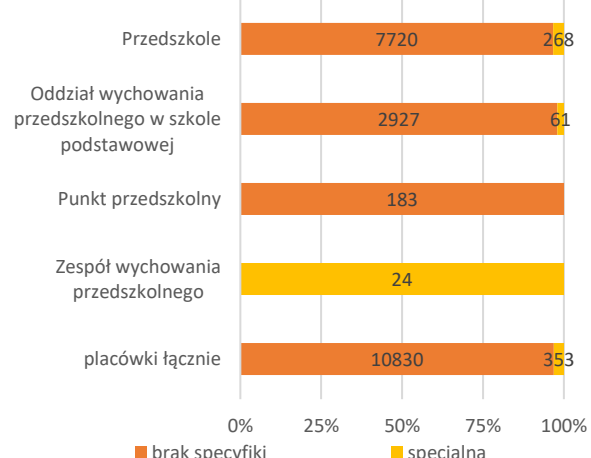
Z wychowania przedszkolnego w 144 placówkach mogło skorzystać w roku szkolnym 2021/2022 11 183 dzieci. Zdecydowana większość miejsc znajdowała się w przedszkolach (71,4%), a najmniej w zespole wychowania przedszkolnego (0,2%). W publicznych placówkach dostępnych było 94,1% miejsc, a w niepublicznych 5,9%. W analizowanych placówkach 3,2% miejsc znajdowało się w placówkach specjalnych. Do placówek ogólnodostępnych (brak specyfiki) mogło uczęszczać 10 217 dzieci (96,8%).

Rys. 44. Liczba miejsc w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Rys. 45. Liczba miejsc w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki

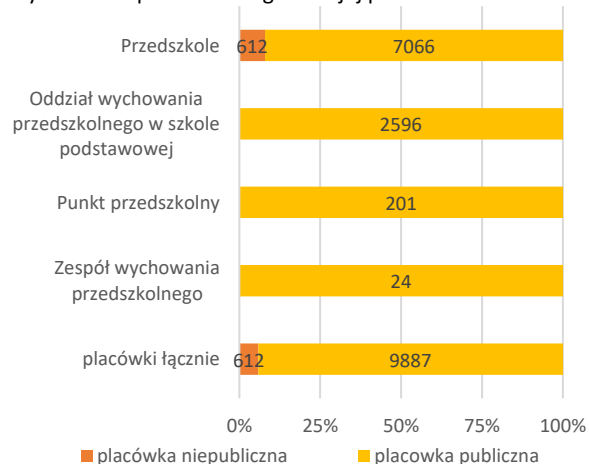

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Dostępne miejsca w analizowanych placówkach w roku szkolnym 2021/2022 były wykorzystane w 93,9% przez 10 499 dzieci. Wykorzystanie miejsc w placówkach publicznych, jak i niepublicznych było na zbliżonym poziomie (publiczne 94%; niepubliczne 92,6%). Z kolei w placówkach specjalnych wykorzystane było 79,9% miejsc, a w placówkach ogólnodostępnych 94,3%.

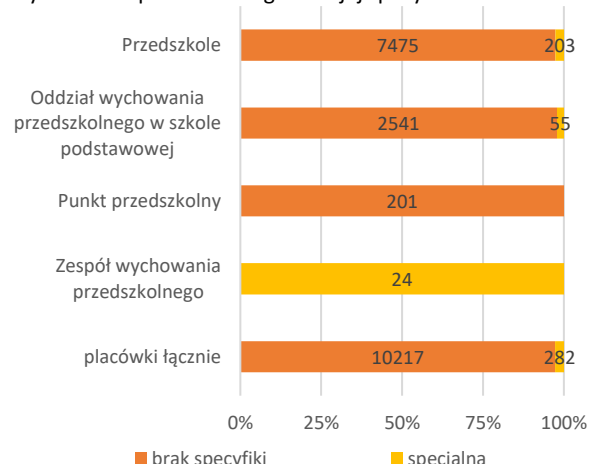
Do publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego biorących udział w badaniu uczęszczało 9 887 dzieci, z czego 71,5% do przedszkoli, zaś do niepublicznych przedszkoli 621 dzieci. Z przebadanych placówek specjalnych korzystało łącznie 282 dzieci, z czego 72% z przedszkoli specjalnych.

Rys. 46. Liczba dzieci w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Rys. 47. Liczba dzieci w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Liczba dzieci nieprzyjętych do placówek oraz liczba dzieci spoza gminy funkcjonowania placówki

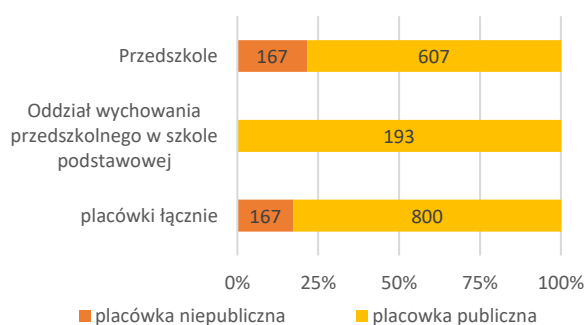
Z odpowiedzi uzyskanych od placówek wynika, że na dzień 30 września 2021 r. nie zostało do nich przyjętych 967 dzieci, w tym 167 do placówek niepublicznych, a do placówek specjalnych 21. Z pozyskanych danych wynika, że najwięcej dzieci zostało nieprzyjętych do przedszkoli. Zespół wychowania przedszkolnego oraz punkty przedszkolne zadeklarowały, że w roku szkolnym 2021/2022 nie było sytuacji, że nie przyjęły dziecka. Nieprzyjęte dzieci próbowały się dostać do placówek położonych w 26 gminach.

Tabela 8. Wykaz gmin, w których badane placówki wychowania przedszkolnego wykazały nieprzyjęcie do nich dzieci (stan na 30. września 2021)

1. Piątek	10. Konstancin-Jeziorna	19. Skierniewice
2. Bełchatów	11. Krośnice	20. Sławno
3. Brzeziny	12. Kutno	21. Widawa
4. Dobryszew	13. Łódź	22. Wróblew
5. Drzewica	14. Nieborów	23. Zadzim
6. Głuchów	15. Opoczno	24. Zduńska Wola
7. Gmina Wiejska Bełchatów	16. Piotrków Trybunalski	25. Zgierz
8. Godzianów	17. Radomsko	26. Żychlin
9. Koluszki	18. Rzeszów	

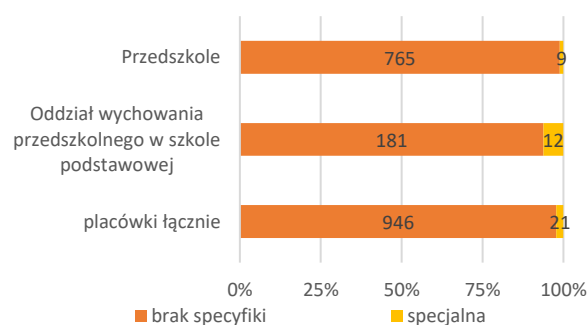
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Rys. 48. Liczba dzieci, które nie zostały przyjęte do analizowanych placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

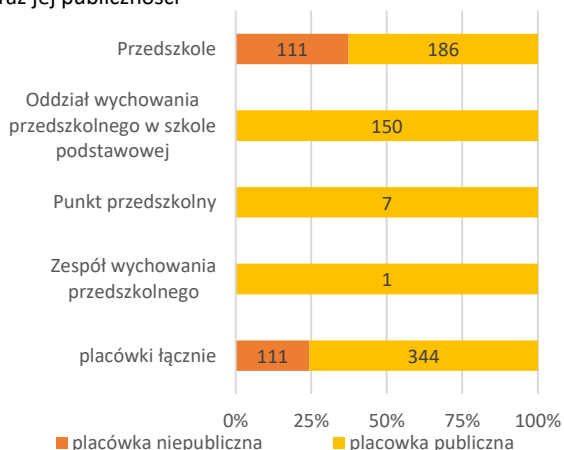
Rys. 49. Liczba dzieci, które nie zostały przyjęte do analizowanych placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

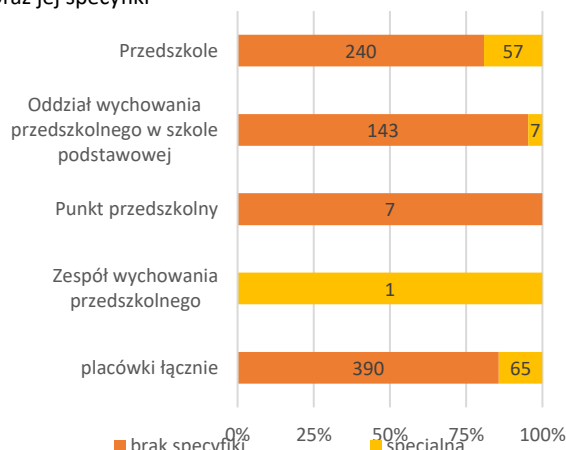
W 98 placówkach biorących udział w badaniu (68%) znajdowało się 455 dzieci spoza gminy ich funkcjonowania. W 10 placówkach niepublicznych znajdowało się 111 dzieci spoza gminy, a w 88 publicznych 344 dzieci. Natomiast w placówkach specjalnych znajdowało się 65 dzieci spoza gminy.

Rys. 50. Liczba dzieci w placówce spoza gminy jej funkcjonowania wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=98)

Rys. 51. Liczba dzieci w placówce spoza gminy jej funkcjonowania wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=98)

Korzystanie z dodatkowych środków oraz utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022

Do placówek wychowania przedszkolnego zostało skierowane pytanie o korzystanie z dodatkowych środków w ciągu ostatnich 5 lat. Twierdząco na to pytanie odpowiedziały 62 placówki (43% przebadanych). Zdecydowana większość z nich to placówki publiczne (96,8%). 16,1% placówek, korzystających z dodatkowych środków, były to placówki specjalne.

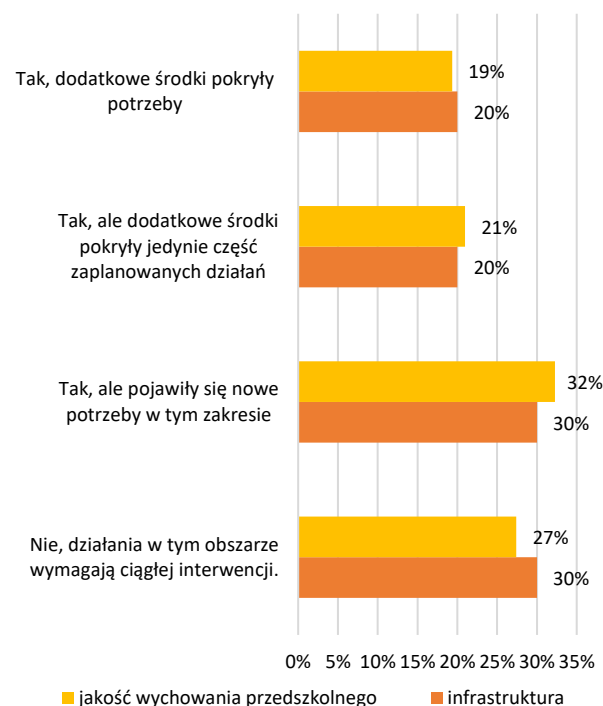
Placówki korzystające z dodatkowych środków przede wszystkim przeznaczyły je na zakup materiałów i wyposażenie (49 wskazań), zakup pomocy dydaktycznych i książek (39 wskazań). Tylko 5 placówek dodatkowe środki przeznaczyło na zatrudnienie dodatkowych nauczycieli. Jedna placówka wskazała sposób wykorzystania środków nieprzewidziany w kafeterii - ogród przedszkolny.

Rys. 52. Wykorzystanie dodatkowych środków przez placówki korzystające z nich w ciągu ostatnich 5 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=62)

Rys. 53. Wystarczalność pozyskanych środków na zaspokojenie potrzeb placówek w zakresie jakości wychowania przedszkolnego oraz infrastruktury

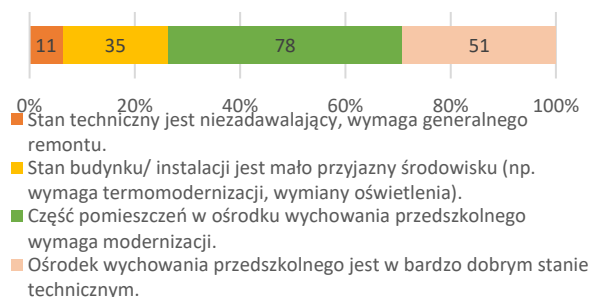
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (jakość wychowania przedszkolnego n=62; infrastruktura n=20)

Placówki poproszono również, aby wskazały, czy pozyskane środki były wystarczające na pokrycie potrzeb w zakresie infrastruktury oraz w zakresie jakości wychowania przedszkolnego. Dodatkowe środki pokryły potrzeby w zakresie infrastruktury w przypadku 4 placówek, a w zakresie jakości wśród 17. Co oznacza, że w zdecydowanej większości nadal jest zapotrzebowanie na środki finansowe czy to ze względu na niezaspokojenie potrzeb placówek, tylko częściowe, bądź pojawienie nie się nowych potrzeb.

W roku szkolnym 2021/2022 uruchomiono łącznie 308 nowych miejsc przedszkolnych w 23 przebadanych placówkach, w tym 19 miejsc w 3 placówkach specjalnych. Jako sposób uruchomienia nowych miejsc placówki wskazały zatrudnienie dodatkowych nauczycieli (12) oraz adaptację nowych pomieszczeń (9). Dodatkowo 7 placówek podało inne sposoby uruchomienia nowych miejsc: utworzenie grupy popołudniowej, przyjęcie dzieci uchodźców z Ukrainy na podstawie rozporządzenia MEiN.

Stan infrastruktury przedszkolnej

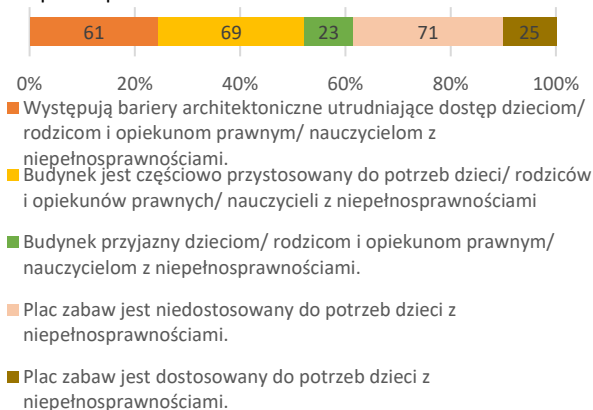
Rys. 54. Ocena stanu technicznego budynków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

stwierdzić najlepiej opisujących placówkę. 124 placówki uznały, że ich stan techniczny w większym bądź mniejszym stopniu wymaga interwencji. Najwięcej placówek (78) uznało, że część ich pomieszczeń wymaga modernizacji. Stan budynku/ instalacji został oceniony jako mało przyjazny środowisku (np. wymaga termomodernizacji, wymiany oświetlenia) przez 35 placówek. Z kolei 11 przebadanych ośrodków uznało, że ich stan techniczny jest niezadawalający i wymaga generalnego remontu.

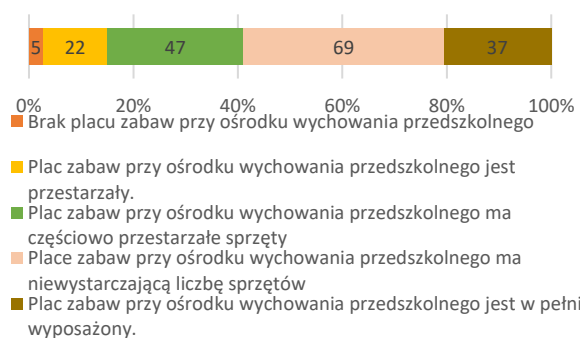
Rys. 55. Ocena dostosowania architektonicznego dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

są niedostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Tylko 25 ośrodków uznało swoje place zabaw za dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Rys. 56. Ocena placów zabaw dla dzieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

a całkowicie przestarzały 22.

W badaniu poproszono, aby placówki wybrały stwierdzenie najlepiej opisującej ich infrastrukturę w zakresie stanu technicznego budynków, dostosowania architektonicznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz placu zabaw dla dzieci. Każda z analizowanych placówek dokonała oceny swojego stanu we wskazanych aspektach.

W obszarze stanu technicznego budynków zostało dokonanych 175 wskazań przy wyborze

W zakresie dostosowania architektonicznego dla osób z niepełnosprawnościami 23 placówki oceniły się jako przyjazne dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami. Zdaniem 61 przebadanych ośrodków występują u nich bariery architektoniczne, które utrudniają dostęp dzieciom/rodzicom i opiekunom prawnym/nauczycielom z niepełnosprawnościami. Z uzyskanych danych wynika, że 69 placówek jest częściowo przystosowanych do potrzeb dzieci/ rodziców i opiekunów prawnych/nauczycieli z niepełnosprawnościami. Według niemal połowy przebadanych placówek ich place zabaw

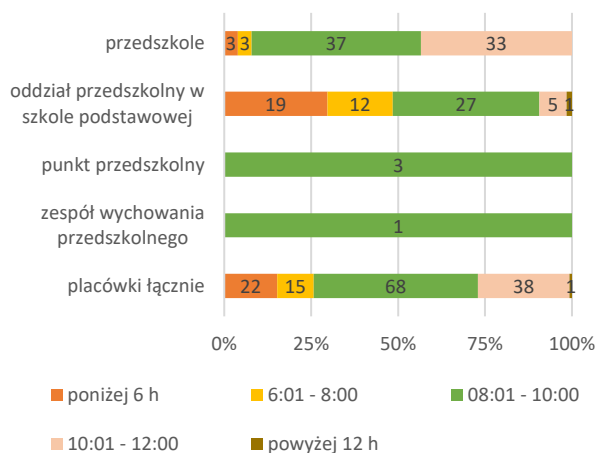
W obszarze oceny placów zabaw placówki dokonały łącznie 180 ocen. Z pozyskanych danych wynika, że 5 ośrodków wychowania przedszkolnego nie posiada placu zabaw. Swoje place zabaw jako dobrze wyposażone uznało 37 ośrodków. Ocena mówiąca o konieczności ingerencji w stan/wyposażenie placu zabaw została wybrana 138 razy. Zdaniem przebadanych placówek w największym stopniu place zabaw mają niewystarczającą liczbę sprzętów. Częściowo przestarzały sprzęt na placach zabaw posiada 47 ośrodków,

Godziny otwarcia placówek oraz dowóz dzieci do nich

Ośrodki wychowania przedszkolnego zostały poproszone o podanie, w jakich godzinach zapewniają opiekę dzieciom. 74% spośród przebadanych placówek jest czynnych powyżej 8 godzin. Punkty przedszkolne oraz zespół wychowania przedszkolnego biorące udział w badaniu zgodnie z informacjami zawartymi w ankiecie są czynne powyżej 10 godzin. Ponad połowa przebadanych oddziałów przedszkolnych zapewnia opiekę swoim podopiecznym powyżej 8 godzin dziennie. Z kolei 91,1% przebadanych przedszkoli zadeklarowało, że są czynne dłużej niż 8 godzin.

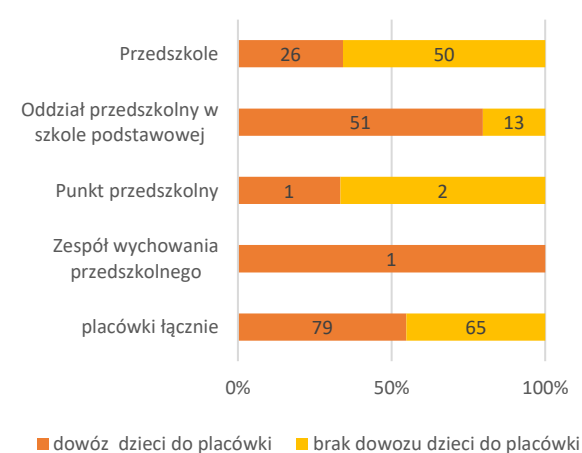
Do 79 przebadanych placówek (54,9%) w roku szkolnym 2021/2022 jest organizowany dowóz dzieci. warto zauważyć, że w przypadku oddziałów przedszkolnych biorących udział w badaniu niemal 80% potwierdza, że dowóz dzieci do nich jest organizowany. Natomiast w przypadku przedszkoli twierdząco odpowiedziało tylko 34,2% z nich.

Rys. 57. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz czasu otwarcia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Rys. 58. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz organizacji dowozu dzieci do placówki

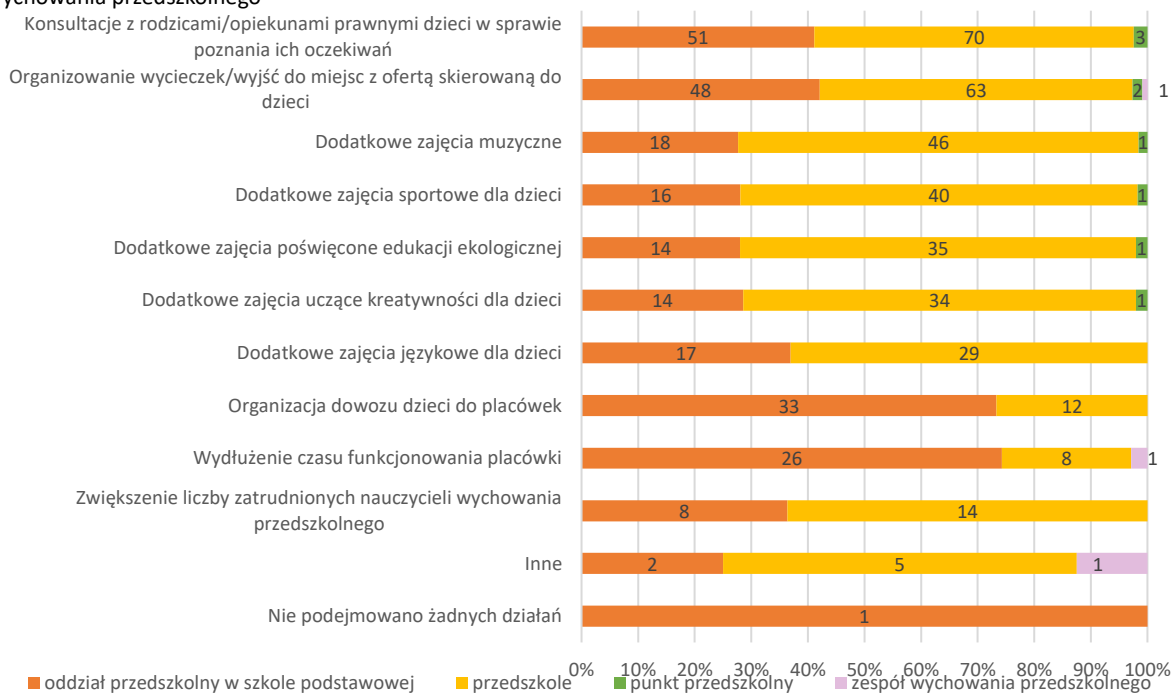

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Działania podejmowane na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Analogicznie jak w przypadku gmin, placówki wychowania przedszkolnego zostały poproszone o wskazanie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego, które przez nie były podejmowane. Ze zgromadzonych danych wynika, że 86,1% z nich przeprowadzała konsultacje z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań. Na drugim miejscu było organizowanie wycieczek/wyjść do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci (79,2%). Z kolei trzecim działaniem najczęściej podejmowanym było organizowanie dodatkowych zajęć muzycznych – 45,1%. 8 placówek wskazało, że podejmowało inne niż wskazane w kafeterii, działania: dodatkowe zajęcia specjalistyczne; programy i projekty prozdrowotne, proekologiczne; udział dzieci w konkursach zewnątrzprzedszkolnych; programy i projekty rozwijające postawy patriotyczne, rodzinne oraz zainteresowania dzieci; udział w projekcie wspierającym edukację włączającą; realizacja projektów i innowacji pedagogicznych; współpraca z instytucjami środowiska lokalnego; szkolenia kadry pedagogicznej. Tylko jedna placówka zaznaczyła brak działań w tym zakresie.

Rys. 59. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz podejmowanych działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

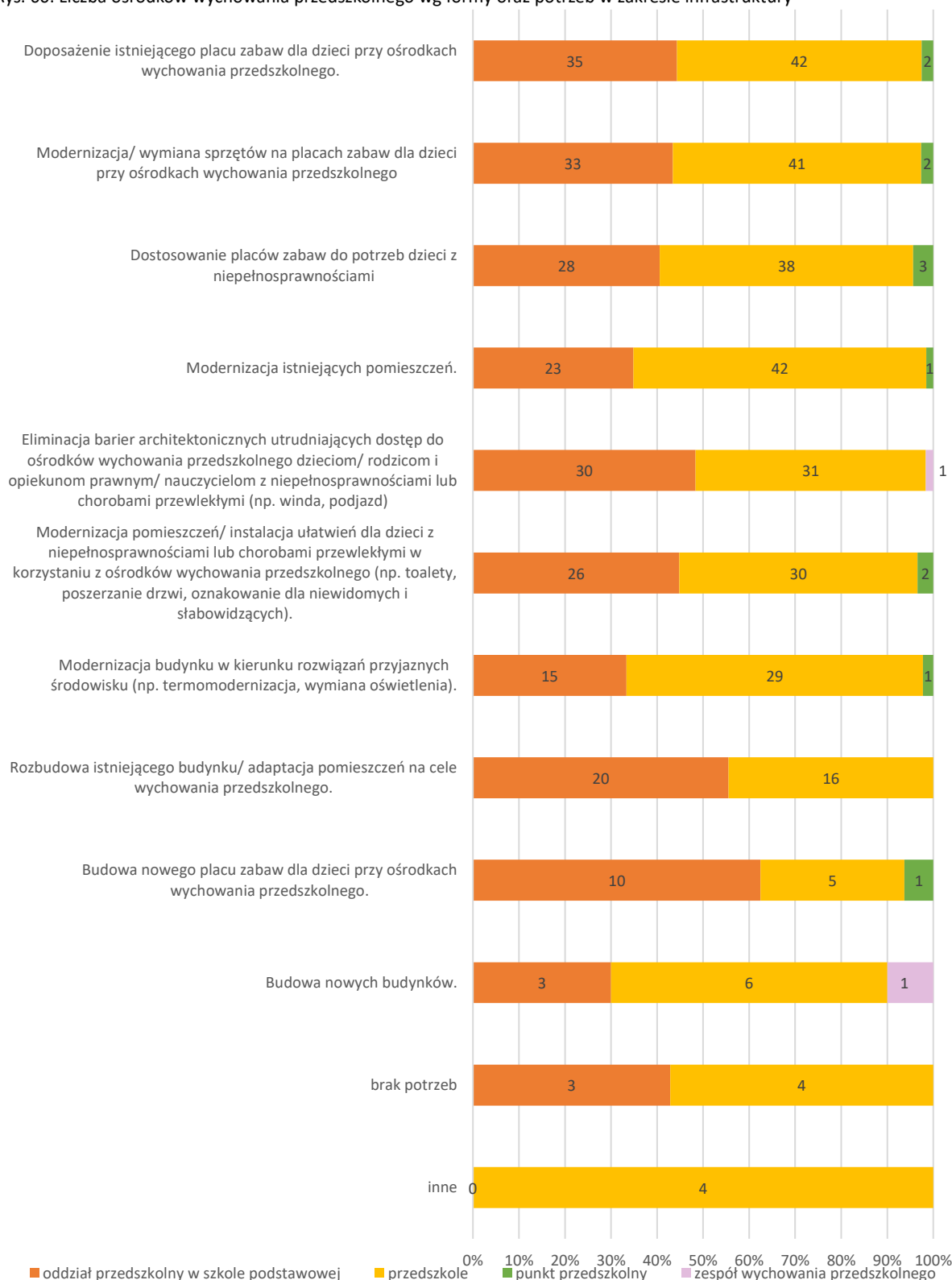
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Potrzeby ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie infrastruktury oraz działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Placówki wychowania przedszkolnego poproszono o wskazanie, jakie mają potrzeby w zakresie infrastruktury i działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego.

Z uzyskanych danych wynika, że najwięcej placówek potrzebuje doposażyć istniejący plac zabaw dla dzieci – 55%. Na drugim miejscu, pod względem wskazań - 53%, znalazły się potrzeby związane z modernizacją/wymianą sprzętów na placach zabaw dla dzieci. Zdaniem 48% przebadanych placówek występują też potrzeby w zakresie dostosowania placów zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Podobnie jak w przypadku gmin, trzy najczęściej wskazywane potrzeby dotyczyły placów zabaw. 4 ośrodki wychowania przedszkolnego wskazało na jeszcze inne potrzeby w zakresie infrastruktury występujące u nich: schodolaz, podjazd przy wejściu do przedszkola; wymiana ogrodzenia, ciągów komunikacyjnych na terenie placu przedszkolnego, utworzenie Sali komputerowej dla dzieci, Sali do zajęć z integracji sensorycznej, wymiana podłogi w Sali gimnastycznej; dostosowanie infrastruktury dla dzieci niedowidzących i niedosłyszących oraz rozbudowa placówki o Salę Doświadczania Świata. 4,2% badanych placów wskazało, że nie ma potrzeb w zakresie infrastruktury (jedna z nich została oddana w 2021 r.).

Rys. 60. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie infrastruktury

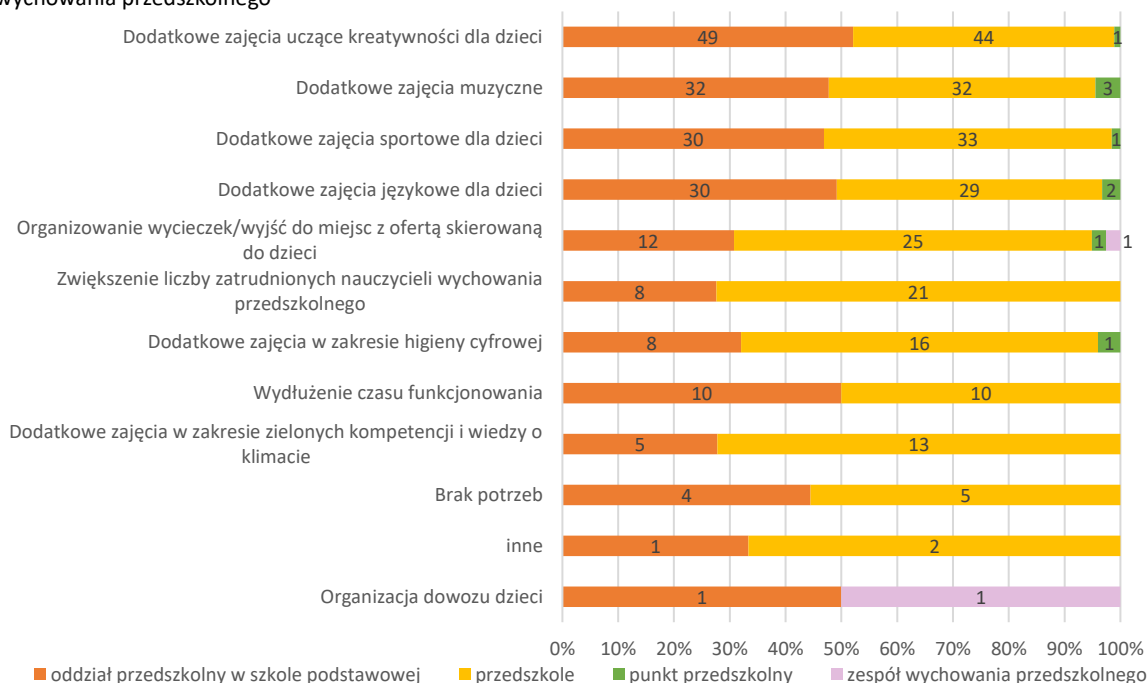

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Najczęściej wskazywaną potrzebą przez placówki (65,3%) w zakresie działań na rzecz jakości wychowania przedszkolnego były dodatkowe zajęcia uczące kreatywności dla dzieci. Dodatkowe zajęcia muzyczne uplasowały się na drugim miejscu. Dodatkowe zajęcia sportowe i językowe zostały wskazane jako potrzeby przez ponad 40 % placówek (odpowiednio 44,4% i 42,4%). Najrzadziej wskazywaną potrzebą była organizacja dowozu dzieci do placówki. 3 placówki wskazały inne potrzeby

niż wymienione w kafeterii: pomoce dydaktyczne, kreatywne zabawki, gry itp.; wyposażenie np. w tablice interaktywne lub dywan interaktywny lub monitory interaktywne do każdej Sali; utworzenie kąca teatralnego; zatrudnienie tyflopédagoga i surdopédagoga. Warto zaznaczyć, że 6,3% przebadanych ośrodków zaznaczyło brak potrzeb w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego.

Rys. 61. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

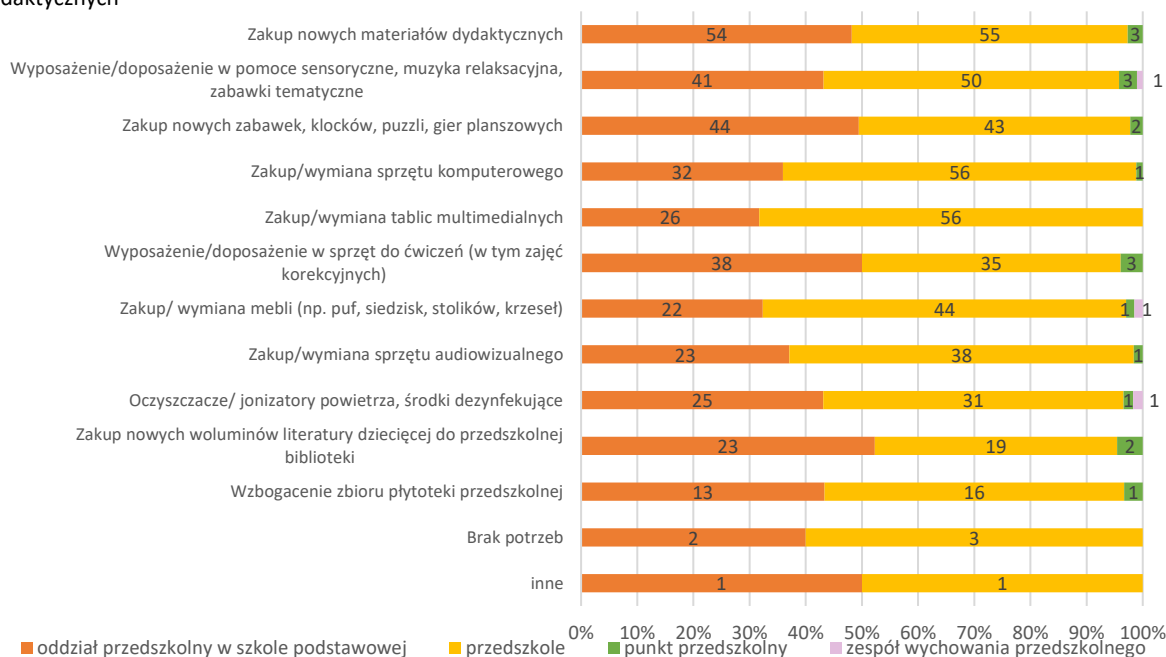

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Potrzeby w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych

Wśród pytań skierowanych do placówek jedno dotyczyło potrzeb w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych. Ośrodki najczęściej (78%) wskazywały na konieczność zakupu nowych materiałów dydaktycznych. Na drugim miejscu pod względem częstotliwości wyboru (66%) znalazła się potrzeba związana z wyposażeniem/doposażeniem w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne. Zakup nowych zabawek, klocków, puzzli, gier planszowych oraz zakup/wymiana tablic multimedialnych są potrzebami 62% placówek biorących udział w badaniu. Spośród badanych placówek tylko dwie wymieniły dodatkowo inne potrzeby: klimatyzator oraz instrumenty muzyczne, mebelki do ogrodu przedszkolnego, zestawy teatralne (kukietki, stroje, itp.), pomoce do zajęć badawczych, przyrodniczych, zakup mikroskopów. Trzy spośród przebadanych placówek nie wyraziły żadnych potrzeb w analizowanym zakresie.

Rys. 62. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych

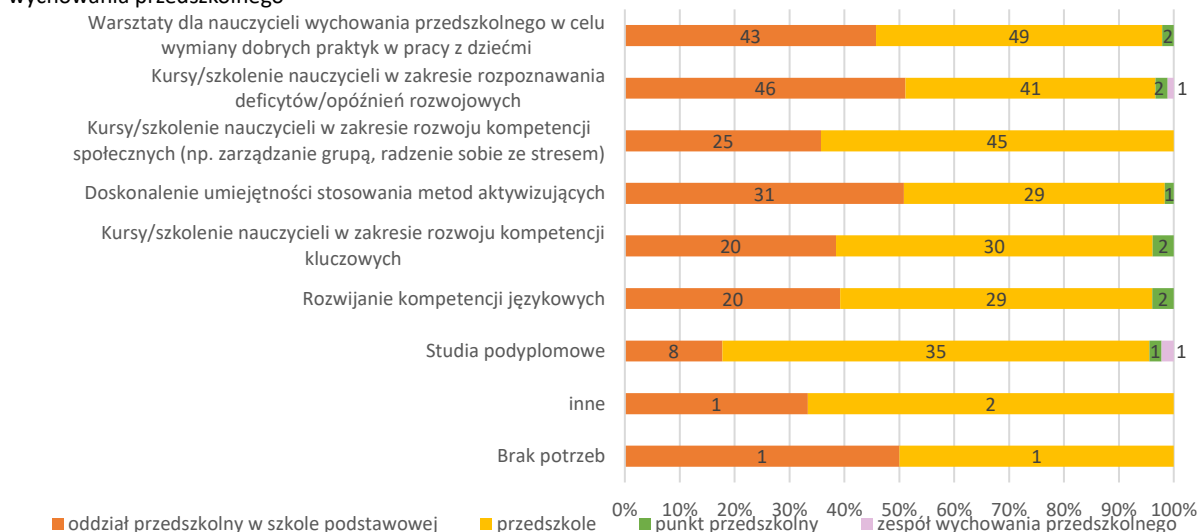

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego

Trzy najczęściej wskazywane odpowiedzi przez placówki na temat ich potrzeb w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego w niewielkim stopniu różniły się od tych udzielonych przez gminy. 65% placówek wychowania przedszkolnego jest zainteresowanych warsztatami w celu wymiany dobrych praktyk w pracy z dziećmi (ta odpowiedź znalazła się na 4. pozycji w klasyfikacji gmin). Drugą najczęściej wskazywaną przez placówki (63%) potrzebą były kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozpoznawania deficytów/opóźnień rozwojowych. Za swoją potrzebę 49% placówek biorących udział w badaniu uznało kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozwoju kompetencji społecznych (np. zarządzanie grupą, radzenie sobie ze stresem) – 5. miejsce wg częstotliwości wskazań przez gminy. 3 placówki wskazały na jeszcze inne potrzeby niż wymienione w kafeterii: *komunikacja alternatywna; wykorzystywanie nowoczesnych technologii w pracy z dziećmi oraz jak przygotować się do pracy z dziećmi z Ukrainy*. Wśród przebadanych placówek tylko dwie z nich wskazały, że nie mają potrzeb związanych z doskonaleniem kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego.

Rys. 63. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego

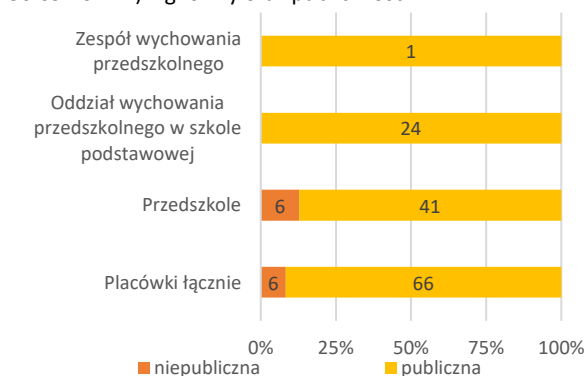

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Edukacja włączająca

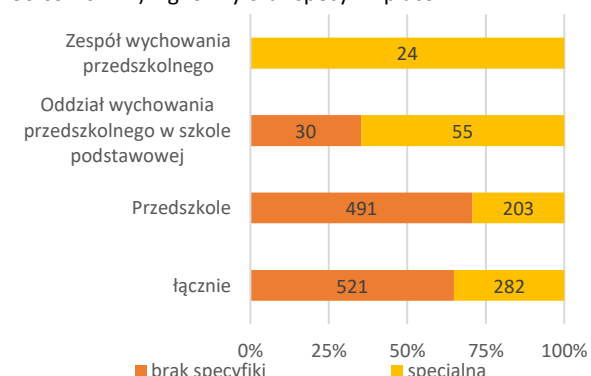
Placówki wychowania przedszkolnego poproszono o podanie liczby dzieci uczęszczających do nich, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy wg stanu na 30.09.2021 r. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że w 72 ośrodkach wychowania przedszkolnego znajdowało się 803 dzieci z takim orzeczeniem. Zdecydowana większość spośród nich (86,4%) uczęszczała do przedszkoli. 35,1% dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszczała do placówek specjalnych.

Rys. 64. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego do których uczęszczały dzieci, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz publiczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

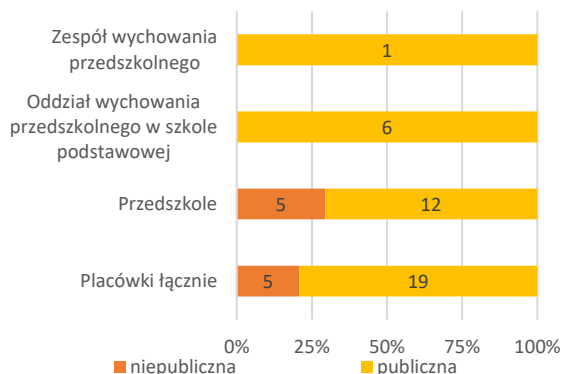
Rys. 65. Liczba dzieci uczęszczających do ośrodków wychowania przedszkolnego, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz specyfiki placówki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

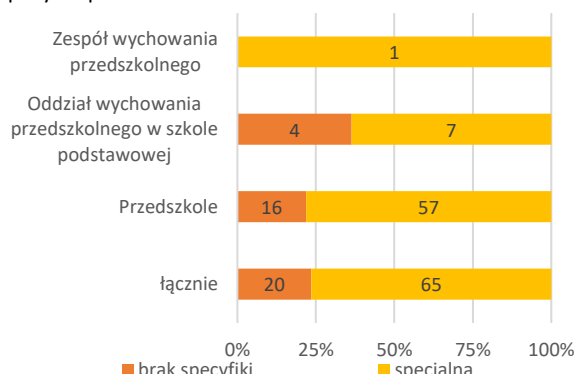
Ponadto placówki wskazały również liczbę dzieci spoza gminy funkcjonowania, które ze względu na stan zdrowia/ niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy wg stanu na 30.09.2021 r. Z uzyskanych danych wynika, że do 16,7% przebadanych ośrodków uczęszczało 85 dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego spoza gminy funkcjonowania. 76,5% spośród nich korzystało z wychowania przedszkolnego w placówkach specjalnych.

Rys. 66. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, do których uczęszczali dzieci spoza gminy funkcjonowania, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz publiczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

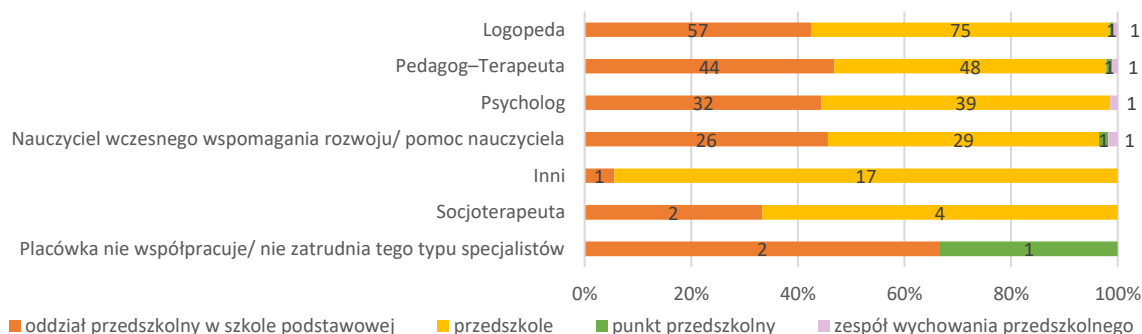
Rys. 67. Liczba dzieci uczęszczających do ośrodków wychowania przedszkolnego spoza gminy funkcjonowania, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz specyfiki placówki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Wszystkie placówki biorące udział w badaniu, niezależnie od swojej specyfiki, zostały poproszone o wskazanie, z jakimi specjalistami współpracują bądź jakich specjalistów zatrudniają w zakresie realizacji specjalnych potrzeb kształcenia. Z tych danych wynika, że 93,1% placówek korzysta z umiejętności logopedów. Współpracę z pedagogiem – terapeutą zadeklarowało 65,3% placówek. 12,5% przebadanych placówek wskazało na innych specjalistów niż wymienieni w kafeterii: terapeuci SAZ, nauczyciel - studia podyplomowe Psychologia Pozytywna, muzykoterapeuta, neurologopeda, pedagog specjalny, specjalista integracji sensorycznej, rewalidant, specjalista TUS, oligofrenopeda, surdopedagog, rehabilitant ruchowy, nauczyciel-fizjoterapeuta, specjalista gimnastyki korekcyjnej, technik-masażysta. Jedna z placówek wskazała, że współpracuje z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Tylko 3 placówki wskazały, że nie współpracują ani nie zatrudniają tego typu specjalistów.

Rys. 68. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz zatrudnianych specjalistów

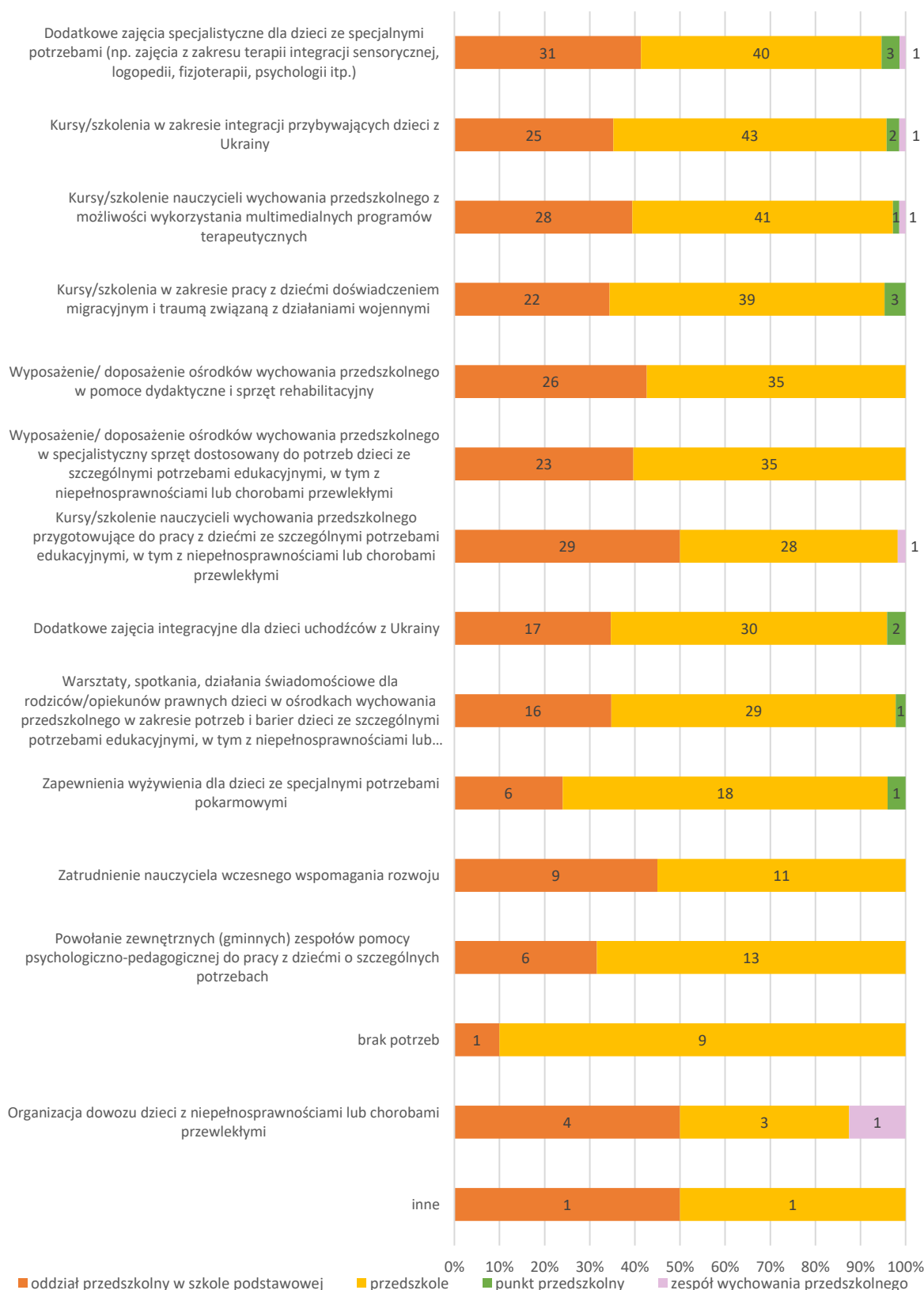

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

Analogicznie do badania gmin poproszono placówki o wskazanie ich potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami. Zdaniem 52% przebadanych placówek występuje potrzeba w zakresie dodatkowych zajęć specjalistycznych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami (np. zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej, logopedii, fizjoterapii, psychologii itp.). Na drugim miejscu pod względem częstotliwości wskazań znalazły się ex aequo zapotrzebowania na kursy/szkolenia w zakresie integracji przybywających dzieci z Ukrainy oraz kursy/szkolenia nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych (po 49%). Dwie spośród przebadanych placówek wskazały jeszcze na inne potrzeby niż wymienione w kafeterii: spotkania z rodzicami, kadrą o pomocy dzieciom z Ukrainy oraz zatrudnienie dodatkowej pomocy

nauczyciela. Brak potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami wskazało 10 placówek wychowania przedszkolnego, z czego dwie to przedszkola specjalne.

Rys. 69. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych (n=144)

3.4.3. Case study

Spośród placówek uczestniczących w badaniu, trzy zostały wyodrębnione ze względu na specyfikę. Są to oddziały przedszkolne, które funkcjonują w szkołach przyszpitalnych - Szkole Podstawowej Specjalnej nr 60 w Łodzi przy Wojewódzkim Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Chorób Płuc i Rehabilitacji, Szkole Podstawowej Specjalnej w Rafałowie przy Ośrodku Rehabilitacyjno-Lecznym Szpitala Wojewódzkiego im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu oraz oddział działający w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Skierniewicach.

Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej Specjalnej nr 60 w Łodzi przy Wojewódzkim Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Chorób Płuc i Rehabilitacji

Ze Statutu Szkoły wynika, że jest ona publiczną szkołą podstawową, a za jej stan techniczny odpowiada Szpital. Oddział przedszkolny prowadzi zajęcia realizujące podstawę programową 4 godziny zegarowe dziennie, a czas zajęć edukacyjnych wynosi do 30 minut. Realizowany program jest wybierany przez nauczyciela z zestawu programów przedszkola¹⁴.

Zgodnie ze Statutem wychowanie przedszkolne prowadzone w oddziale przedszkolnym ma na celu przede wszystkim wsparcie całościowego rozwoju dziecka m.in. w zakresie: wspierania wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju; tworzenia warunków umożliwiających dzieciom swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa; wspierania aktywności dziecka podnoszącej poziom integracji sensorycznej i umiejętności korzystania z rozwijających się procesów poznawczych¹⁵.

Placówka ta na swojej stronie zauważa, że zajęcia prowadzone w oddziale przedszkolnym pozwalają przedszkolakom uczyć się poprzez zabawę, zawierać nowe przyjaźnie, bawić razem z rodzicami i nauczycielami. Edukacja przedszkolna prowadzona przez Szkołę pozwala w sposób aktywny i pożyteczny spędzić czas hospitalizacji¹⁶.

Z informacji pozyskanych od placówki wynika, że ze względu na swoją specyfikę (placówka zorganizowana dla dzieci przewlekłe chorych) nie można określić dostępnej liczby miejsc oraz rzeczywistej liczby dzieci korzystających z placówki, ze względu na zmienną liczbę dzieci przyjmowanych do szpitala. W związku z tym placówka nie prowadzi również rekrutacji. Z wypełnionej ankiety wynika, że w ciągu ostatnich 5 lat placówka nie korzystała z dodatkowych środków, a w bieżącym roku szkolnym nie uruchomiono dodatkowych miejsc, co jest konsekwencją jej specyfiki. Zdaniem placówki jest ona dostosowana pod względem architektonicznym dla osób z niepełnosprawnością (dzieci, rodziców/opiekunów prawnych, nauczycieli).

Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej Specjalnej nr 60 w Łodzi obejmuje dzieci opieką dydaktyczną oraz wychowawczą w godzinach 8:00 – 17:30.

W kontekście działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego placówka prowadziła konsultacje z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań, a na chwilę obecną nie wykazuje potrzeb w tym zakresie. Oddział ten nie wykazuje również potrzeb w zakresie infrastruktury.

W zakresie wyposażenia oraz pomocy dydaktycznych ta forma wychowania przedszkolnego potrzebuje urządzenia wielofunkcyjnego (skaner, ksero, drukarka) o dużej wydajności. Placówka dostrzega również potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli – kursy/szkolenia

¹⁴ Statut Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 60 przy Centrum Leczenia Chorób Płuc w Łodzi; <https://sps60lodz.wikom.pl/strona/statut>

¹⁵ Statut Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 60 przy Centrum Leczenia Chorób Płuc w Łodzi; <https://sps60lodz.wikom.pl/strona/statut>

¹⁶ <https://sps60lodz.wikom.pl/>

w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych oraz doskonalenie umiejętności stosowania metod aktywizujących.

W zakresie edukacji włączającej oddział przedszkolny współpracuje z psychologiem. Jako potrzeby wskazał:

- kursy/szkolenie nauczycieli wychowania przedszkolnego przygotowujące do pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi;
- kursy/szkolenie nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych;
- kursy/szkolenia w zakresie pracy z dziećmi doświadczonym migracyjnym i traumą związaną z działaniami wojennymi;
- kursy/szkolenia w zakresie integracji przybywających dzieci z Ukrainy.

Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej Specjalnej w Rafałowie przy Ośrodku Rehabilitacyjno-Leczniczym Szpitala Wojewódzkiego im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu

Zgodnie z treścią Statutu Szkoły jest ona placówką publiczną, a w jej skład wchodzi m.in. oddział przedszkolny. Ośrodek Leczniczy, w którym zorganizowana jest Szkoła, zapewnia korzystanie z pomieszczeń dla prowadzenia zajęć edukacyjnych i wychowawczych¹⁷.

Ze statutu placówki wynika, że dzieci uczęszczające do rocznego przygotowania przedszkolnego objęte są wychowaniem przedszkolnym, a dzieci w wieku 6 lat są objęte obowiązkiem rocznego przygotowania przedszkolnego. Wychowankami oddziału przedszkolnego są dzieci przebywające na leczeniu w oddziale szpitalnym z następującymi stanami chorobowymi:

- wadami i schorzeniami wrodzonymi, które prowadzą do niedowładów, porażień, zmian w narządzie ruchu, w tym utrudniające samodzielne poruszanie się,
- chorobami nabytymi (w tym po urazach) upośledzającymi sprawność organizmu, wymagającymi systematycznego leczenia w domu i okresowo w szpitalu,
- dysfunkcjami somatycznymi połączonymi z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i lekkim,
- wadami postawy,
- padaczką,
- niedowidzący i niedosłyszący.

Zgodnie ze Statutem podstawową jednostką organizacyjną oddziału przedszkolnego jest grupa dzieci przebywających na leczeniu, niezależnie od wieku, w jakim są. Nauczyciel wychowania przedszkolnego na podstawie ramowego rozkładu dnia ustala dla danej grupy szczegółowy rozkład dnia, z uwzględnieniem potrzeb i zainteresowań dzieci. Nauczyciel po konsultacji z lekarzem i pielęgniarką podejmuje decyzję o udziale dziecka w zajęciach. Czas trwania zajęć, sposób i tempo omawiania materiału dostosowywane są do potrzeb psychofizycznych dzieci przebywających w Ośrodku Leczniczym.

Szkoła deklaruje, że wychowankom są stwarzane warunki do samorealizacji poprzez różne formy działalności intelektualnej i praktycznej. Placówka wspomaga i podnosi jakość procesu leczenia, a zajęcia są dobierane indywidualnie do potrzeb i możliwości psychofizycznych dziecka przebywającego w Ośrodku Leczniczym. Dzieci uczęszczające do oddziału przedszkolnego mają możliwość uczestniczenia w licznych konkursach, w imprezach okolicznościowych, spotkaniach z ciekawymi

¹⁷ Statut Szkoły Podstawowej Specjalnej w Rafałowie przy Ośrodku Rehabilitacyjno-Leczniczym w Rafałowie Szpitala Wojewódzkiego Im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu, <https://sps-rafalowka.pl/wp-content/uploads/2022/06/statut-szkola-rafalowka.pdf>

ludźmi. Działaniom placówki przyświeca troska, aby skutki choroby i hospitalizacji w jak najmniejszym stopniu wpływały na jakość funkcjonowania dzieci¹⁸.

Z przesłanej ankiety wynika, że na dzień 30 września 2021 r. placówka mogła przyjąć 10 dzieci, ale nie miała żadnych przedszkolaków. W ciągu ostatnich 5 lat nie korzystała z dodatkowych środków, a w bieżącym roku szkolnym nie otworzyła nowych miejsc wychowania przedszkolnego.

Analizowany ośrodek wychowania przedszkolnego ocenił swój stan techniczny na bardzo dobry, przy jednoczesnym częściowym dostosowaniu do potrzeb dzieci/ rodziców i opiekunów prawnych/ nauczycieli z niepełnosprawnościami. Z kolei plac zabaw został oceniony na w pełni wyposażony oraz dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Placówka jest czynna w godzinach 8:00 – 19:00, a dowóz dzieci do niej nie jest organizowany, co wynika z jej specyfiki.

Szkoła Podstawowa Specjalna, w celu poprawy jakości prowadzonej edukacji przedszkolnej, deklaruje prowadzenie konsultacji z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań, dodatkowych zajęć uczących kreatywności, dodatkowych zajęć muzycznych oraz dodatkowych zajęć poświęconych edukacji ekologicznej.

Placówka wskazała, że występują u niej potrzeby w zakresie infrastruktury. Z ankiety wynika, że pomieszczenia wymagają modernizacji, w tym instalacji ułatwień dla dzieci z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi w korzystaniu z placówki (np. toalety, poszerzanie drzwi, oznakowanie dla niewidomych i słabowidzących). Z kolei w zakresie poprawy jakości wychowania przedszkolnego placówka nie wykazuje potrzeb.

W zakresie wyposażenia oraz pomocy dydaktycznych ten oddział przedszkolny potrzebuje nowych materiałów dydaktycznych oraz wyposażenia/doposażenia w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne. Placówka dostrzega również potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Najbardziej zainteresowana jest warsztatami dla nauczycieli wychowania przedszkolnego w celu wymiany dobrych praktyk w pracy z dziećmi.

W zakresie edukacji włączającej placówka współpracuje z psychologiem, pedagogiem – terapeutą, a także lekarzem i pielęgniarką. Szkoła wskazała na potrzebę wyposażenia/doposażenia oddziału przedszkolnego w specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi.

Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej Specjalnej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Skierniewicach.

Zgodnie z treścią Statutu Szkoły jest ona placówką publiczną, a w jej skład wchodzi m.in. oddział przedszkolny dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz oddział przedszkolny dla dzieci z autyzmem. Szkoła zapewnia, zgodnie ze statutem, realizację wychowania przedszkolnego oraz rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego¹⁹.

Z zapisów Statutu Szkoły wynika, że oddział przedszkolny w SOSW zapewnia opiekę dzieciom przez 5 godzin dziennie, a mogą z niego korzystać dzieci od 3. roku życia do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej (najpóźniej do końca roku szkolnego tego roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 9 lat). Ponadto zapisano, że podstawową formą pracy w oddziale przedszkolnym są zajęcia dydaktyczno- wychowawcze i opiekuńcze, a godzina zajęć trwa 60 minut.

¹⁸ <https://sps-rafalowka.pl/realizacja-obowiazku-szkolnego/>

¹⁹ Statut Szkoły Podstawowej Specjalnej w Specjalnym Ośrodku Szkolno- Wychowawczym w Skierniewicach, <https://soswskierniewice.pl/osrodek/dokumenty/>

Placówka prowadzi rekrutację na wniosek rodziców/opiekunów prawych dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które zostało wydane przez zespół orzekający publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej.

Z informacji udzielonych przez Szkołę wynika, że na dzień 30 września 2021 r. placówka mogła przyjąć 27 dzieci, ale wykorzystane były 22 miejsca, w tym przez 5 dzieci spoza Skierniewic.

Placówka w ciągu ostatnich 5 lat skorzystała z dodatkowych środków, które przeznaczyła na zakup pomocy dydaktycznych i książek. Pozyskane środki były wystarczające, ale pojawiły się nowe potrzeby. W bieżącym roku szkolnym w placówce utworzono dodatkowo 1 miejsce wychowania przedszkolnego.

Analizowany oddział przedszkolny ocenił swój stan techniczny za bardzo dobry, przy jednoczesnym częściowym dostosowaniu do potrzeb dzieci/ rodziców i opiekunów prawnych/ nauczycieli z niepełnosprawnościami. Z kolei plac zabaw został oceniony jako przestarzały.

Placówka zapewnia opiekę swoim wychowankom w godzinach 8:00 – 13:00.

W oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej Specjalnej, w celu poprawy jakości prowadzonej edukacji przedszkolnej, prowadzono konsultacje z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań oraz organizowano wycieczki/wyjścia do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci.

Placówka wskazała, że potrzebuje rozbudowy istniejącego budynku bądź adaptacji pomieszczeń na cele wychowania przedszkolnego oraz doposażenia istniejącego placu zabaw dla dzieci przy placówce. Za istotną potrzebę uznała również eliminację barier architektonicznych utrudniających dostęp do placówki dzieciom/rodzicom i opiekunom/nauczycielom z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi (np. winda, podjazd). Z kolei w zakresie poprawy jakości wychowania przedszkolnego jest zapotrzebowanie na wydłużenie czasu funkcjonowania oddziałów oraz dodatkowe zajęcia rewalidacyjne dla dzieci.

W zakresie wyposażenia oraz pomocy dydaktycznych ten oddział przedszkolny wykazuje ogromne potrzeby związane z zakupem nowych materiałów dydaktycznych, zakupem/wymianą sprzętu audiowizualnego, sprzętu komputerowego oraz tablic multimedialnych. Placówka potrzebuje nowych zabawek, klocków, puzzli, gier planszowych, wyposażenia/doposażenia w sprzęt do ćwiczeń (w tym zajęć korekcyjnych), wzbogacić zbiór płytoteki przedszkolnej, zakupić nowe pozycje literatury dziecięcej do przedszkolnej biblioteki, wyposażenia/doposażenia w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne oraz zakupić/wymienić meble (np. puf, siedzisk, stolików, krzeseł). Z kolei w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli występuje zainteresowanie kursami w zakresie wychowania dzieci ze spektrum autyzmu, w tym trening TUS.

W zakresie edukacji włączającej placówka współpracuje z wieloma specjalistami: nauczycielem wczesnego wspomagania rozwoju/ pomocą nauczyciela, logopedą, psychologiem, pedagogiem – terapeutą, a także neurologopedą oraz specjalistą integracji sensorycznej. Szkoła wskazała, że oddział przedszkolny potrzebuje wyposażenia/doposażenia w pomoce dydaktyczne i sprzęt rehabilitacyjny oraz w specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi. Placówka potrzebuje również dodatkowych zajęć specjalistycznych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami (np. zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej, logopedii, fizjoterapii, psychologii itp.).

Z uzyskanych informacji na temat tych trzech oddziałów przedszkolnych wynika, że placówki mają potrzeby tak naprawdę w każdym z aspektów prowadzonego badania, w tym przede wszystkim w zakresie edukacji włączającej oraz doskonalenia kompetencji nauczycieli wychowania przedszkolnego.

4. Wnioski i rekomendacje

- Edukacja przedszkolna jest ważnym czynnikiem rozwoju, który przygotowuje dzieci do podjęcia nauki szkolnej, pomaga przeciwdziałać powstawaniu i skutkom nierówności społecznych, a także sprzyja zwiększeniu aktywności zawodowej kobiet. Pomimo odnotowanego w ostatnich latach znaczącego postępu w edukacji przedszkolnej konieczne jest podejmowanie dalszych działań mających na celu zwiększanie dostępności do przedszkoli, zwłaszcza dla dzieci na terenach wiejskich i do objęcia edukacją przedszkolną jak największej liczby dzieci, w tym dzieci w wieku 3-4 lata.
- Wśród ośrodków wychowania przedszkolnego zdecydowanie przeważały ośrodki publiczne, w których w roku szkolnym 2021/2022 przebywało 79% dzieci korzystających z oferty ośrodków wychowania przedszkolnego, pozostałe 21% korzystało z placówek niepublicznych.
- Jak wskazują wyniki badania ankietowego, aż w 42 gminach wiejskich nie ma żadnego publicznego przedszkola. Potrzeby w zakresie edukacji przedszkolnej są w tych gminach zaspokajane poprzez działalność innych typów placówek wychowania przedszkolnego, przede wszystkim publicznych oddziałów przedszkolnych.
- Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego wskazuje na wciąż znaczący udział zabudowy pozostającej poza zasięgiem oddziaływania tych placówek tj. poza 3 km buforem od każdej z placówek. Dla zapewnienia lepszej dostępności przestrzennej niezbędne jest rozważenie budowy nowych obiektów lub zapewnienie odpowiedniego transportu w przypadku, gdy zabudowa jest znacznie rozproszona i inwestycje w budowę nowych placówek są nieopłacalne ekonomicznie. Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną muszą być rozważane w kontekście dynamicznie zmieniających się uwarunkowań demograficznych. Wyludnianie się miast i silne procesy suburbanizacyjne w Aglomeracji Łódzkiej wymagają pogłębionych analiz w zakresie faktycznego zapotrzebowania rodziców na nowe placówki. W gminach charakteryzujących się słabą dostępnością do placówek wychowania przedszkolnego i dużą depopulacją należy niezwykle rozważnie planować działania infrastrukturalne.
- Jak wynika z ankiet skierowanych do samorządów:
 - Liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego przewyższa obecnie liczbę dzieci uczęszczających do tych placówek.
 - Gminy zdiagnozowały stan infrastruktury:
 - 63% publicznych placówek wychowania przedszkolnego posiada place zabaw, które są niedostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
 - 49% placówek publicznych uznało, że place zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego ma niewystarczającą liczbę sprzętów.
 - 48% publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego wskazuje na występowanie barier architektonicznych utrudniających dostęp dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami.
 - W zakresie działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego zdiagnozowano:
 - 55% publicznych placówek wychowania przedszkolnego organizowało wycieczki/wyjścia do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci;
 - 53% placówek konsultowało się z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań;
 - 44% ośrodków wychowania przedszkolnego organizowało dodatkowe zajęcia.
 - Gminy zdiagnozowały główne potrzeby ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie infrastruktury oraz działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego:

- dla 59% publicznych placówek wychowania przedszkolnego gminy dostrzegają konieczność dostosowania placów zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
 - dla 49% placówek jest wskazane doposażenie istniejącego placu zabaw dla dzieci przy ośrodkach wychowania przedszkolnego;
 - 45% placówek im podległych wymaga modernizacji/ wymiany sprzętów na placach zabaw dla dzieci przy ośrodkach wychowania przedszkolnego;
 - 62% placówek publicznych wykazuje potrzeby w zakresie dodatkowych zajęć uczących kreatywności dla dzieci;
 - dla 61% placówek wskazano zapotrzebowanie na dodatkowe zajęcia sportowe;
 - organizacja dodatkowych zajęć muzycznych jest potrzebą 57% placówek podległych gminom.
- Wyniki przeprowadzonego badania pozwoliły wyróżnić główne potrzeby w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych:
- zdaniem gmin 69% placówek publicznych wykazuje potrzeby związane z wyposażeniem/doposażeniem w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne;
 - 68% placówek podległych gminom potrzebuje nowych zabawek, klocków, puzzli, gier planszowych;
 - również 68% placówek zdaniem organów prowadzących potrzebuje nowych materiałów dydaktycznych.
- Na podstawie przeprowadzonego badania zdiagnozowano najczęstsze potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego:
- zdaniem gmin największą potrzebą dla 56% placówek są kursy/szkolenia nauczycieli w zakresie rozpoznawania deficytów/opóźnień rozwojowych;
 - 46% placówek podległych gminom wykazuje potrzebę rozwijania kompetencji językowych;
 - 45% publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego wykazuje chęć doskonalenia umiejętności stosowania metod aktywizujących.
- W wyniku przeprowadzonego badania gmin zdiagnozowano główne potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami:
- 81% gmin wykazuje zapotrzebowanie na kursy/szkolenia nauczycieli wychowania przedszkolnego przygotowujące do pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi;
 - 75% wskazań gmin dotyczyło dodatkowych zajęć specjalistycznych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami (np. zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej, logopedii, fizjoterapii, psychologii itp.);
 - 68% gmin wykazuje potrzeby w zakresie kursów/szkoleń nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych.
- Z ankiet skierowanych do ośrodków wychowania przedszkolnego wynika, że:
 - 62% przebadanych placówek w ciągu ostatnich 5 lat korzystało z dodatkowych środków, które były przeznaczane przede wszystkim na zakup materiałów i wyposażenie oraz zakup pomocy dydaktycznych i książek.
 - Nadal potrzebują one dodatkowych środków, ze względu na niezaspokojenie istniejących potrzeb, ich częściowe zaspokojenie bądź pojawienie się nowych.
 - Na podstawie odpowiedzi ośrodków wychowania przedszkolnego zdiagnozowano stan infrastruktury

- w 54% przebadanych placówkach część ich pomieszczeń wymaga modernizacji;
- 49% placów zabaw jest niedostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
- 48% placówek ma niewystarczającą liczbę sprzętów na placach zabaw.
- 26% przebadanych placówek zapewnia opiekę dzieciom przez mniej niż 8 godzin dziennie.
- Do 34,2% przebadanych przedszkoli organizowany jest dowóz dzieci.
- W obszarze działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego zdiagnozowano:
 - 86,1% przebadanych placówek przeprowadzała konsultacje z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań;
 - W 79,2% ośrodków wychowania przedszkolnego organizowano wycieczki/wyjścia do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci;
 - Dodatkowe zajęcia muzyczne były prowadzone dla 45% przebadanych placówek.
- W wyniku przeprowadzonego badania ośrodków wychowania przedszkolnego zdiagnozowano główne ich potrzeby w zakresie infrastruktury oraz działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego:
 - 55% potrzebuje doposażyć istniejący plac zabaw dla dzieci;
 - 53% dostrzega potrzebę modernizacji/ wymiany sprzętów na placach zabaw dla dzieci;
 - U 48% respondentów występuje konieczność dostosowania placów zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
 - 65% placówek wykazuje potrzeby w zakresie dodatkowych zajęć uczących kreatywności dla dzieci;
 - 47% placówek wskazuje zapotrzebowanie na dodatkowe zajęcia muzyczne;
 - organizacja dodatkowych zajęć sportowych jest potrzebą 44% respondentów.
- Wyniki przeprowadzonego badania pozwoliły wyróżnić główne potrzeby w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych:
 - 78% respondentów wskazało na konieczność zakupu nowych materiałów dydaktycznych;
 - 66% przebadanych placówek ma potrzeby związane z wyposażeniem/doposażeniem się w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne;
 - Nowe zabawki, klocki, puzzle, gry planszowe są potrzebą dla 62% placówek.
- Na podstawie przeprowadzonego badania zdiagnozowano najczęstsze potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego:
 - 65% placówek wychowania przedszkolnego jest zainteresowanych warsztatami w celu wymiany dobrych praktyk w pracy z dziećmi;
 - 63% respondentów zainteresowanych jest kursami/szkoleniami nauczycieli w zakresie rozpoznawania deficytów/opóźnień rozwojowych;
 - U 49% placówek biorących udział w badaniu występuje zapotrzebowanie na kursy/szkolenia nauczycieli w zakresie rozwoju kompetencji społecznych (np. zarządzanie grupą, radzenie sobie ze stresem).
- Placówki wychowania przedszkolnego współpracują przede wszystkim z logopedami, pedagogami – terapeutami oraz psychologami.
- W wyniku przeprowadzonego badania ośrodków wychowania przedszkolnego zdiagnozowano główne potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami:

- 52% respondentów wskazuje na potrzebę dodatkowych zajęć specjalistycznych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami (np. zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej, logopedii, fizjoterapii, psychologii itp.);
- 49% placówek wskazuje na potrzebę uczestniczenia w kursach/szkoleniach w zakresie integracji przybywających dzieci z Ukrainy;
- 49% placówek wykazuje potrzeby w zakresie kursów/szkoleń nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych.

Rekomendacje:

W świetle przeprowadzonych analiz danych statystycznych oraz wyników badań własnych zaleca się:

- W gminach, w których poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego jest poniżej średniej województwa, rekomenduje się podejmowanie działań zmierzających do objęcia wychowaniem przedszkolnym większego odsetka dzieci w wieku 3-6 lat, w tym najmłodszej grupy dzieci w wieku 3 – 4 lata;
- Dalsze wsparcie finansowe dla placówek umożliwiające realizację potrzeb w zakresie dostępności oraz poprawy jakości wychowania przedszkolnego;
- Podejmowanie działań na rzecz: usunięcia barier architektonicznych utrudniających dostęp dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami; dostosowania placów zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz ich modernizację/wymianę sprzętów;
- Potrzeby wskazywane przez gminy oraz placówki wychowania przedszkolnego pozwalają sformułować tezę o konieczności wspierania działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego podejmowanych przez organy prowadzące, jak i same ośrodki;
- Poza ofertą placówek istotną kwestią wskazywaną przez gminy oraz placówki są również potrzeby w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych np. zakup materiałów dydaktycznych, wyposażenie/doposażenie w pomoce sensoryczne, muzykę relaksacyjną, zabawki tematyczne itp.;
- Wobec wyraźnie zasygnalizowanych przez organy prowadzące oraz ośrodki wychowania przedszkolnego potrzeb w zakresie doskonalenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli, uzasadnione jest wsparcie finansowe umożliwiające wzmacnianie oraz zdobywanie nowych kompetencji;
- Na szczególną uwagę zasługuje edukacja włączająca, która obejmuje nie tylko dzieci z niepełnosprawnościami, posiadającymi orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, ale też dzieci z doświadczeniem migracyjnym i traumą związaną z działaniami wojennymi. Istota edukacji włączającej oraz potrzeby w tym zakresie wskazywane przez gminy oraz placówki pozwalają na postawienie tezy o konieczności dalszego wspierania finansowego, zarówno w zakresie sprzętowym, jak również w zakresie działań miękkich związanych z organizacją szkoleń, warsztatów itp.

5. Aneks

5.1. Tabele

Tabela 9. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 6 lat, 3 – 4 lata, 4 – 6 lat oraz 6 lat w roku szkolnym 2021/2022 na podstawie danych GUS (BDL) (kolor oznacza obszary o wartości wskaźnika poniżej średniej wojewódzkiej)

Gmina	dzieci w wieku 3 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 3 - 4 lat [%]	dzieci w wieku 4 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 6 lat [%]
Aleksandrów - gm. wiejska	73,5	67,1	77,1	83,3
Aleksandrów Łódzki - gm. miejsko-wiejska	110,4	102,9	114,5	115,3
Aleksandrów Łódzki - miasto	86,7	81,6	90,3	92,0
Aleksandrów Łódzki - obszar wiejski	48,5	45,4	50,4	59,6
Andrespol - gm. wiejska	91,5	91,0	90,6	95,2
Bedlno - gm. wiejska	79,1	69,3	83,3	81,4
Bełchatów - gm. miejska	105,9	103,9	108,4	103,5
Bełchatów - gm. wiejska	53,7	47,4	59,4	64,7
Będów - gm. wiejska	76,1	59,7	85,9	90,9
Biała - gm. wiejska	90,4	79,4	96,6	102,2
Biała Rawska - gm. miejsko-wiejska	84,8	74,5	93,7	93,3
Biała Rawska - miasto	200,8	230,5	186,3	163,3
Biała Rawska - obszar wiejski	40,9	23,3	54,3	65,3
Białaczów - gm. wiejska	60,3	45,1	70,9	70,2
Bielawy - gm. wiejska	97,6	90,5	104,7	95,7
Błaszki - gm. miejsko-wiejska	76,4	61,0	88,0	87,8
Błaszki - miasto	226,8	191,4	232,3	218,2
Błaszki - obszar wiejski	50,2	42,1	60,1	63,2
Bolesławiec - gm. wiejska	71,8	61,5	83,3	97,0
Bolimów - gm. wiejska	79,7	63,3	85,8	100,0
Brąszewice - gm. wiejska	95,4	85,3	102,4	107,5
Brójce - gm. wiejska	94,0	87,7	98,8	100,0
Brzeziny - gm. miejska	99,8	95,4	105,5	100,0
Brzeziny - gm. wiejska	38,9	26,6	42,9	54,0
Brzeźno - gm. wiejska	73,5	70,4	76,1	64,2
Buczek - gm. wiejska	81,2	74,3	85,9	89,4
Budziszewice - gm. wiejska	65,6	46,9	72,2	88,0
Burzenin - gm. wiejska	80,9	59,8	92,6	106,7
Chąšno - gm. wiejska	54,1	48,1	57,5	66,7
Cielądz - gm. wiejska	77,8	69,0	80,3	81,6
Czarnocin - gm. wiejska	81,6	85,9	79,2	82,9
Czarnożyły - gm. wiejska	91,3	88,2	93,9	100,0
Czastary - gm. wiejska	80,6	69,3	90,4	90,2
Czerniewice - gm. wiejska	69,5	53,8	75,8	73,8
Dalików - gm. wiejska	73,3	50,5	83,3	135,7
Daszyna - gm. wiejska	44,8	26,7	55,2	62,2
Dąbrowice - gm. wiejska	84,5	62,5	93,6	133,3
Dłutów - gm. wiejska	92,3	82,8	94,4	92,6
Dmosin - gm. wiejska	60,0	61,0	63,4	64,4
Dobroń - gm. wiejska	69,4	58,6	69,1	66,7
Dobryszce - gm. wiejska	78,7	77,1	78,3	72,1
Domaniewice - gm. wiejska	89,9	83,2	94,7	92,5
Drużbice - gm. wiejska	73,4	66,0	74,5	92,3
Drzewica - gm. miejsko-wiejska	68,2	62,8	71,5	76,8
Drzewica - miasto	117,2	100,0	126,3	127,8
Drzewica - obszar wiejski	43,4	43,8	43,9	47,6
Działoszyn - gm. miejsko-wiejska	88,2	75,5	97,5	97,3

Gmina	dzieci w wieku 3 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 3 - 4 lat [%]	dzieci w wieku 4 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 6 lat [%]
Działoszyn - miasto	126,0	118,4	141,4	128,2
Działoszyn - obszar wiejski	66,3	51,9	71,3	80,6
Galewice - gm. wiejska	82,4	70,9	87,9	104,8
Gidle - gm. wiejska	69,0	55,9	77,7	81,0
Głowno - gm. miejska	106,5	98,8	111,0	117,3
Głowno - gm. wiejska	46,4	43,0	49,7	52,5
Głuchów - gm. wiejska	80,8	78,4	86,3	86,0
Godzianów - gm. wiejska	96,7	93,4	103,4	103,8
Gomunice - gm. wiejska	66,7	59,4	73,8	73,7
Gorzkowice - gm. wiejska	89,6	75,7	94,6	94,4
Goszczanów - gm. wiejska	69,7	56,1	76,3	80,4
Góra Świętej Małgorzaty - gm. wiejska	73,7	74,0	82,9	71,7
Grabica - gm. wiejska	69,1	60,0	76,6	73,1
Grabów - gm. wiejska	72,0	61,6	75,5	97,9
Inowódz - gm. wiejska	60,2	44,1	64,4	78,0
Jeżów - gm. wiejska	87,0	78,6	96,3	100,0
Kamieńsk - gm. miejsko-wiejska	85,5	68,2	99,2	113,9
Kamieńsk - miasto	190,5	129,5	225,0	325,0
Kamieńsk - obszar wiejski	7,1	6,8	9,6	8,3
Kiełczygłów - gm. wiejska	97,2	67,5	118,1	167,7
Kiernoza - gm. wiejska	90,7	81,1	97,6	94,1
Kleszczów - gm. wiejska	91,2	90,4	91,1	86,6
Klonowa - gm. wiejska	79,7	83,3	84,0	83,9
Kluki - gm. wiejska	56,9	34,9	63,4	90,9
Kobiele Wielkie - gm. wiejska	76,2	66,7	88,2	93,3
Kocierzew Południowy - gm. wiejska	78,9	76,6	83,0	78,4
Kodrąb - gm. wiejska	63,7	55,7	67,8	75,6
Koluszki - gm. miejsko-wiejska	90,5	84,3	95,2	97,5
Koluszki - miasto	119,5	117,9	120,8	118,1
Koluszki - obszar wiejski	59,8	49,8	67,4	75,0
Konopnica - gm. wiejska	80,5	57,4	90,9	107,9
Konstantynów Łódzki - gm. miejska	102,3	95,5	108,9	110,4
Kowiesy - gm. wiejska	76,8	72,0	79,4	79,3
Krośniewice - gm. miejsko-wiejska	69,5	59,6	73,2	81,3
Krośniewice - miasto	106,3	93,7	106,9	112,2
Krośniewice - obszar wiejski	36,6	32,1	41,5	48,7
Krzyżanów - gm. wiejska	39,4	22,4	47,4	75,8
Ksawerów - gm. wiejska	82,2	83,7	84,9	83,3
Kutno - gm. miejska	83,0	71,3	90,3	100,7
Kutno - gm. wiejska	91,6	99,3	98,6	78,5
Lgota Wielka - gm. wiejska	65,3	49,5	76,1	90,2
Lipce Reymontowskie - gm. wiejska	94,1	93,7	98,1	105,3
Lubochnia - gm. wiejska	78,8	70,5	84,8	86,2
Lutomiersk - gm. wiejska	78,6	66,8	86,1	100,0
Lututów - gm. miejsko-wiejska	92,9	92,9	99,3	90,9
Lututów - miasto	157,5	158,3	161,5	138,1
Lututów - obszar wiejski	35,1	31,4	42,3	47,8
Ładzice - gm. wiejska	85,9	69,2	91,2	114,6
Łanięta - gm. wiejska	58,1	52,5	61,8	73,1
Łask - gm. miejsko-wiejska	93,4	88,7	96,5	98,6
Łask - miasto	134,6	131,8	139,4	132,5
Łask - obszar wiejski	33,3	22,5	37,4	50,0
Łęczycza - gm. miejska	110,9	105,5	111,0	114,0
Łęczycza - gm. wiejska	68,0	60,7	73,5	68,1
Łęki Szlacheckie - gm. wiejska	56,1	45,8	59,0	89,5

Gmina	dzieci w wieku 3 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 3 - 4 lat [%]	dzieci w wieku 4 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 6 lat [%]
Łowicz - gm. miejska	113,8	105,4	118,7	118,1
Łowicz - gm. wiejska	67,8	67,9	67,7	59,1
Łódź - gm. miejska	94,6	89,6	97,9	100,9
Łubnice - gm. wiejska	86,1	69,4	95,2	116,7
Łyszkowice - gm. wiejska	72,1	68,8	77,9	84,2
Maków - gm. wiejska	79,3	73,2	88,1	82,3
Masłowice - gm. wiejska	83,4	63,5	95,5	117,6
Mniszków - gm. wiejska	69,8	51,4	86,8	100,0
Mokrsko - gm. wiejska	86,0	80,0	91,2	96,2
Moszczenica - gm. wiejska	77,9	67,7	81,1	97,0
Nieborów - gm. wiejska	87,1	84,6	90,7	94,0
Nowa Brzeźnica - gm. wiejska	83,6	78,6	94,3	100,0
Nowe Ostrowy - gm. wiejska	73,1	53,3	87,1	105,3
Nowosolna - gm. wiejska	146,2	157,0	141,0	118,8
Nowy Kawęczyn - gm. wiejska	100,0	88,5	117,8	129,6
Opoczno - gm. miejsko-wiejska	92,6	83,5	99,4	107,6
Opoczno - miasto	118,8	109,7	123,8	137,8
Opoczno - obszar wiejski	58,1	49,4	66,6	72,0
Oporów - gm. wiejska	64,6	50,0	74,1	64,3
Osjaków - gm. wiejska	79,9	68,2	91,7	89,1
Ostrówek - gm. wiejska	78,0	69,6	80,9	85,3
Ozorków - gm. miejska	106,4	100,0	111,2	112,5
Ozorków - gm. wiejska	46,2	33,1	50,2	69,4
Pabianice - gm. miejska	105,1	103,0	107,4	106,5
Pabianice - gm. wiejska	58,9	56,0	61,9	69,2
Pajęczno - gm. miejsko-wiejska	85,1	74,3	88,1	92,7
Pajęczno - miasto	120,0	114,9	121,9	113,5
Pajęczno - obszar wiejski	31,8	23,7	35,2	50,0
Paradyż - gm. wiejska	70,0	55,1	79,3	86,0
Parzęczew - gm. wiejska	91,5	91,3	96,0	90,2
Pątnów - gm. wiejska	86,9	74,0	100,0	104,0
Pęczniew - gm. wiejska	63,4	50,0	75,0	86,2
Piątek - gm. miejsko-wiejska	84,3	69,2	97,6	111,1
Piątek - miasto	255,8	210,3	297,1	310,0
Piątek - obszar wiejski	20,1	16,7	23,9	34,6
Piotrków Trybunalski - gm. miejska	97,1	92,1	100,4	101,8
Poddębice - gm. miejsko-wiejska	93,2	96,9	89,0	91,4
Poddębice - miasto	177,2	192,9	164,3	158,1
Poddębice - obszar wiejski	14,6	6,7	17,8	27,3
Poświętne - gm. wiejska	86,9	82,0	87,4	104,8
Przedbórz - gm. miejsko-wiejska	76,7	61,5	86,8	95,5
Przedbórz - miasto	155,4	139,7	164,6	170,0
Przedbórz - obszar wiejski	9,2	0,0	12,9	35,1
Radomsko - gm. miejska	97,5	93,3	101,8	99,5
Radomsko - gm. wiejska	65,5	55,8	73,0	80,6
Rawa Mazowiecka - gm. miejska	120,8	119,3	126,5	126,2
Rawa Mazowiecka - gm. wiejska	63,2	55,0	68,4	75,0
Regnów - gm. wiejska	71,8	61,9	78,7	92,0
Ręczno - gm. wiejska	69,7	60,8	76,9	76,7
Rogów - gm. wiejska	94,2	88,0	97,5	92,2
Rokiciny - gm. wiejska	89,7	85,1	97,2	91,0
Rozprza - gm. wiejska	83,5	73,0	88,7	91,5
Rusiec - gm. wiejska	86,5	77,2	92,4	97,6
Rząśnia - gm. wiejska	90,4	89,9	97,1	98,0
Rzeczyca - gm. wiejska	68,8	60,8	73,9	69,2

Gmina	dzieci w wieku 3 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 3 - 4 lat [%]	dzieci w wieku 4 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 6 lat [%]
Rzgów - gm. miejsko-wiejska	111,0	104,9	112,8	128,0
Rzgów - miasto	230,2	242,9	229,2	203,2
Rzgów - obszar wiejski	62,5	53,3	64,8	94,2
Sadkowice - gm. wiejska	84,9	74,8	93,3	95,2
Sędziejowice - gm. wiejska	76,8	68,8	83,0	83,1
Siemkowice - gm. wiejska	74,6	59,5	82,1	84,6
Sieradz - gm. miejska	98,8	91,1	103,9	110,9
Sieradz - gm. wiejska	64,5	58,4	69,5	67,3
Skierniewice - gm. miejska	101,1	97,5	103,6	103,0
Skierniewice - gm. wiejska	58,7	54,2	60,3	59,3
Skomlin - gm. wiejska	87,4	74,6	97,7	107,4
Stawno - gm. wiejska	70,4	59,3	78,0	76,6
Stupia - gm. wiejska	78,6	73,5	82,6	87,1
Sokolniki - gm. wiejska	66,4	56,8	75,3	74,5
Stryków - gm. miejsko-wiejska	87,4	82,7	93,5	86,1
Stryków - miasto	141,0	124,6	149,0	134,2
Stryków - obszar wiejski	68,3	66,1	74,1	68,9
Strzelce - gm. wiejska	74,5	52,0	89,4	109,4
Strzelce Wielkie - gm. wiejska	89,7	73,3	98,2	96,4
Sulejów - gm. miejsko-wiejska	80,9	68,5	88,4	96,0
Sulejów - miasto	96,2	84,0	105,1	111,7
Sulejów - obszar wiejski	72,8	61,2	79,2	85,4
Sulmierzyce - gm. wiejska	84,7	75,0	93,0	97,7
Szadek - gm. miejsko-wiejska	86,7	82,5	91,1	91,1
Szadek - miasto	346,6	443,5	326,7	239,1
Szadek - obszar wiejski	24,4	19,1	28,4	30,4
Szczerców - gm. wiejska	94,0	84,3	100,0	108,3
Świnice Warckie - gm. wiejska	75,2	56,7	90,6	90,0
Tomaszów Mazowiecki - gm. miejska	100,9	97,4	104,2	104,3
Tomaszów Mazowiecki - gm. wiejska	82,1	70,9	86,3	93,8
Tuszyn - gm. miejsko-wiejska	87,2	80,5	94,6	92,3
Tuszyn - miasto	136,2	126,2	151,3	134,3
Tuszyn - obszar wiejski	27,1	23,3	29,4	36,0
Ujazd - gm. wiejska	90,5	95,7	89,4	90,2
Uniejów - gm. miejsko-wiejska	93,1	82,1	107,1	113,0
Uniejów - miasto	192,4	186,0	220,7	217,4
Uniejów - obszar wiejski	27,9	11,0	39,2	35,5
Warta - gm. miejsko-wiejska	84,9	70,7	92,7	95,3
Warta - miasto	165,5	197,8	159,8	129,7
Warta - obszar wiejski	56,4	34,0	68,1	81,1
Wartkowice - gm. wiejska	58,9	40,6	76,0	70,2
Widawa - gm. wiejska	74,8	66,7	79,8	82,9
Wielgomłyn - gm. wiejska	64,6	53,2	71,0	81,8
Wieluń - gm. miejsko-wiejska	95,4	92,7	98,4	98,4
Wieluń - miasto	112,8	110,1	116,8	113,8
Wieluń - obszar wiejski	61,9	54,7	62,7	71,7
Wieruszów - gm. miejsko-wiejska	105,5	99,2	110,6	115,4
Wieruszów - miasto	159,8	156,8	168,6	164,8
Wieruszów - obszar wiejski	41,9	34,2	43,3	55,9
Wierzchnas - gm. wiejska	94,1	84,2	98,0	93,9
Witonia - gm. wiejska	80,2	64,1	90,1	104,0
Wodzierady - gm. wiejska	75,9	72,5	87,8	93,5
Wola Krzysztoporska - gm. wiejska	72,4	61,4	81,5	89,3
Wolbórz - gm. miejsko-wiejska	94,3	92,2	96,4	89,4
Wolbórz - miasto	219,0	210,3	224,0	183,3

Gmina	dzieci w wieku 3 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 3 - 4 lat [%]	dzieci w wieku 4 - 6 lat [%]	dzieci w wieku 6 lat [%]
Wolbórz - obszar wiejski	40,8	35,5	42,7	45,3
Wróblew - gm. wiejska	73,3	58,3	80,7	96,6
Zadzim - gm. wiejska	67,3	51,8	79,9	88,6
Zapolice - gm. wiejska	74,6	67,3	84,8	100,0
Zduny - gm. wiejska	87,3	78,0	90,4	98,1
Zduńska Wola - gm. miejska	100,8	95,4	103,6	108,2
Zduńska Wola - gm. wiejska	87,9	80,3	97,0	91,5
Zelów - gm. miejsko-wiejska	80,2	72,2	86,0	90,4
Zelów - miasto	140,2	126,7	150,5	167,8
Zelów - obszar wiejski	31,4	21,9	35,3	43,3
Zgierz - gm. miejska	95,7	92,2	99,7	102,2
Zgierz - gm. wiejska	63,6	46,9	74,3	76,6
Złoczew - gm. miejsko-wiejska	85,9	84,0	90,7	85,5
Złoczew - miasto	144,0	140,5	154,7	134,1
Złoczew - obszar wiejski	29,7	21,1	34,2	38,1
Żarnów - gm. wiejska	66,4	42,3	76,4	91,2
Żelechlinek - gm. wiejska	71,3	52,5	83,3	97,4
Żychlin - gm. miejsko-wiejska	84,5	70,9	93,9	100,9
Żychlin - miasto	83,3	64,4	94,1	100,0
Żychlin - obszar wiejski	87,1	84,4	93,5	102,9
Żytno - gm. wiejska	57,1	44,1	62,4	78,4
Województwo	89,6	83,0	94,3	97,1
Polska	90,1	82,8	95,0	99,1

5.2. Ankieta skierowana do jednostek samorządu terytorialnego dotycząca ośrodków wychowania przedszkolnego

INFORMACJE O WYPEŁNIAJĄCYM ANKIETĘ

Gmina.....

Powiat.....

Dane do kontaktu:

Nr telefonu

Adres e-mail

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Proszę podać liczbę dzieci w Państwa gminie w wieku przedszkolnym (3-6 lat) wg stanu na dzień 31.12.2021 r.:

.....
.....

2. Proszę podać następujące informacje o **publicznych** (tj. prowadzonych przez gminę) ośrodkach wychowania przedszkolnego (stan na 30.09.2021 r.):

L.p.	Rodzaj ośrodka wychowania przedszkolnego	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba dzieci w OWP
1	Przedszkole			
2	Oddział wychowania przedszkolnego w szkole podstawowej			
3	Punkt przedszkolny			
4	Zespół wychowania przedszkolnego			
	łącznie:	... placówek	... miejsc	... dzieci

3. Proszę podać następujące informacje o **niepublicznych** (tj. prowadzonych przez osoby prawne inne niż samorządy np. firmy, spółki, stowarzyszenia, fundacje, organizacje religijne, osoby fizyczne - nawet jeżeli znajdują się w budynkach/pomieszczeniach będących własnością gminy) ośrodkach wychowania przedszkolnego (stan na 30.09.2021 r.):

L.p.	Rodzaj ośrodka wychowania przedszkolnego	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba dzieci w OWP
1	Przedszkole			
2	Oddział wychowania przedszkolnego w szkole podstawowej			
3	Punkt przedszkolny			
4	Zespół wychowania przedszkolnego			
	łącznie:	... placówek	... miejsc	... dzieci

4. Czy Państwa Gmina dofinansowuje wychowanie przedszkolne w ośrodkach wychowania przedszkolnego w innych gminach?

☐ Tak

→ proszę podać liczbę dzieci, którym Państwa Gmina dofinansowuje wychowanie przedszkolne w innych gminach (stan na 30.09.2021 r.):

☐ Nie

5. Czy w ośrodkach wychowania przedszkolnego w Państwa gminie są dzieci, którym wychowanie przedszkolne jest dofinansowywane z innych gmin?

☐ Tak

→ proszę podać liczbę dzieci, którym wychowanie przedszkolne w Państwa gminie jest dofinansowywane z innych gmin (stan na 30.09.2021 r.):

☐ Nie

6. Czy w ośrodkach wychowania przedszkolnego w Państwa gminie są wolne miejsca?

☐ Tak

→ proszę podać liczbę wolnych miejsc (stan na 30.09.2021 r.):

☐ Nie

II. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ OPIEKI PRZEDSZKOLNEJ

7. Czy ośrodki wychowania przedszkolnego, nad którymi Państwa gmina sprawuje nadzór, korzystały w ostatnich 5 latach z dodatkowych środków (np. funduszy unijnych, programów rządowych, darowizn)?

☐ Tak

☐ Nie

8. Proszę podać, czy Państwa Gmina uruchomiła nowe miejsca wychowania przedszkolnego na rok szkolny 2021/2022?

☐ Tak

→ proszę podać liczbę nowo utworzonych miejsc:

→ proszę przejść do pytania nr 9

☐ Nie

→ proszę przejść do pytania nr 10

9. Proszę wskazać, w jaki sposób uruchomiono nowe miejsca wychowania przedszkolnego:

☐ w wyniku adaptacji nowych pomieszczeń

☐ w nowo powstałych/wybudowanych placówkach wychowania przedszkolnego

☐ w wyniku zatrudnienia dodatkowych nauczycieli

☐ w wyniku innych działań, jakich.....

10. Proszę podać, czy Państwa Gmina planuje uruchomienie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w przeciągu najbliższych 5 lat?

☐ Tak

→ proszę podać liczbę planowanych miejsc:

→ proszę przejść do pytania nr 11

☐ Nie

→ proszę przejść do pytania nr 12

11. Czy Państwa gmina planuje pozyskać na ten cel środki z Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

☐ Tak

☐ Nie

12. Proszę podać liczbę ośrodków wychowania przedszkolnego, które opisują poniższe stwierdzenia w poszczególnych obszarach:

DOSTOSOWANIE ARCHITEKTONICZNE DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Występują bariery architektoniczne utrudniające dostęp dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami.

Budynek jest częściowo przystosowany do potrzeb dzieci/ rodziców i opiekunów prawnych/ nauczycieli z niepełnosprawnościami

Budynek przyjazny dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami.

Plac zabaw jest niedostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Plac zabaw jest dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

PLACE ZABAW DLA DZIECI

Brak placu zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego

Plac zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego jest przestarzały.

Plac zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego ma częściowo przestarzałe sprzęty

Place zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego ma niewystarczającą liczbę sprzętów.

Plac zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego jest w pełni wyposażony.

13. Czy Państwa Gmina organizuje lub planuje zorganizować dowóz dzieci do przedszkoli?

- ☐ Tak, organizuje → *proszę przejść do pytania nr 14*
☐ Tak, planuje → *proszę przejść do pytania nr 14*
☐ Nie → *proszę przejść do pytania nr 15*

14. Czy Państwa Gmina ponosi wydatki tytułem zwrotu kosztów dowozu dzieci do przedszkola przez rodziców/opiekunów?

- ☐ Tak
☐ Nie

15. Proszę podać liczbę ośrodków wychowania przedszkolnego, w których Państwa gmina podejmowała działania na rzecz poprawy jakości edukacji przedszkolnej?

Konsultacje z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań

Dodatkowe zajęcia sportowe dla dzieci

Dodatkowe zajęcia uczące kreatywności dla dzieci

Dodatkowe zajęcia muzyczne

Dodatkowe zajęcia językowe dla dzieci

Dodatkowe zajęcia poświęcone edukacji ekologicznej

Zwiększenie liczby zatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego

Wydłużenie czasu funkcjonowania placówki

Organizacja dowozu dzieci do placówek

Organizowanie wycieczek/wyjść do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci

Inne, jakie.....

Gmina nie podejmowała żadnych działań

16. Proszę podać liczbę ośrodków wychowania przedszkolnego w Państwa gminie (zarządzanych przez samorząd terytorialny), w których występują poniższe potrzeby:

Budowa nowych budynków.	
Rozbudowa istniejącego budynku/ adaptacja pomieszczeń na cele wychowania przedszkolnego.	
Modernizacja istniejących pomieszczeń.	
Modernizacja budynku w kierunku rozwiązań przyjaznych środowisku (np. termomodernizacja, wymiana oświetlenia).	
Budowa nowego placu zabaw dla dzieci przy ośrodkach wychowania przedszkolnego.	
Modernizacja/ wymiana sprzętów na placach zabaw dla dzieci przy ośrodkach wychowania przedszkolnego	
Doposażenie istniejącego placu zabaw dla dzieci przy ośrodkach wychowania przedszkolnego.	
Dostosowanie placów zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami	
Eliminacja barier architektonicznych utrudniających dostęp do ośrodków wychowania przedszkolnego dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi (np. winda, podjazd)	
Modernizacja pomieszczeń/ instalacja ułatwień dla dzieci z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi w korzystaniu z ośrodków wychowania przedszkolnego (np. toalety, poszerzanie drzwi, oznakowanie dla niewidomych i słabowidzących).	
Inne, jakie.....	
Brak potrzeb	

17. Proszę wskazać liczbę ośrodków wychowania przedszkolnego w Państwa gminie (zarządzanych przez samorząd terytorialny), w których występują potrzeby w zakresie poprawy jakości edukacji przedszkolnej:

Dodatkowe zajęcia sportowe dla dzieci	
Dodatkowe zajęcia uczące kreatywności dla dzieci	
Dodatkowe zajęcia muzyczne	
Dodatkowe zajęcia językowe dla dzieci	
Dodatkowe zajęcia w zakresie zielonych kompetencji i wiedzy o klimacie	
Dodatkowe zajęcia w zakresie higieny cyfrowej ²⁰	
Zwiększenie liczby zatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego	
Wydłużenie czasu funkcjonowania	
Organizacja dowozu dzieci	
Organizowanie wycieczek/wyjść do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci	
Inne, jakie.....	
Brak potrzeb	

²⁰ Higiena cyfrowa to działania ograniczające czas spędzany z telefonem, w serwisach społecznościowych i innych aplikacjach. To rozsądne stawianie granic oraz kontrola w użytkowaniu internetu i nowych technologii.

III. WYPOSAŻENIE ORAZ POMOCE DYDAKTYCZNE

18. Proszę wskazać liczbę ośrodków wychowania przedszkolnego w Państwa gminie (zarządzanych przez samorząd terytorialny), w których występują potrzeby w zakresie wyposażenia ośrodków wychowania przedszkolnego:

Zakup nowych materiałów dydaktycznych	
Zakup/wymiana sprzętu audiowizualnego	
Zakup/wymiana sprzętu komputerowego	
Zakup/wymiana tablic multimedialnych	
Zakup nowych zabawek, klocków, puzzli, gier planszowych	
Wypożyczenie/doposażenie w sprzęt do ćwiczeń (w tym zajęć korekcyjnych)	
Wzbogacenie zbioru płytotece przedszkolnej	
Zakup nowych woluminów literatury dziecięcej do przedszkolnej biblioteki	
Wypożyczenie/doposażenie w pomoce sensoryczne, muzyka relaksacyjna, zabawki tematyczne	
Zakup/ wymiana mebli (np. puf, siedzisk, stolików, krzeseł)	
Oczyszczacze/ jonizatory powietrza, środki dezynfekujące	
Inne, jakie.....	
Brak potrzeb	

IV. DOSKONALENIE KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

19. Proszę wskazać liczbę ośrodków wychowania przedszkolnego w Państwa gminie (zarządzanych przez samorząd terytorialny), w których występują poniższe potrzeby nauczycieli wychowania przedszkolnego w zakresie doskonalenia zawodowego?

Kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych	
Kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozwoju kompetencji społecznych (np. zarządzanie grupą, radzenie sobie ze stresem)	
Kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozpoznawania deficytów/opóźnień rozwojowych	
Doskonalenie umiejętności stosowania metod aktywizujących	
Rozwijanie kompetencji językowych	
Warsztaty dla nauczycieli wychowania przedszkolnego w celu wymiany dobrych praktyk w pracy z dziećmi	
Studia podyplomowe	
Inne, jakie.....	
Brak potrzeb	

V. DZIAŁANIA NA RZECZ EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

20. Proszę podać liczbę dzieci, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które korzystały z ośrodków wychowania przedszkolnego (stan na 30.09.2021 r.):

.....
.....

21. Proszę podać liczbę dzieci w Państwa gminie, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które korzystały z ośrodków wychowania przedszkolnego poza Państwa gminą (stan na 30.09.2021 r.):

.....
.....

22. Proszę podać liczbę dzieci spoza Państwa gminy, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które korzystały z ośrodków wychowania przedszkolnego w Państwa gminie (stan na 30.09.2021 r.):

.....

23. Proszę wskazać, jakie są potrzeby ośrodków wychowania przedszkolnego w Państwa Gminie w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami:

Kursy/szkolenie nauczycieli wychowania przedszkolnego przygotowujące do pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Kursy/szkolenie nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych

Kursy/szkolenia w zakresie pracy z dziećmi doświadczeniem migracyjnym i traumą związaną z działaniami wojennymi

Kursy/szkolenia w zakresie integracji przybywających dzieci z Ukrainy

Wyposażenie/ doposażenie ośrodków wychowania przedszkolnego w pomoce dydaktyczne i sprzęt rehabilitacyjny

Wyposażenie/ doposażenie ośrodków wychowania przedszkolnego w specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Zapewnienia wyżywienia dla dzieci ze specjalnymi potrzebami pokarmowymi

Organizacja dowozu dzieci z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Warsztaty, spotkania, działania świadomościowe dla rodziców/opiekunów prawnych dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego w zakresie potrzeb i barier dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Zatrudnienie nauczyciela wczesnego wspomagania rozwoju

Dodatkowe zajęcia specjalistyczne dla dzieci ze specjalnymi potrzebami (np. zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej, logopedii, fizjoterapii, psychologii itp.)

Dodatkowe zajęcia integracyjne dla dzieci uchodźców z Ukrainy

Powołanie zewnętrznych (gminnych) zespołów pomocy psychologiczno-pedagogicznej do pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach

Inne, jakie.....

Brak potrzeb

5.3. Ankieta skierowana do ośrodków wychowania przedszkolnego na potrzeby FEŁ 2021-2027

INFORMACJE O WYPEŁNIAJĄCYM ANKIETĘ

Proszę zaznaczyć rodzaj ośrodka wychowania przedszkolnego reprezentowanego przez Pana/Panią:

Przedszkole	
Oddział wychowania przedszkolnego w szkole podstawowej	
Punkt przedszkolny	
Zespół wychowania przedszkolnego	

Gmina.....

Powiat.....

Dane do kontaktu:

Nr telefonu

Adres e-mail

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Proszę podać liczbę miejsc w Państwa placówce w roku szkolnym 2021/2022 (stan na 30.09.2021 r.):

.....

2. Proszę podać liczbę dzieci w Państwa placówce w roku szkolnym 2021/2022 (stan na 30.09.2021 r.):

.....

3. Proszę podać liczbę dzieci w Państwa placówce, które ubiegały się o miejsce w roku szkolnym 2021/2022, ale nie zostały przyjęte (stan na 30.09.2021 r.):

.....

4. Czy w Państwa placówce znajdują się dzieci spoza gminy, w której Placówka funkcjonuje w roku szkolnym 2021/2022?

☐ Tak

→ proszę podać liczbę dzieci spoza gminy, w której Placówka funkcjonuje (stan na 30.09.2021 r.):

☐ Nie

II. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ OPIEKI PRZEDSZKOLNEJ

5. Czy w ciągu ostatnich 5 lat Państwa placówka korzystała z dodatkowych środków (np. funduszy unijnych, programów rządowych, darowizn)?

Tak

→ proszę przejść do pytania nr 6

Nie

→ proszę przejść do pytania nr 9

6. Proszę zaznaczyć, na co dodatkowe środki zostały przeznaczone:

- ☐ Infrastruktura budynku → *proszę przejść do pytania nr 7*
- ☐ Dodatkowe zajęcia dla dzieci przedszkolnych → *proszę przejść do pytania nr 8*
- ☐ Zajęcia/wyjazdy podnoszące kompetencje zawodowe dla nauczycieli wychowania przedszkolnego → *proszę przejść do pytania nr 8*
- ☐ Zakup materiałów i wyposażenia → *proszę przejść do pytania nr 8*
- ☐ Zakup pomocy dydaktycznych i książek → *proszę przejść do pytania nr 8*
- ☐ Zatrudnienie dodatkowych nauczycieli → *proszę przejść do pytania nr 8*
- ☐ Inne,
jakie.....
... → *proszę przejść do pytania nr 8*

7. Czy dodatkowe środki były wystarczające na zaspokojenie potrzeb Państwa placówki w zakresie infrastruktury?

- ☐ Tak, dodatkowe środki pokryły potrzeby.
- ☐ Tak, ale dodatkowe środki pokryły jedynie część zaplanowanych działań.
- ☐ Tak, ale pojawiły się nowe potrzeby w tym zakresie.
- ☐ Nie, działania w tym obszarze wymagają ciągłej interwencji.

8. Czy dodatkowe środki były wystarczające na zaspokojenie potrzeb Państwa placówki w zakresie jakości wychowania przedszkolnego?

- ☐ Tak, dodatkowe środki pokryły potrzeby.
- ☐ Tak, ale dodatkowe środki pokryły jedynie część zaplanowanych działań.
- ☐ Tak, ale pojawiły się nowe potrzeby w tym zakresie.
- ☐ Nie, działania w tym obszarze wymagają ciągłej interwencji.

9. Czy w Państwa placówce zostały uruchomione nowe miejsca wychowania przedszkolnego na rok szkolny 2021/2022?

☐ Tak

→ proszę podać liczbę nowo utworzonych miejsc:

→ *proszę przejść do pytania nr 10*

☐ Nie → *proszę przejść do pytania nr 11*

10. Proszę wskazać, w jaki sposób uruchomiono nowe miejsca wychowania przedszkolnego:

- ☐ w wyniku adaptacji nowych pomieszczeń
- ☐ w nowo powstałych/wybudowanych placówkach wychowania przedszkolnego
- ☐ w wyniku zatrudnienia dodatkowych nauczycieli
- ☐ w wyniku innych działań, jakich.....

11. Proszę wskazać, które z poniższych stwierdzeń najlepiej opisują Państwa placówkę w poszczególnych obszarach:

STAN TECHNICZNY BUDYNKÓW

Stan techniczny jest niezadawalający, wymaga generalnego remontu.

Stan budynku/ instalacji jest mało przyjazny środowisku (np. wymaga termomodernizacji, wymiany oświetlenia).

Część pomieszczeń w ośrodku wychowania przedszkolnego wymaga modernizacji.

Ośrodek wychowania przedszkolnego jest w bardzo dobrym stanie technicznym.

DOSTOSOWANIE ARCHITEKTONICZNE DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Występują bariery architektoniczne utrudniające dostęp dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami.

Budynek jest częściowo przystosowany do potrzeb dzieci/ rodziców i opiekunów prawnych/ nauczycieli z niepełnosprawnościami

Budynek przyjazny dzieciom/ rodzicom i opiekunom prawnym/ nauczycielom z niepełnosprawnościami.

Plac zabaw jest niedostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Plac zabaw jest dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

PLACE ZABAW DLA DZIECI

Brak placu zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego

Plac zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego jest przestarzały.

Plac zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego ma częściowo przestarzałe sprzęty

Place zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego ma niewystarczającą liczbę sprzętów.

Plac zabaw przy ośrodku wychowania przedszkolnego jest w pełni wyposażony.

12. Proszę podać, w jakich godzinach jest otwarta Państwa placówka:

.....
.....

13. Czy do Państwa placówki jest organizowany dowóz dzieci?

☐	Tak
☐	Nie

14. Proszę wskazać, które z poniższych działań na rzecz poprawy jakości edukacji przedszkolnej były podejmowane przez Państwa placówkę:

Konsultacje z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci w sprawie poznania ich oczekiwań

Dodatkowe zajęcia sportowe dla dzieci

Dodatkowe zajęcia uczące kreatywności dla dzieci

Dodatkowe zajęcia muzyczne

Dodatkowe zajęcia językowe dla dzieci

Dodatkowe zajęcia poświęcone edukacji ekologicznej

Zwiększenie liczby zatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego

Wydłużenie czasu funkcjonowania placówki

Organizacja dowozu dzieci

Organizowanie wycieczek/wyjść do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci

Inne, jakie.....

Placówka nie podejmowała żadnych działań

15. Proszę wskazać, jakie są potrzeby Państwa placówki w zakresie infrastruktury:

Budowa nowego budynku.
 Rozbudowa istniejącego budynku/ adaptacja pomieszczeń na cele wychowania przedszkolnego.
 Modernizacja istniejących pomieszczeń.
 Modernizacja budynku w kierunku rozwiązań przyjaznych środowisku (np. termomodernizacja, wymiana oświetlenia).
 Budowa nowego placu zabaw dla dzieci przy placówce.
 Modernizacja/ wymiana sprzętów na placu zabaw dla dzieci przy placówce
 Doposażenie istniejącego placu zabaw dla dzieci przy placówce.
 Dostosowanie placu zabaw do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami
 Eliminacja barier architektonicznych utrudniających dostęp do placówki dzieciom/rodzicom i opiekunom/nauczycielom z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi (np. winda, podjazd)
 Modernizacja pomieszczeń/ instalacja ułatwień dla dzieci z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi w korzystaniu z placówki (np. toalety, poszerzanie drzwi, oznakowanie dla niewidomych i słabowidzących).
 Inne, jakie.....
 Brak potrzeb

16. Proszę wskazać, jakie są potrzeby Państwa placówki w zakresie poprawy jakości edukacji przedszkolnej:

Dodatkowe zajęcia sportowe dla dzieci
 Dodatkowe zajęcia uczące kreatywności dla dzieci
 Dodatkowe zajęcia muzyczne
 Dodatkowe zajęcia językowe dla dzieci
 Dodatkowe zajęcia w zakresie zielonych kompetencji i wiedzy o klimacie
 Dodatkowe zajęcia w zakresie higieny cyfrowej²¹
 Zwiększenie liczby zatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego
 Wydłużenie czasu funkcjonowania
 Organizacja dowozu dzieci
 Organizowanie wycieczek/wyjść do miejsc z ofertą skierowaną do dzieci
 Inne, jakie.....
 Brak potrzeb

²¹ Higiena cyfrowa to działania ograniczające czas spędzany z telefonem, w serwisach społecznościowych i innych aplikacjach. To rozsądne stawianie granic oraz kontrola w użytkowaniu internetu i nowych technologii.

III. WYPOSAŻENIE ORAZ POMOCE DYDAKTYCZNE

17. Proszę wskazać, jakie potrzeby w zakresie wyposażenia ma Państwa placówka:

- Zakup nowych materiałów dydaktycznych
- Zakup/wymiana sprzętu audiowizualnego
- Zakup/wymiana sprzętu komputerowego
- Zakup/wymiana tablic multimedialnych
- Zakup nowych zabawek, klocków, puzzli, gier planszowych
- Wypożyczenie/doposażenie w sprzęt do ćwiczeń (w tym zajęć korekcyjnych)
- Wzbogacenie zbioru płytek przedszkolnej
- Zakup nowych woluminów literatury dziecięcej do przedszkolnej biblioteki
- Wypożyczenie/doposażenie w pomoce sensoryczne, muzyka relaksacyjna, zabawki tematyczne
- Zakup/ wymiana mebli (np. puf, siedzisk, stolików, krzeseł)
- Oczyszczacze/ jonizatory powietrza, środki dezynfekujące
- Inne, jakie.....
- Brak potrzeb

IV. DOSKONALENIE KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

18. Proszę wskazać, jakie są najważniejsze potrzeby nauczycieli w Państwa placówce w zakresie doskonalenia zawodowego?

- Kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych
- Kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozwoju kompetencji społecznych (np. zarządzanie grupą, radzenie sobie ze stresem)
- Kursy/szkolenie nauczycieli w zakresie rozpoznawania deficytów/opóźnień rozwojowych
- Doskonalenie umiejętności stosowania metod aktywizujących
- Rozwijanie kompetencji językowych
- Warsztaty dla nauczycieli wychowania przedszkolnego w celu wymiany dobrych praktyk w pracy z dziećmi
- Studia podyplomowe
- Inne, jakie.....
- Brak potrzeb

V. DZIAŁANIA NA RZECZ EDUKACJI WŁACZAJĄCEJ

19. Proszę podać liczbę dzieci w Państwa placówce, które ze względu na stan zdrowia/ niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.):

.....
.....

20. Proszę podać liczbę dzieci spoza gminy funkcjonowania Państwa placówki, które ze względu na stan zdrowia/ niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.):

.....
.....

21. Proszę wskazać, z jakimi specjalistami współpracuje/ jakich specjalistów zatrudnia Państwa placówka w zakresie realizacji specjalnych potrzeb kształcenia:

Nauczyciel wczesnego wspomagania rozwoju/ pomoc nauczyciela

Logopeda

Psycholog

Pedagog–Terapeuta

Socjoterapeuta

Inni, jacy.....

Placówka nie współpracuje/ nie zatrudnia tego typu specjalistów

22. Proszę wskazać, jakie są potrzeby Państwa placówki w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami:

Kursy/szkolenie nauczycieli wychowania przedszkolnego przygotowujące do pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Kursy/szkolenie nauczycieli wychowania przedszkolnego z możliwości wykorzystania multimedialnych programów terapeutycznych

Kursy/szkolenia w zakresie pracy z dziećmi doświadczeniem migracyjnym i traumą związaną z działaniami wojennymi

Kursy/szkolenia w zakresie integracji przybywających dzieci z Ukrainy

Wypożyczenie/ doposażenie ośrodków wychowania przedszkolnego w pomoce dydaktyczne i sprzęt rehabilitacyjny

Wypożyczenie/ doposażenie ośrodków wychowania przedszkolnego w specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Zapewnienia wyżywienia dla dzieci ze specjalnymi potrzebami pokarmowymi

Organizacja dowozu dzieci z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Warsztaty, spotkania, działania świadomościowe dla rodziców/opiekunów prawnych dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego w zakresie potrzeb i barier dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi

Zatrudnienie nauczyciela wczesnego wspomagania rozwoju

Dodatkowe zajęcia specjalistyczne dla dzieci ze specjalnymi potrzebami (np. zajęcia z zakresu terapii integracji sensorycznej, logopedii, fizjoterapii, psychologii itp.)

Dodatkowe zajęcia integracyjne dla dzieci uchodźców z Ukrainy

Powołanie zewnętrznych (gminnych) zespołów pomocy psychologiczno-pedagogicznej do pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach

Inne, jakie.....

Brak potrzeb

6. Spis rysunków

Rys. 1. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat w latach 2014, 2016, 2018 i 2020 w województwach o najwyższej (mazowieckie) i najniższej (warmińsko-mazurskie) liczbie w 2020 roku oraz w województwie łódzkim

Rys. 2. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014, 2016, 2018 i 2020 w województwach o najwyższej (mazowieckie) i najniższej (opolskie) liczbie w 2020 roku oraz w województwie łódzkim

Rys. 3. Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014, 2016, 2018 i 2020 w województwach o najwyższym (mazowieckie) i najniższym (warmińsko-mazurskie) udziale w 2020 roku oraz w województwie łódzkim i średnio dla kraju

Rys. 4. Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2020 r. w województwie łódzkim

Rys. 5. Placówki wychowania przedszkolnego według typu oraz jej publiczności we wrześniu 2021 r.

Rys. 6. Placówki wychowania przedszkolnego według typu oraz specyfiku placówki we wrześniu 2021 r.

Rys. 7. Placówki wychowania przedszkolnego w 2020 r.

Rys. 8. Placówki wychowania przedszkolnego województwa łódzkiego w 2020 r. według ich typu oraz rodzaju gminy, w której się znajdują

Rys. 9. Rozpoczęte projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014 - 2020, Oś priorytetowa XI Edukacja, Kwalifikacje Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.1. Edukacja Przedszkolna oraz Poddziałania XI.1.3.

Rys. 10. Wartość projektów oraz ich wartość unijnego dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014 - 2020, Oś priorytetowa XI Edukacja, Kwalifikacje Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.1. Edukacja Przedszkolna oraz Poddziałania XI.1.3.

Rys. 11. Rozpoczęte projekty według typu obszaru jego realizacji w ramach RPO WŁ 2014-2020, Oś priorytetowa XI Edukacja, Kwalifikacje Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.1. Edukacja Przedszkolna oraz Poddziałania XI.1.3

Rys. 12. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie m. Łódź w roku szkolnym 2021/2022

Rys. 13. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie łódzkim w roku szkolnym 2021/2022

Rys. 14. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie sieradzkim w roku szkolnym 2021/2022

Rys. 15. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie piotrkowskim w roku szkolnym 2021/2022

Rys. 16. Analiza dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w podregionie skierniewickim w roku szkolnym 2021/2022

Rys. 17. Legenda do map dotyczących analizy dostępności przestrzennej placówek wychowania przedszkolnego w poszczególnych podregionach

Rys. 18. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat w województwie łódzkim na dzień 31.12.2022 r.

Rys. 19. Ośrodki wychowania przedszkolnego wg typu i publiczności w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Rys. 20. Ośrodki wychowania przedszkolnego wg typu, publiczności oraz rodzaju gminy w roku szkolnym

2021/2022 w województwie łódzkim

Rys. 21. Miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu i publiczności placówki w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Rys. 22. Miejsca w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu, publiczności placówki oraz rodzaju gminy w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Rys. 23. Dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu i jej publiczności placówki w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Rys. 24. Dzieci w ośrodkach wychowania przedszkolnego wg typu, jej publiczności placówki oraz rodzaju gminy w roku szkolnym 2021/2022 w województwie łódzkim

Rys. 25. Sposoby uruchomienia nowych miejsc przedszkolnych w roku szkolnych 2021/2022 oraz liczba wskazań

Rys. 26. Liczba gmin planujących utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz liczba planowanych miejsc

Rys. 27. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego opisywanych przez stwierdzenia dotyczące infrastruktury przedszkolnej

Rys. 28. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego opisywanych przez stwierdzenia dotyczące infrastruktury przedszkolnej wg rodzaju gminy

Rys. 29. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego podejmujących działania na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Rys. 30. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego podejmujących działania na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Rys. 31. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie infrastruktury

Rys. 32. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie infrastruktury wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Rys. 33. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Rys. 34. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Rys. 35. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego

Rys. 36. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie wyposażenia oraz pomocy dydaktycznych wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Rys. 37. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego

Rys. 38. Liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w których występują potrzeby w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

Rys. 39. Liczba gmin, w których występują potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami

Rys. 40. Liczba gmin, w których występują potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami wg rodzaju gminy, w której placówka jest położona

- Rys. 41. Liczba placówek wg powiatu funkcjonowania
- Rys. 42. Liczba placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności
- Rys. 43. Liczba placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki
- Rys. 44. Liczba miejsc w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności i
- Rys. 45. Liczba miejsc w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki
- Rys. 46. Liczba dzieci w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności
- Rys. 47. Liczba dzieci w analizowanych placówkach wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki
- Rys. 48. Liczba dzieci, które nie zostały przyjęte do analizowanych placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności
- Rys. 49. Liczba dzieci, które nie zostały przyjęte do analizowanych placówek wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki
- Rys. 50. Liczba dzieci w placówce spoza gminy jej funkcjonowania wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej publiczności
- Rys. 51. Liczba dzieci w placówce spoza gminy jej funkcjonowania wg formy wychowania przedszkolnego oraz jej specyfiki
- Rys. 52. Wykorzystanie dodatkowych środków przez placówki korzystające z nich w ciągu ostatnich 5 lat
- Rys. 53. Wystarczalność pozyskanych środków na zaspokojenie potrzeb placówek w zakresie jakości wychowania przedszkolnego oraz infrastruktury
- Rys. 54. Ocena stanu technicznego budynków
- Rys. 55. Ocena dostosowania architektonicznego dla osób z niepełnosprawnościami
- Rys. 56. Ocena placów zabaw dla dzieci
- Rys. 57. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz czasu otwarcia
- Rys. 58. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz organizacji dowozu dzieci do placówki
- Rys. 59. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz podejmowanych działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego
- Rys. 60. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie infrastruktury
- Rys. 61. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie działań na rzecz poprawy jakości wychowania przedszkolnego
- Rys. 62. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie wyposażenia i pomocy dydaktycznych
- Rys. 63. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie doskonalenia kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego
- Rys. 64. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego do których uczęszczały dzieci, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz publiczności

Rys. 65. Liczba dzieci uczęszczających do ośrodków wychowania przedszkolnego które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz specyfiki placówki

Rys. 66. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego do których uczęszczały dzieci spoza gminy funkcjonowania, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz publiczności

Rys. 67. Liczba dzieci uczęszczających do ośrodków wychowania przedszkolnego spoza gminy funkcjonowania, które ze względu na stan zdrowia/niepełnosprawność posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy (stan na 30.09.2021 r.) wg formy oraz specyfiki placówki

Rys. 68. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz zatrudnianych specjalistów

Rys. 69. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego wg formy oraz potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami

7. Spis tabel

Tabela 1. Liczba ośrodków wychowani przedszkolnego, oddziałów oraz dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnych w województwie łódzkim w roku 2014 oraz 2020

Tabela 2. Wykaz gmin bez przedszkoli* w województwie łódzkim w 2020 roku

Tabela 3. Wykaz gmin bez oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w województwie łódzkim w 2020 roku

Tabela 4. Obszary poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do przedszkoli w podregionach województwa łódzkiego

Tabela 5. Budynki posiadające funkcję mieszkaniową będące poza zasięgiem dostępności drogowej 3 km do placówek wychowania przedszkolnego.

Tabela 6. Porównanie danych dotyczących ośrodków wychowania przedszkolnego w województwie łódzkim pochodzących z GUS, SIO oraz badań własnych

Tabela 7. Wykaz gmin, w których nie funkcjonuje publiczne przedszkole

Tabela 8. Wykaz gmin, w których badane placówki wychowania przedszkolnego wykazały nieprzyjęcie dzieci do nich (stan na 30. września 2021)

Tabela 9. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 6 lat, 3 – 4 lata, 4 – 6 lat oraz 6 lat w roku szkolnym 2021/2022 na podstawie danych GUS (BDL) (kolor oznacza obszary o wartości wskaźnika poniżej średniej wojewódzkiej)

